

REJNIŠKI GLASNIK

Rejniško društvo Slovenije

59

Dragi bralci!

Uspelo nam je! Nov zakon je sprejet!

Lani, ko sem v uvodniku pisala o prizadevanjih Rejniškega društva Slovenije za posodobitev Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti, je bilo moje razmišljanje zelo pesimistično. Zaključila sem z upanjem, da bomo v naslednjem (letošnjem) Rejniškem glasniku že lahko predstavili prenovljen rejniški sistem in posodobljen Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti. Zato si prizadevamo že kar nekaj let, zadnja tri leta pa niti ne štejem več sestankov in dopisov, ki smo jih napisali v imenu RDS.

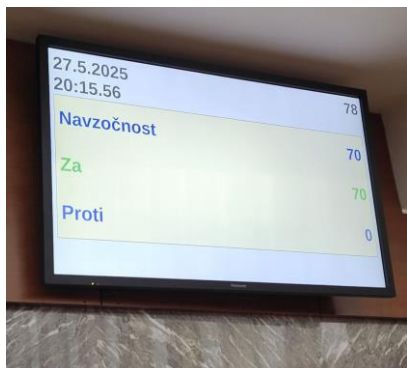
Letos sem namenoma malo počakala s pisanjem uvodnika, tudi potem, ko so bili že zbrani vsi članki, da bi morda lahko oznanila veliko novico. Celo napisala sem že prvo verzijo uvodnika, ki ni bil zelo optimističen, le z iskrico upanja, da bo zakonodajalec uspel opraviti vse postopke do konca letošnjega leta.

Potem pa se je čudežno začelo premikati.

RDS je sredi maja dobilo kar dve vabili na nujne oziroma izredne seje v povezavi z obravnavo predlogov in sprememb Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti. Pred tem je predlog zakona že potrdila Vlada RS, ki je sprejela določene izboljšave pogojev za delo rejnikov in rejnic, na obeh sejah pa so bile predlagane še dodatne izboljšave z amandmaji, ki so jih zahtevali člani nekaterih poslanskih skupin. Amandmaji so bili soglasno, celo brez pripomb, potrjeni.

Navzoča sem bila na obeh sejah in tokrat je rejništvo v državnih institucijah zaživel, dobilo poslušalce in odzive. Dali so nam čas, da smo pojasnili vse, kar je pomembno za rejništvo. Seje so bile čustvene, navzoči so se odzivali in dajali pohvalo rejnikom in rejnicam in poudarjali pomembnost rejništva. Sploh zadnja seja ni bila suhoparna državna razprava o členih zakona, pač pa čustveni odziv na stiske otrok in kazanje razumevanja in pomembnosti rejniških družin za otroke, ki prihajajo v te družine s težkimi nahrbtniki negativnih izkušenj.

Seveda je za takšne potek najbolj zaslužen naš predsednik Darko Krajnc. Res izvrstno, tenkočutno in tudi preko osebne izkušnje je vsem odločevalcem prikazal,

kako pomembno je, da otroci dobijo dobro, zadovoljno in usposobljeno rejniško družino. Ob njegovi predstavitvi so se nam vsem orosile oči in kar odstiralo se je, ko so udeleženci pripovedovali tudi o lastnih izkušnjah in povezavah z rejništvom. Rejništva v naši družbi ni malo in tudi včasih ga ni bilo malo, le govori se o njem premalo. Velikokrat z nekakšnimi zadržki in predsodki, ki jih mora naša družba še preseči. Zato rejništvo nenehno potrebuje

vse možne pozitivne oblike promocije. Ko je ena od poslank povedala, da so bili tudi njeni starši in stari starši rejniki, in druga, da je bil njen oče kot otrok v rejništvu in da imajo vsi njegovi potomci še vedno stike s to rejniško družino, je rejništvo dobilo še širšo, osebno podporo tistih, ki odločajo.

Še enkrat hvala, predsednik Darko Krajnc, za vsa tvoja prizadevanja na področju rejništva! Brez tebe RDS ne bi bilo tako močno in ne bi moglo biti tako rekoč glavni protagonist v boju za izboljšanje pogojev za delo rejnikom. Seveda tudi velika zahvala **gospe Klavdiji Malovrh**, ki je tudi rejnica in je bila zvesta Darkova desna roka pri koordinaciji in administrativnih zadevah, kar se tiče spremembe ZIRD.

Torej ostajamo optimistični in upam, da bodo naši napori vsak čas rodili sadove, sem zapisala v drugi **verziji uvodnika**. **Tokrat uvodnik spreminjam že tretjič (z razlogom) in sem vesela, navdušena. Uspelo nam je! Na 104. izredni seji Državnega zbora, 27. maja 2025 je bil obravnavan Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti in bil sprejet brez pripomb.** V veljavo bo stopil 1. novembra 2025.

Upam, da boste rejniki in rejnice zadovoljni z doseženim. Občutno se izboljšujejo pogoji za delo v rejništvu, prav vsega pa se le nismo uspeli dotakniti in ta vprašanja ostajajo za delo in reševanje v prihodnosti.

Zdaj se začneja novo poglavje v rejništvu ter predvsem resno in zahtevno delo na vseh področjih. Z večjim plačilom za delo in tudi boljšimi drugimi pogoji se večja tudi odgovornost. Potrebno pa bo vplivati tudi na spremembe, ki niso področje tega zakona: dostopnost psihoterapevtske pomoči otrokom, problem stikov, izvedencev, okrepitev kadrov na CSD in še vrsto drugih zadev.

Rejništvo je namreč mnogo več kot zakonodaja: je tenkočutna in zahtevna skrb za otroke, je sodelovanje, pogovor, učenje, potrpljenje, razumevanje drugačnosti, spoštovanje ... Najbolj pomembno je, da se vsak trudi na svojem področju s ciljem nuditi pomoč otroku in zasledovati njegovo največjo korist. V sistemu rejništva je nujno, da se slišimo in se pogovarjamo tako dolgo, da vzpostavimo dober in varen odnos. Socialni delavec in rejnik potrebujeta dobro sodelovanje, otroci naj se počutijo slišane in matičnim družinam naj bo dana možnost sodelovanja po njihovih sposobnostih in možnostih ... Vse to je namen rejništva, kar zahteva veliko ur dela, pogovorov in medsebojnega sodelovanja, usklajevanja, razumevanja, poslušanja ...

In prav vsebini dela in utrinkom iz življenja rejniških družin posvečamo tudi letošnji Rejniški glasnik. Upam, da bodo strokovni članki v pomoč tako socialnim delavcem kot rejnikom. Namenjeni so informiranju in tudi poglobljanju znanja. V enem od člankov je prikazano vse, kar prinaša nov ZIRD. Priporočam vam, da ne spregledate niti drugih strokovnih člankov. Hvala vsem avtorjem, ki se vedno prijazno odzovete in pro bono pripravljate članke za naše glasilo. V rubriki »Zanimive osebnosti iz življenja rejništva« pa vam tokrat predstavljamo naše prostovoljce Rejniškega društva Slovenije, ki pomembno prispevajo k delu Društva in tudi k nastanku našega glasila. Zato, da lahko Rejniški glasnik vzamemo v roke, je potrebno kar nekaj sodelovanja in predvsem zahtevnega strokovnega dela, ki ga v celoti opravimo prostovoljci in prostovoljke. Le-ti pa večinoma ostajajo bolj ali manj v ozadju, zato se mi zdi prav, da jih predstavim, da vsaj enkrat postanejo vidni. Hvala tudi vam, prostovoljke, za vaše delo in trud! S ponosom lahko povem, da celoten Rejniški glasnik razen tiska pripravljamo prostovoljci iz vrst rejništva (rejnice in podporniki rejništva).

Skratka, kot urednica se trudim, da Rejniški glasnik ostaja informativen, poučen in tudi prostor za predstavitev dogodkov iz življenja rejniških družin, doživljanja in počutja v rejništvu tako otrok kot rejnic in rejnikov ter strokovnih delavcev. Tudi risbice, ki jih objavljamo, so izključno delo naših rejniških otrok. Poudarjamo pozitivne plati rejništva, čeprav je v vsakdanjem življenju veliko zapletov in težav, pa vendarle, rejnice in rejniki vedno pravijo, da ljubezen otrok odtehta vse težave.

Prijetno branje vam želim!

Vaša urednica, Maksimiljana Mali

Kazalo vsebine:

REJNIŠKO DRUŠTVO SLOVENIJE	6
Poročilo o izvedenem programu RDS v letu 2024 (mag. Darko Krajnc, Minka Žiberna).....	6
Jesensko srečanje rejniških družin (rejnica Lara).....	21
Srečanje rejniških družin v Ajdovščini (Urška Brežnjak).....	22
Moji vtisi z rejniškega tabora (Maša Krkovič).....	24
Moj prvi rejniški tabor v Portorožu (Maksimiljana Mali).....	26
STROKOVNI ČLANKI	31
Predlog zakona o izvajanju rejniške dejavnosti, ki izboljšuje položaj rejnikov in rejnic, bo stopil v veljavo še letos (Klavdija Malovrh, strokovna sodelavka v Državnem zboru).....	31
Navezanost in otrok v rejništvu s kompleksno razvojno travmo (as. Mojca Šeme, univ. dipl. sociologinja, univ. dipl. soc. delavka, integrativna relacijska psihoterapevtka).....	35
Srečanje rejnika s postopkom na sodišču (Višja sodnica Frida Burkelc).....	46
Opolnomočenje rejnikov za optimalno izvajanje njihovega dela (Katja Kovačič).....	58
IZ ŽIVLJENJA REJNIŠKIH DRUŽIN	62
Priznanja rejnicam za delo v rejništvu (Maksimiljana Mali).....	62
Moj stik z rejništvom (mag. Marija Arh).....	83
Jesenski vikend v Portorožu (Danica Tivadar).....	89
Rejniško srečanje (Anel H. Pilipovič).....	91

ZANIMIVE OSEBNOSTI IZ REJNIŠTVA92

Zaradi njih Rejniško društvo Slovenije živi in lahko izvaja bogat program: Prostovoljke v Rejniškem društvu Slovenije (Maksimiljana Mali).....92

REJNIŠTVO V SVETU.....108

Rejništvo na Finskem (Zala Šalamun).....108

ZGODBE O USPEHU115

Sebastjan Kamenik (Maksimiljana Mali)115

POROČILO O IZVEDENEM PROGRAMU RDS V LETU 2024

IZOBRAŽEVANJE ZA REJNIŠKE STARŠE, 13. 3. 2024

Izobraževanje za rejnice in rejnike smo izvedli 13. marca v Polzeli. Predaval nam je dr. Karel Gržan. Tema »Za radost v sobivanju« je bila zelo zanimiva, nagovorila je vse udeležence, zato je bil tudi razgovor po predavanju zelo zanimiv. Pomembna sta bila izmenjava mnenj in iskanje rešitev v kriznih situacijah v rejniških družinah.

Vsak otrok, ki pride v rejniško družino, je ranjen in doživlja stisko. Rejniški starši potrebujejo veliko podpore, pomoči, znanja, pogovorov, da njihovo rejniško družinsko življenje poteka čim bolj usklajeno in da lažje premagujejo krizne situacije. Zato si v Društvu prizadevamo, da organiziramo čim več izobraževanj in psihosocialnih aktivnosti za rejniške starše. Pri tem sodelujemo tudi s Centri za socialno delo, ki nas povabijo k sodelovanju. Veliko je aktualnih tem, o katerih je potrebno govoriti, kot so potrebe po psiho-terapevtski pomoči otrokom v rejništvu, o zaključevanju rejništva, stikih med otrokom in njegovo biološko družino, obravnavah na sodišču idr. Pater Karel Gržan nam je podaril predavanje o radosti sobivanja v družini. Njegove besede so bile življenjske, enostavne, pomembne za rejniške mame in za vse člane družine.

SPOMLADANSKI PSIHOSOCIALNI TABOR ZA REJNIŠKE DRUŽINE 22.–24. 3.**2024**

Prvi psihosocialni tabor za rejniške družine v letu 2024 smo izvedli v Karitasovi hiši od 22. do 24. marca. Kapacitete doma so bile hitro zasedene, saj se je v zelo kratkem času prijavilo veliko družin. Razveseljevalo nas je sonce, tako da smo lahko hodili tudi na sprehode ob morju, bili na igralih in jedli zunaj za veliko mizo. Seveda smo bili

tudi zelo delovni. Imeli smo dve predavanji, in sicer nam je socialna delavka Branka Knific govorila o odnosih, zdravnica Jadranka Vrh Jermančič pa o

hvaležnosti in tudi o raku in preventivi. Obe sta svoje predavanje popestrili s svojimi izkušnjami in nam dali veliko izhodišč za pogovor. Pomemben del tabora so bile skupine rejniških staršev, ki jih je vodila Minka, in skupine mladostnikov pod Katjinim vodstvom. Za našo veliko rejniško družino je kuhala Majda, vsi pa smo pomagali s pripravo mize in s pospravljanjem in pomivanjem. Vsem nam veliko pomeni, da smo bili skupaj tisti, ki živimo podobno življenje, imamo

podobne probleme in tudi radosti. Zato nam veliko pomeni, da lahko na taboru govorimo z ljudmi, ki nas slišijo, razumejo, podprejo, se veselijo z nami in tudi žalostijo ter iščejo rešitve. Ostal nam je tudi čas za družabne igre, klepete, kuhanje in pospravljanje, saj na

taboru delujemo kot ena velika rejniška družina. Na svoje domove smo se vračali zadovoljni, povezani, močnejši.

SODELOVANJE Z LIONS KLUBOM MURSKA SOBOTA, april 2024

V aprilu smo sodelovali z Lions klubom Murska Sobota, ki je 12 otrokom iz rejniških družin v Prekmurju podaril bone za nakup športnih artiklov v Hervis. Otroci in njihovi rejniški starši so šli nakupovat v trgovino, kjer so si lahko izbrali, kar so potrebovali. Z veseljem so nam pošiljali slikice novih trenirk, copat, žog idr. Vsaka materialna pomoč rejnikom je zelo dobrodošla, saj so stroški zaradi posebnih potreb otrok veliki in jih materialni stroški rejnine ne pokrijejo.

ODDAJA NA GLAS: ŽIVLJENJE V REJNIŠKI DRUŽINI 5. 4. 2024

V Sloveniji je več rejniških družin. Rejniki in rejnice skrbijo velikokrat za več otrok, ki so začasno nastanjeni pri njih. Nekateri več mesecev, velikokrat pa več let, vse do polnoletnosti, lahko še naprej. Kako je odraščati v rejniški družini, kako je skrbeti za kar

16 otrok, kaj nudi Rejniško društvo Slovenije

tovrstnim družinam ter kako vodi postopke in pomoč center za socialno delo, je bilo

predstavljeno v takratni oddaji Na glas. V oddaji je o vzrokih, zakaj je bil v rejniški družini, in kako je bilo tam, iskreno spregovoril Dejan Zavec, nekdanji boksar. Gostja je bila tudi Silva Valenta, ki ima skupaj z možem do zdaj 16 otrok, štiri biološke in 12 tistih, ki so pri njej odraščali ali pa še odraščajo. Povedala je, zakaj sta se tako odločila in kako so v tej veliki razširjeni družini povezani. Gostja je bila tudi Minka Žiberna iz Rejniškega društva Slovenije, ki je predstavila delovanje Društva, ki podpira rejnike in osebe, ki odraščajo ali pa so odraščali v rejniških družinah, jih povezuje in jim tudi strokovno pomaga. Kako center za socialno delo izbere med kandidati za rejnike in rejnice tiste, h katerim bodo pripeljali otroke, kako vodijo postopke, spremljajo stanje v rejniških družinah in jim pomagajo, pa je predstavila strokovna sodelavka CSD Maribor Sergeja Gomboc Mrzlak.

Celotna oddaja: <https://www.youtube.com/watch?v=w2tsPUWpiEU>

ODDAJA NA TV: MOJA ZGODBA, rejnica Nada, maj 2024

Nada Zidovnik je rejnica že 30 let, s solzami v očeh je v oddaji povedala: »Noben otrok mi ni rekel teta, vsi so bili tako majhni, da so me klicali kar mama, kar pa mi je bilo zelo všeč.« Dodala je, da so vsi otroci zanjo veliko bogastvo.

Rejnica je predstavila svojo izkušnjo rejništva, ki je lahko vzpodbuda tudi za druge.

SODELOVANJE PRI IZOBRAŽEVANJU REJNIŠKIH DRUŽIN V AJDOVŠČINI, 25. 5. 2024

Center za socialno delo Severna Primorska, ki pokriva enote Ajdovščina, Nova Gorica, Idrija in Tolmin, je naše Društvo povabil k sodelovanju pri izobraževanju rejniških staršev. Srečanja se je udeležilo 22 rejniških staršev, 21 rejniških otrok

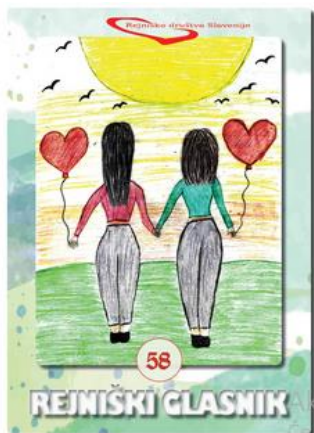
in 6 strokovnih delavk. Otroci so šli na pohod in uživali ob družabnih igrah.

Rejniški starši so pod vodstvom socialne delavke Minke Žiberna sodelovali v pogovoru, izmenjavi mnenj in iskanju rešitev na temo Sodelovanje rejniške družine z otrokovo matično družino. To je tema, ki je vedno aktualna, pomembna in občutljiva za vse vključene v rejništvo.

REJNIŠKI GLASNIK, maj 2024

Letos je Rejniško društvo Slovenije izdalo 58. številko Rejniškega glasnika, ki je s številnimi zanimivimi članki zagotovo prijetno in koristno branje. Društvo nadaljuje z izdajo glasila, saj je za številne rejnice in rejnike glasilo edini pisan vir informacij,

iz katerega lahko črpajo dodatno strokovno pomoč. Vodenje uredniškega odbora nadaljuje Maksimiljana Mali, dolgoletna urednica Rejniškega glasnika.

Namen in cilji izdaje glasila so:

- izobraževanje,
- informiranje,
- izmenjava izkušenj,
- pozitivna medijska promocija.

Število natisnjenih izvodov je 800 (600 rejnikov, 100 strokovnih delavcev CSD, direktorji CSD-jev, študenti, občine, knjižnice ...)

18. SREČANJE REJNIŠKIH DRUŽIN V KAMNIŠKI BISTRICI 1. 6. 2024

V soboto, 1. junija 2024, je Rejniško društvo Slovenije organiziralo že 18. srečanje rejniških družin, tokrat v Kamniški Bistrici. Dogodka se je udeležilo približno 110 udeležencev. Na začetku nas je nagovoril predsednik društva Darko Krajnc, ki je predstavil delo Rejniškega društva Slovenije in njegova prizadevanja za boljše pogoje dela rejnikov. Predstavnika kamniškega planinskega društva nam je predstavil Kamniško Bistrico, njene lepote in znamenitosti. Kljub dežju je bilo vzdušje prijetno in izvedli smo celotni program, čeprav v drugačnem vrstnem redu, kot smo načrtovali. Zaradi močnega dežja smo kar dopoldne skupaj z otroki izvedli glasbeni program, vključili še starše in veselo rajali ob prijetni glasbi našega glasbenika Boštjana. Najmlajši so s pomočjo svojih rejniških staršev zapeli in deklamirali pesmice, vsi pa smo tudi veselo zaplesali, tako da ni nikogar zeblo. Višek programa je bil nastop Vesne, naše rejnice, ki je v narodni noši zaigrala nekaj čudovitih pesmi na harmoniko. Po kosilu pa smo se kar z dežniki odpravili na pohod, nekateri na krajšega do Plečnikovega dvorca, izvira reke Kamniške Bistrice in Planinskega doma, drugi na daljšega do Spominskega parka preminulim planincem v kamniških planinah, kjer ima svoje obeležje tudi veliki slovenski alpinist Tomaž Humar. Srečanje je bilo tudi priložnost za klepet, medsebojno spoznavanje in izmenjavo izkušenj. Rejniki in vsi ostali so dobili tudi novo

številko Rejniškega glasnika, ki je letos kar obsežen in prinaša vrsto zanimivih prispevkov iz rejniškega življenja.

UDELEŽBA NA DOBRODELNEM DOGODKU »VSI SKUPAJ SMO ZA« v TERMAH PTUJ 19. junija 2024

Že tradicionalno se udeležujemo celodnevne dogodka v Termah Ptuj, ki ga že deset let organizira Radio Tednik Ptuj pod naslovom Vsi skupaj smo za - enakost-prijateljstvo-sopomoč. Člani rejniških družin so se cel dan kopali, igrali, družili, pogovarjali, sproščali. Srečanje smo zaključili na koncertu, kjer so nastopili Damjan Murko, Domen Kumer, Natalija Verboten. To srečanje je dobrodošlo ob zaključku šolskega leta, da se rejniške družine srečajo pred odhodi na dopuste in sprostijo po šolskih obveznostih.

SODELOVANJE V DELOVNI SKUPINI ZA PRENOVO REJNIŠTVA NA MDDSZ

Pred dvema letoma je bila imenovana delovna skupina za prenovo rejništva na MDDSZ, v kateri sodeluje tudi 5 članov našega Društva. V času delovanja smo posredovali že veliko pisnih predlogov in jih zagovarjali na sejah. Tudi nekaj naših rejnic je sprejel sekretar ministrstva, da so mu povedale svoje izkušnje, predloge in opozorile na konkretne težave.

Prizadevamo si:

- da bi pri izvajanju rejništva bila vključena oba rejniška starša,
- da ne bi bilo normativa za poklicno rejništvo, tudi z enim otrokom v rejništvu bi lahko izvajali rejništvo kot poklic,
- da bi se rejnina primerno povišala, tako da plačilo rejnici ne bi bilo sramotno nizko in da bi materialni stroški pokrili stroške za otrokovo oskrbo,

- predlagali smo, da bi bila rejnina v osnovi višja in bi zato bilo manj zviševanj, saj ima večina otrok take ali drugačne posebne potrebe,
- urediti je potrebno vikend rejništvo,
- rejniki potrebujejo več pomoči in skupnega iskanja rešitev s strani CSD-ja,
- stiki otrok in staršev bi morali biti izvajani tako, da bodo upoštevane koristi in želje otrok.

To je zelo na kratko nekaj predlogov, nekaj aktualnih zadev, za katere menimo, da bi jih bilo potrebno urediti, če želimo ohraniti rejništvo tudi v prihodnje.

Pri višini rejnine smo primerjali tudi plačilo za osebnega asistenta, družinskega pomočnika, pa tudi stroške za psa v zavetišču ali plačila duhovnikom in v vseh primerih je rejništvo najslabše ovrednoteno, čeprav gre tu za 24-urno oskrbo vsak dan, brez dopusta, bolniške.

SODELOVANJE V OKVIRU EVROPSKEGA PROGRAMA ERASMUS, avgust 2024

V okviru evropskega programa Erasmus+: pobuda DiscoverEU, se izvajajo potovanja, ki so namenjena mladim, ki so na dan odhoda stari natanko 18 let. Zavod Erasmus je pozval k sodelovanju tudi naše Društvo.

Potovanje v letu 2024 je bilo na Češko, Poljsko, Slovaško in v Avstrijo, v skupini pa je bil tudi David iz naše rejniške družine (<https://www.zavod-manipura.org/pobuda-discovereu.php>).

To je edinstvena priložnost, ki jo EU ponuja mladim, ki se v življenju srečujejo z najrazličnejšimi ovirami. Želimo, da bi to možnost izkoristilo kar največ mladih iz rejniških družin tudi v prihodnje.

POSVET O PREDLOGIH ZA SPREMEMBE ZIRD-a 21. 8. 2024

V začetku meseca julija je MDDSZ objavilo javno povabilo, kjer smo lahko vsi zainteresirani podali predloge k spremembam ZIRD-a do 30. avgusta 2024. V Društvu smo vse člane obvestili o tem in jih povabili k pripravi predlogov za spremembe zakona. Člani RDS že dve leti aktivno, z veliko podanimi predlogi, sodelujemo v delovni skupini za prenovo rejništva na ministrstvu. Čeprav je javna obravnava potekala v času dopustov in počitnic, smo 21. avgusta organizirali strokovni posvet na CSD Domžale, ki se ga je udeležilo 36 rejnic, rejnikov in tudi nekaj strokovnih delavcev. Na posvetu je bila dana možnost vsem z izkušnjami rejništva, da podajo predloge za kvalitetnejše izvajanje rejništva. Namen je bil dosežen, saj smo se uskladili v konkretnih predlogih, ki smo jih posredovali na ministrstvo.

JESENSKO SREČANJE REJNIŠKIH DRUŽIN NA TRUBARJEVI DOMAČIJI 8. 9. 2024

Zadnjo sončno septembrsko nedeljo smo se zbrali v Rašici pri Velikih Laščah, kjer smo preživeli zanimiv rejniški dan, poln druženja, raziskovanja in ustvarjalnosti. Dogodek smo začeli z obiskom Trubarjeve domačije, kjer smo si ogledali spominsko sobo, se seznanili z življenjem Primoža Trubarja, pisca prve slovenske knjige, pogledali smo mlin in žago. Med raziskovanjem okolice smo se naužili svežega zraka in lepot narave. Nekaj družin je bilo z majhnimi otroci. Ti so si naredil pravi mali piknik, otroci pa so se igrali in spoznavali. Poseben čar dnevu je dala delavnica za večje otroke, kjer so izdelovali miniaturne knjižice. Prikazali so nam tudi pisanje s peresom in črnilom na star papir, kar je bilo lepo videti. Otroci so spoznali, kako so včasih nastajale knjige. Seveda ni manjkalo sproščenega druženja in izmenjave izkušenj med rejniškimi starši. Ko smo napolnili želodčke zokusnimi pizzami in sladkarijami, smo se podali na poho iz vasi Rašice do Velikega Osolnika, dolg okrog šest km. Pot nas je vodila skozi vas in potem v čudovito naravo, na cilju pa sta nas pričakala cerkva in vodnjak, ki nam ju je prijazno predstavil rejnik domačin. Po ogledu smo se vrnili na Trubarjevo domačijo. Tam smo se otroci in odrasli še naprej igrali, klepetali in uživali v prijetnem vzdušju.

JESENSKI PSIHOSOCIALNI TABOR ZA REJNIŠKE DRUŽINE 8.–10. 11. 2024

Kot že večkrat doslej, smo tudi tokrat tri dni našega novembrskega rejniškega tabora meglo spremenili v sonce, tako da smo lahko jedli zunaj, se igrali, hodili na sprehode, pogumni so se tudi kopali v morju. Vsekakor pa smo skupno druženje izkoristili za pogovore v skupinah za rejniške starše, ki jih je vodila Minka, in za

delavnice za mlade pod vodstvom Katje.

Otrok je bilo veliko, zato so bili razdeljeni v tri skupine: mlajši, ki so se predvsem igrali, srednji in starejši, ki so imeli vsak svojo delavnico. Z mladimi sta sodelovali tudi študentki Tina in Maša.

Veseli smo bili, da sta se nam pridružila dr. Andrej Omulec, ki je s predavanjem zelo nagovoril rejniške starše pri njihovi težki nalogi biti drugi najboljši starš v otrokovem

življenju, in mag. Evelina Katalinič, ki je rejnikom približala sodelovanje s šolsko službo.

Seveda tabora ne bi preživel brez Majde, ki nas je razvajala z dobrotami iz kuhinje. Mi pa smo se potrudili, da smo vse pojedli in pospravili.

Rejniški tabori so zelo intenzivno doživetje, ki ga je težko opisati, ampak ga moraš sam doživeti kot rejniški starš ali otrok iz rejniške družine.

PSIHOSOCIALNA POMOČ REJNIŠKIM DRUŽINAM skozi celo leto

Psihosocialna pomoč rejniškim družinam je zelo pomembna skozi celo leto. Člani rejniških družin se obrnejo po pomoč, za pogovor, nasvet, ko se znajdejo v stiski, ko ne zmorejo sami rešiti težav ali pa včasih le za razbremenilni pogovor. Da imajo Društvo, ki jim lahko pomaga pri reševanju stisk in težav, povezanih z izvajanjem rejništva, je zanje zelo pomembno, saj gre za specifično področje, kjer najbolj kompetentno pomagajo tisti, ki imajo to znanje in izkušnje. Rejniške družine se velikokrat znajdejo v stiski pri izvajanju stikov med otroki in njihovimi starši. Prav tako potrebujejo oporo in pomoč pri postopkih na Centrih za socialno delo. Velikokrat se člani rejniških družin znajdejo v stiski pri sodelovanju v postopkih na sodišču in takrat jim pomagamo, da iščejo ustrezne načine ravnanja. Tudi če rejnikom ne moremo konkretno rešiti težave, je zanje zelo pomembno, da jih nekdo sliši, razume njihove stiske in pomaga reševati težave.

SODELOVANJE V SVETU RS ZA OTROKE IN DRUŽINO

Kot predstavnica RDS je naša članica Maksa Mali že drugi mandat izvoljena v Svet RS za otroke in družino pri Ministrstvu za delo in družino. Svet Republike Slovenije za otroke in družino je stalno posvetovalno telo Vlade Republike Slovenije, katerega člani so predstavniki nevladnih organizacij in strokovnih institucij s področja otrok in družine ter predstavniki Vlade Republike Slovenije. Vodi ga minister za delo, družino in socialne zadeve. Sestaja se nekajkrat letno. Naša članica je ves čas opozarjala na problematiko rejništva in na zadnji seji v letu 2024 predlagala, da se na naslednji seji obravnava rejništvo kot samostojno temo, tako da bomo na prvi seji v letu 2025 vsem prisotnim posebej predstavili rejništvo in opozorili na njegovo problematiko.

PROMOCIJA V MEDIJIH IN SODELOVANJE Z DRUGIMI INŠTITUCIJAMI

- Sodelovanje s Fakulteto za uporabne družbene študije Nova Gorica

Na fakulteti smo študentom v povezavi s profesorjem dr. Andrejem Omulecom predstavili področje rejništva in jih tudi povabili, da v naših projektih sodelujejo kot prostovoljci. Dogovor je, da na fakulteti tudi v nadalje študente seznanjamo s področjem rejništva.

- Sodelovanje s študenti različnih fakultet, svetovanje in pomoč pri diplomskih nalogah na področju rejništva

V letu 2024 se je na RDS obrnilo več študentov iz različnih fakultet (Pedagoška Fakulteta 2, Fakulteta za socialno delo 1) za pomoč pri pripravi diplomske naloge. Navadno jim nudimo pomoč s podatki, jim strokovno predstavimo rejništvo, naše izkušnje in jih opozorimo na pomembne vidike rejništva. Dogovorimo se tudi, da povzetek svoje naloge predstavijo v Rejniškem glasniku.

- **Sodelovanje v Državnem svetu na Predstavitvi problematike o strokovnih zavodih**, kjer smo opozorili na problematiko rejništva (Lučka, Maksa)
- **Medijska promocija rejništva**

Medijsko smo aktivni. Spletno stran Rejniškega društva Slovenije sproti posodabljam. Sodelujemo tudi s tiskanimi mediji, radiom, TV z namenom, da predstavljamo rejništvo, da širimo dobre zgodbe in opozarjamo tudi na težave.

Spletno stran RDS sproti obnavljamo in objavljamo vse pomembne novice in dogodke. Mali Maksimiljana in rejnica Dani Zaberložnik sta predstavili rejništvo na Radiu Zeleni val v oddaji Vsi sosede. Sodelovali smo z novinarko oddaje POP TV Saro Volčič s podatki o rejništvu pri predstavitvi rejništva in strokovnih zavodov. Na BK TV smo predstavili več rejniških zgodb.

Uporabniki naših programov v letu 2024:

- izobraževanje rejniških staršev, 13. 3. 2024
= 29 udeležencev
- spomladanski psihosocialni tabor za rejniške družine 22.–24. 3. 2024
= 45 udeležencev
- izobraževanje rejniških družin v Ajdovščini
= 25 udeležencev
- 18. srečanje rejniških družin v Kamniški Bistrici 1. 6. 2024
= 110 udeležencev
- dobrodelni dogodek v Termah Ptuj 19. junija 2024
= 60 udeležencev
- posvet o predlogih za spremembe ZIRD-a 21. 8. 2024
= 36 udeležencev

- jesensko srečanje rejniških družin na Trubarjevi domačiji 8. 9. 2024
= 46 udeležencev
- Rejniški glasnik: 800 izvodov
- jesenski psihosocialni tabor za rejniške družine 8.–10. 11. 2024
= 50 udeležencev

Darko Krajnc

predsednik Rejniškega društva Slovenije

JESENSKO SREČANJE REJNIŠKIH DRUŽIN

V prelepem nedeljskem popoldnevu smo se zbrali v Rašici pri Velikih Laščah, kjer smo rejniške družine preživele nepozaben dan, poln druženja, raziskovanja in ustvarjalnosti.

Dogodek smo začeli z obiskom Trubarjeve domačije, kjer smo si ogledali spominsko

sobo, se seznanili z življenjem Primoža Trubarja, pisca prve slovenske knjige, pogledali smo mlin in žago, ki nas popeljeta v zgodovino tega pomembnega kraja. Med raziskovanjem okolice (potok z ribami ...) smo se naužili svežega zraka in lepote narave. Nekaj družin je bilo z majhnimi otroci. Ti so si naredil pavi mali piknik, otroci pa so se igrali in spoznavali. Poseben čar dnevu je dala delavnica za večje otroke, kjer so izdelovali miniaturne knjižice. Prikazali so nam tudi pisanje s peresom in črnilom na star papir, kar je bilo lepo videti, saj so otroci spoznali, kako so včasih nastajale knjige. Seveda ni manjkalo sproščenega druženja, izmenjave izkušenj med nami rejniki in gospo Minko, njenih dobrih nasvetov in klepeta ob malici-pici in sladkarijah, ki so zadovoljili naše brbončice. Vrhunec dneva je bil pohod iz strnjene vasi Rašice do Velikega Osolnika, dolg nekje šest km. Pot nas je vodila skozi vas in potem v čudovito naravo, na cilju pa sta nas pričakala cerkva in vodnjak, ki nam ju je prijazno predstavil domačin, naš vodnik. Po ogledu smo se vrnili na Trubarjevo domačijo. Tam smo se otroci in odrasli še naprej igrali, klepetali in uživali v prijetnem vzdušju.

Za konec pohvala Rejniškemu društvu Slovenije, ki je organiziralo ta čudovit dogodek, ter gospe Minki, ki je poskrbela, da je vse potekalo brezhibno. Hvaležni smo za dan, ki nas je povezal in napolnil s prijetnimi spomini.

Rejnica Lara

SREČANJE REJNIŠKIH DRUŽIN V AJDOVŠČINI

Rejniki se v svojem posebnem poslanstvu srečujemo z različnimi izzivi, otrokom v rejništvu želimo podariti pomembno družinsko izkušnjo, skrbimo za njihov osebnostni razvoj in jih želimo usposobiti za samostojno življenje in delo. Sodelujemo z različnimi deležniki – od Centrov za socialno delo, strokovnjakov z različnih področij (psihologi, pedopsihiatri, svetovalno službo ipd.), biološke družine do sodišč. Nemalokrat se v svojih prizadevanjih za dobrobit otroka počutimo neslišane in nemočne. Zato so srečanja rejniških družin, izobraževanja in podobni dogodki zelo dragoceni, saj nudijo veliko mero podpore in razumevanja ter navdih za nadaljnje opravljanje našega poslanstva.

V soboto, 25. maja 2024, je v ajdovski Hiši mladih potekalo srečanje rejniških družin, ki spadajo pod okrilje Centra za socialno delo Severna Primorska, le-ta pokriva štiri enote – Ajdovščino, Novo Gorico, Idrijo in Tolmin. 22 rejniških staršev, 21 rejniških otrok in 6 strokovnih delavk iz štirih enot Centra je preživelo poučno in razgibano sobotno dopoldne. Otroci in mladi so se podali na izvir Hublja, stkali nova prijateljstva in uživali v družabnih igrah. Odrasli pa smo pod mentorstvom upokojene socialne delavke in aktivne članice Rejniškega društva Slovenije gospe Minke Žibera imeli pogovorno srečanje na temo sodelovanja rejniške z matično družino. Pogovor je bil zelo dinamičen in spontan. Rejniki – nekateri so šele pred kratkim stopili na to pot, drugi so v zadnjih mesecih sprejeli nove otroke v svoje družine, spet drugi z dolgoletnimi izkušnjami – smo predstavili svoj pogled na sodelovanje z matično družino. Skupni imenovalac vseh razmišljanj je bil, da je potrebna velika mera potrpežljivosti in prilagajanja pri izvajanju stikov ter podpore otroku pred stikom z biološkimi starši in po njem. Dve rejnici sta izpostavili občutljivo temo škodljivosti stikov z biološkimi starši, kjer se vsakokrat na stiku pojavljajo zlorabe in se tako otrokove travme še poglobljajo ter nemoč rejnikov pri dokazovanju, da stiki niso v otrokovo korist. Pogovor se je nadaljeval v smeri

neslišnosti in neupoštevanja mnenj rejnikov na sodišču ter postavljanje koristi staršev pred dobrobitjo otrok.

Po podatkih Centra za socialno delo Severna Primorska, enota Ajdovščina število rejniških družin v občini Ajdovščina in Vipava narašča. Leta 2020 so bile le 3 rejniške družine, v letu 2024 pa 8 in 2 kandidatki v postopku pridobitve dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti. V enoti Nova Gorica je bilo leta 2020 6 rejniških družin, v letu 2024 pa kar 16. V enoti Idrija pa število rejniških družin v času od leta 2020 do 2024 ostaja isto – dve rejniški družini.

Vsi, ki ob prebiranju teh vrstic začutite klic, da bi otroka v stiski sprejeli v svojo družino, mu nudili brezskrbno in ljubeče otroštvo, se obrnite na najbližjo enoto Centra za socialno delo v kraju, kjer imate stalno prebivališče.

Iskrena zahvala CSD Severna Primorska, enoti Ajdovščina za organizacijo srečanja rejniških družin ter gospe Minki Žiberna za dragocene izkušnje, usmeritve in tankočutno vodenje pogovora.

Želja vseh nas rejniških staršev in strokovnih delavcev na področju rejništva je, da bi bila ta oblika varstva in vzgoje otrok v naši družbi bolj cenjena in spoštovana. Da otroci in mladi v rejništvu ne bi bili zapostavljeni, ampak sprejeti, kljub svoji drugačnosti. Učimo svoje otroke, da je vsaka družina prava družina – ne glede na to, koliko članov šteje in kakšno zgodbo pripoveduje, če le v njej vladata ljubezen in razumevanje. Bodimo prizanesljivi do vseh, ki jih življenje tako ali drugače preizkuša, in hvaležni, če nam je bilo dano odraščati v skrbni, urejeni in ljubeči družini, kjer smo dobili temelje za srečno in izpolnjeno odraslost.

Urška Brežnjak, rejniška mama

MOJI VTISI Z REJNIŠKEGA TABORA

"Varnost in zaščita se ne zgodita sami od sebe. Sta rezultat skupnega soglasja in javnih vlaganj. Naša dolžnost je, da otrokom, najbolj ranljivim članom naše družbe, omogočimo življenje brez nasilja in strahu." – Nelson Mandela

Kot prostovoljka in praktikantka sem se takšnega tabora udeležila prvič. V meni so se mešali različni občutki, od navdušenja, veselja in vznemirjenja do strahu in negotovosti. Kljub začetni tremi sem vsak trenutek bolj začutila toplino in sproščenost, ki je iz ure v uro prežemala tabor. Navdihovalo me je, kako so bili otroci med seboj povezani – njihova igrivost, pristna sproščenost in veselje so ustvarjali posebno vzdušje, ki me je spomnilo, kako dragocena je moč prijateljstva.

Z rejniki sem imela nekoliko manj stika, vendar sem se z nekaterimi uspela globlje pogovoriti. Cenim in sem hvaležna, da so bili pripravljeni deliti svoje zgodbe, izkušnje in občutke z mano. Bilo mi je v čast, da so me sprejeli v ta svet, in počutila sem se srečno, ko sem lahko z njimi delila del teh dni – bodisi skozi pogovor, igro ali skupinsko dejavnost. Skozi vsak trenutek sem spoznavala njihovo predanost in ljubezen, ki jo vlagajo v svoje delo.

Vsaka dejavnost, od sproščenih sprehodov in iger do skupinskih srečanj, je zame predstavljala priložnost, da vstopim v njihov svet in njihove poglede. Občutila sem hvaležnost za vse, kar so mi zaupali in delili z menoj. Tako otroci

kot rejniki so mi pokazali ne le radost, temveč tudi izzive, ki jih premagujejo. Ti trenutki so me spomnili, da v sebi nosijo tako svetlobo kot tudi sence, a ob tem zmorejo biti zelo močni.

Ob vsem veselju so me občasno preplavili težki občutki in čustva, misli o negotovosti, strahu in stiskah, ki jih otroci nosijo s seboj. Takšne izkušnje so v

meni vzbudile hvaležnost za vse segmente življenja, ki jih morda pogosto jemljemo za samoumevne. Hkrati pa so me navdihnile, da se zavedam pomena dela, ki ga rejniki in strokovni delavci opravljajo z neizmerno predanostjo, razumevanjem in potrpežljivostjo.

Izjemno sem hvaležna otrokom, ki so z mano delili svoja čustva in občutke, saj vem, kako težko je zaupati nekomu, ki ga vidiš prvič. Presenetili so me s svojo iskrenostjo in vesela sem, da so v meni tako hitro prepoznali varno točko. Težko je z besedami opisati vse občutke, ki so se prepletali v meni, vendar čutim globoko hvaležnost – do otrok, rejnikov in vseh strokovnih delavcev, ki so mi omogočili to izkušnjo.

Želim si, da bi se več ljudi odločilo za takšno izkušnjo, saj delo z rejniškimi otroci in starši potrebuje ogromno ljubezni, varnosti, znanja in predanosti. Vsem udeležencem želim vse dobro in sporočam otrokom, naj ob vsaki nevihti, ki pride, verjamejo v sonce. Naj ostanejo močni in pogumni, naj verjamejo vase in se imajo radi.

"Rejništvo ni o nas. Nikoli ni bilo in nikoli ne bo. Rejništvo pomeni služiti, ljubiti druge in biti edina stalnica v življenju otroka, ko preživlja težke čase."

– Jeremy Garman

Maša Krkovič, študentka

MOJ PRVI REJNIŠKI TABOR V PORTOROŽU

Prostovoljci imamo v Rejniškem društvu Slovenije razdeljene naloge in zaradi drugih obveznosti sem se od 11. do 13. aprila 2025 prvič udeležila Tabora za rejniške družine v Portorožu, ki ga organizira Društvo. Zame je bila to nova izkušnja, saj sem po dolgem času spet več dni skupaj preživela v rejniški družbi, tako rejnic in rejnikov kot otrok. To ni bilo počitnikovanje, pač pa intenzivno delo.

Naj najprej na kratko opišem Sončno hišo v Portorožu, ki nam jo za naše tabore vsako leto velikodušno odstopi Karitas Slovenije. Iz hiše imamo čudovit panoramski pogled na Portorož. V letih od 1902 do 1935 je bila železniška postaja, saj je prav mimo nje tekla železniška proga Parenzane. To je bila 123,1 km dolga ozkotirna železniška proga, ki je povezovala 33 istrskih krajev od Trsta do Poreča, tako da bi danes potekala po ozemlju treh držav: Italije 13 km, Slovenije 32 km in Hrvaške 78 km. Vagoni so bili dolgi 8,5 m. Potniški so imeli

po 30 sedežev, lahko so jih osvetlili s petrolejkami, imeli so balkone, ni pa bilo toaletnih prostorov. Uporabljali so se še tovorni (tako odprti kot zaprti) in prtljažni vagoni. Proga je pomenila življenje za istrske kraje, saj je vlak vsak dan skozi hribovite, reliefno razgibale kraške predele Istre poleg potnikov prevažal sol iz Pirana in Sečovelj, oljčno olje iz okolice Buj in Motovuna, sadje, zelenjavo, istrski kamen, apno, les, moko in vino. Postaje ob progi so bile zgrajene iz materialov, ki so bili značilni za pokrajino, v kateri so se nahajale. Grajene so bile po pravilih avstro-ogrskih državnih železnic. Morale so biti estetske in funkcionalne. Velikost je bila odvisna od pomembnosti in velikosti kraja. Ena večjih in bolj pomembnih postaj je bila v Portorožu, kjer danes domuje Sončna hiša. Po trasi nekdanje

Parenzane, ki je dobila ime po besedi Parenzo – italijanskem poimenovanju mesta Poreč, danes poteka kolesarska proga, ki teče tudi skozi tunel od Portoroža do Strunjana.

In kaj se je dogajalo na našem taboru?

Že v petek zvečer, ko smo prišli v Sončno hišo v Portorož, smo takoj začeli z našim intenzivnim organiziranim druženjem. Po namestitvi smo imeli spoznavni večer in vsak se je predstavil ter o sebi povedal nekaj besed. Bilo nas je preko 40, nekateri že stari znanci, drugi smo bili novinci in kar težko je bilo usvojiti vsa imena otrok in odraslih. Družba je bila res pestra – od najmlajših do šolskih otrok in mladostnikov ter seveda njihovih rejniških staršev. Zanimivo je bilo opazovati, kako je bilo nekaterim otrokom, ki so prej ves čas živahno tekali po hiši in

sproščeno govorili z vsemi, težko povedati svoje ime. To je bil zanje že pravi podvig, seveda ob pomoči rejniških staršev.

Nato smo se že v temi kot povezana skupina odpravili na tradicionalen sprehod skozi tunel do Strunjana po delčku nekdanje trase Parenzane.

Jutro se je prav tako začelo zelo intenzivno. Odrasli smo poslušali predavanje gospe Marine Hrs, direktorice Knjižnice Izola, ki nas je s svojo temo popeljala v notranje razmišljanje o naših čustvih in našem odnosu do sveta. Otroci in mladi so imeli v tem času ločeni delavnici, ki sta jih vodili študentki Fakultete za uporabne vede, ki sta tudi pomagali pri izvedbi tabora.

V drugem delu dopoldneva so imeli rejniki in rejnice skupino, ki jo je vodila Minka, za otroke pa smo poskrbele študentki in jaz. Moram povedati, da je bilo potrebno postaviti kar jasna in trdna pravila, da smo s tako pisano in veliko skupino otrok varno prišli po ozkih cestah brez pločnikov do obale. S seboj smo imeli žogo, ki je »kar sama skočila iz rok tudi na cesti«, četudi je bilo vsem jasno, da se tam ne smemo žogati. Na obali smo se zaposlili vsak po svoje: najmlajši na igralih, starejši so igrali nogomet, nekateri smo namočili noge v morju in se igrali družabne igre. Otroci so zelo radi sodelovali pri enostavnih igrich na prostem in s tem smo se še bolj povezali in utrjevali pravila.

Po odličnem kosilu se je delo nadaljevalo. Tokrat sem se udeležila skupine mladostnikov, za katere je organizirala delavnico ena izmed študentk. V skupini smo se pogovarjali in razmišljali o temah, ki so bližje mladostnikom: na primer o odnosu do šole, droge in alkohola, o čustvih, ki se jim porajajo. Najbolj mi je ostalo v spominu nekaj misli mladih, ki so jih povedali o svojih čustvih ob trenutkih, ko so bili prizadeti, sploh ko jih je kdo prizadel pred drugimi. Povedali so, kako boli. Vsak malo drugače reagira – nekdo pokaže prizadetost, drugi se zapre vase in se ne odzove. Prav zanimiva je bila razprava, kako so mladostniki razmišljali o ravnanju z jezo – nekateri imajo vzorec, da jeza ni v redu, moraš jo potlačiti, ne pokazati. Drugi so menili, da ne moreš prikriti jeze, ker si tako razburjen in prizadet. Razmišljali smo o tem, kako ravnati z jezo, kako jo regulirati, da bomo potem v sebi mirni in da ne bomo prizadeli drugih. Tudi jeza je čustvo, ki je naše in je prav, da jo občutimo, zaznamo. Pravico imamo do vseh čustev! Pomembno je, kako ravnamo z njimi!

Pozno popoldne sem se udeležila še skupine rejnic, ki je bila ravno tako intenzivna. Rejnice so govorile o svojih čustvih in počutju, o svojih otrocih, njihovih zgodbah in težavah. V nekaterih primerih so želele le potrditev ali pa so iskale pot, kako naprej. Kako zdržati. Vsaka zgodba je drugačna, zapletena. V rejništvu ni enostavnih in ponovljivih zgodb.

Spoznala sem nekaj utrinkov iz življenjskih zgodb otrok, s katerimi sem bila na sprehodu. Potem sem nekoliko bolje razumela, »zakaj je žoga skakala po cesti« ali da je eden izmed otrok potreboval vsako sekundo moje pozornosti ... Njihov nahrbtnik je res težak, nekateri so pred neznano prihodnostjo ... Rejniki imajo ob teh težavah tudi veliko vprašanj, lastnih dilem, skrbi ... Potrebujejo podporo, pogovor. Včasih so kritični do strokovnih delavcev, preveč se počutijo sami. Poudarjam, ne vsi, veliko je tudi pohval ... Razumem jih, ob tako zahtevnih zgodbah otrok in njihovih težavah ne moreš in ne smeš ostati sam.

Rejniki potrebujejo podporo pri iskanju odgovorov na več področjih: pri skrbi za otroka, pri reševanju raznih birokratskih težav ali vzpostavljanju odnosa s starši, pri vzpostavljanju dobre komunikacije z raznimi institucijami, tudi zaradi lastnih stisk ... Rejništvo pomeni veliko pogovorov in sodelovanja. Rejniki potrebujejo tudi poslušalce, saj so njihove zgodbe tako čustveno intenzivne, da jih morajo dati iz sebe.

Rejniki so eksperti iz izkušenj, zdravijo z odnosom, zato je pomemben tudi njihov varen prostor za delovanje in odločitve. To je ves čas poudarjala naša znana in enkratna profesorica Gabi Čačinovič Vogrinčič. Rejniki in rejnice potrebujejo varnost in slišnost, podporo in dobro komunikacijo s strani strokovnih delavcev in drugih ustanov. Njihove težave in težave otrok ne dopuščajo reševanja na birokratski način, pač pa je tu glavna dobra komunikacija in vzpostavitev varnega odnosa. Želijo si več obiskov na domu s strani socialnih delavcev. Da lahko zdržijo, potrebujejo več pomoči in učenja pri razumevanju vseh rejniških zahtev, tako otrok kot staršev ter tudi zahtev raznih institucij.

Največ težav se še vedno pojavlja pri vzpostavljanju sodelovanja s starši. Rejniki imajo velikokrat težave s sprejemanjem in razumevanjem zahtev sodišč glede stikov, nekateri potrebujejo še veliko pojasnil v povezavi z zakonodajo in nastopanjem na sodišču itd. Razmišljala sem, da morajo delovati kot

multipraktiki – znati in razumeti vse (pravo, psihologijo, psihiatrijo, socialno delo, upravne vede ...) in ravnati tako, da se bodo vsi dobro počutili. To je včasih preveč za enega človeka.

Zvečer smo spet odšli na sprehod, nekateri na sladoled, drugi na igrala, tretji le poslušat morje. Začutili smo sproščen vrvež turističnega mesta, vonj morja ... In ko sem opazovala naše otroke so bili le otroci, tako kot vsi otroci sveta – živahni, vedoželjni, razigrani ...

V nedeljo smo pospravljali hišo, počistili sobe in bili z mislimi že bolj ali manj doma. Sodelovali smo vsi. Rejniki in rejnice so odlični organizatorji, vse je teklo brez pripomb, čeprav so razmere skromne, ni veliko prostora za gibanje otrok okrog hiše. Opazovala sem, kako so otroci in mladi pripravljali mizo in sodelovali pri pospravljanju, odrasli pri drugih stvareh. Naša rejnica Majda pa je skrbela za prehrano in nam odlično kuhala. Seveda pa je nad vsem dogajanjem in za celotno organizacijo poskrbela Minka.

Hvala vsem za res neprecenljivo izkušnjo, morda bi moral vsak, ki deluje v sistemu rejništva vsaj nekaj dni preživeti v družbi naših otrok ter rejnikov in rejnic. Mislim, da bi se potem razumeli še bolje, se naučili poslušati in tako dvigovati kvaliteto našega rejništva.

Maksimiljana Mali

PREDLOG ZAKONA O IZVAJANJU REJNIŠKE DEJAVNOSTI, KI IZBOLJŠUJE POLOŽAJ REJNIKOV IN REJNIC, BO STOPIL V VELJAVO ŠE LETOS

Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide je dne 14. 5. 2025 obravnaval Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o izvajanju rejniške dejavnosti, ki ga je v zakonodajni postopek vložila vlada. Vloženo besedilo je bilo plod dolgotrajnega usklajevanja deležnikov s tega področja. Skupni cilj je bil zagotoviti boljše pogoje za izvajanje rejništva, ki so ga vsi razpravljalci na odboru prepoznali kot izredno pomemben del oskrbe in vzgoje ter pomoči najranljivejši skupini naše družbe, to so otroci, ki ne morejo živeti v matičnih družinah. Potrebno je vedeti, da so bili pripravljavci novele omejeni pri številu členov, ki se spreminjajo, in sicer novela dovoljuje spreminjanje zgolj tretjine veljavnih členov. Če bi želeli pristopiti k širši prenovi in pripraviti nov zakon, bi ta terjal precej daljši postopek sprejemanja in več usklajevanja s širšimi deležniki. Tokrat je bil cilj, da se čim hitreje izboljšajo vsebine, ki so bile ocenjene kot najbolj pereče. Naloga zakonodajalca v prihodnje pa bo, da sistem nadalje izboljšuje in pristopi tudi k spremembi druge področne zakonodaje, tako socialne kot področja pravosodja. V načrtu je tudi prenova Družinskega zakonika. Na Odboru za delo, družino, socialne zadeve in invalide so tako predlog novele, kot tudi vse koalicijske amandmaje, potrdile vse poslanske skupine brez glasu proti, vključno z opozicijo. **Zakonodajni postopek se je nadaljeval z drugo in tretjo obravnavo na seji DZ, ki je bila 27. 5. 2025. Poslanci so enotno, brez glasu proti potrdili novelo Zakona. Tako je zakon potrjen in bo stopil v veljavo 15. dan po sprejetju, uporabljati pa se bo pričel s 1. novembrom 2025, ker Ministrstvo želi, da se začne izvajati prvega v mesecu, saj bi jim to poenostavilo obračunavanje novih zneskov. Želijo si tudi nekaj več časa za prilagoditev informacijskih sistemov.**

Tokratna novela ZIRD prinaša naslednje spremembe in izboljšave veljavnega Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti:

- ❖ Rejnina: **materialni stroški** bodo s sprejemom novele višji – določeni so v višini 494,09 EUR, prav tako bo višje **plačilo dela rejniku** in bo to znašalo 460,00 EUR (možno zvišanje za 25 % ali za 50 %, odvisno od zahtevnosti oskrbe), del rejnine pa kot do sedaj ostaja polni otroški dodatek.
- ❖ **Vikend rejništvo**: če otrok biva v rejniški družini za čas vikendov in šolskih počitnic (vikend rejništvo), je rejnik v teh mesecih upravičen **do 75 % oskrbnine** (478,43 evrov) **ter sorazmernega dela plačila dela**.
- ❖ **Uvedba enkratnih prejemkov (460,00 EUR)**
 - enkratni prejemek za istega otroka v primeru namestitve otroka ob izrečenem ukrepu za varstvo koristi otroka nujni odvzem otroka ali ob izdani začasni odredbi o odvzemu otroka staršem v skladu z določbami Družinskega zakonika,
 - enkratni prejemek v primeru namestitve več otrok iz iste družine – ob namestitvi vsakega dodatnega otroka iz iste družine,
 - letni dodatek za oddih in počitnice za otroka,
 - enkrat prejemek za vse otroke, ki so prvič nameščeni v rejništvo brez presoje centra, če je to potrebno.
- ❖ **Znižanje normativa za rejnike, ki izvajajo rejniško dejavnost kot poklic** - pravica do plačila prispevkov za socialno varnost s strani proračuna pripada rejniku, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic, že pri namestitvi enega otroka oz. polnoletne osebe, ki mora biti nameščen za obdobje celega meseca (po trenutno veljavni zakonodaji je normativ za izvajanje rejniške dejavnosti kot poklic in s tem pravica do plačila prispevkov za socialno varnost rejniku istočasna namestitev treh otrok, od tega vsaj dva za obdobje celega meseca).

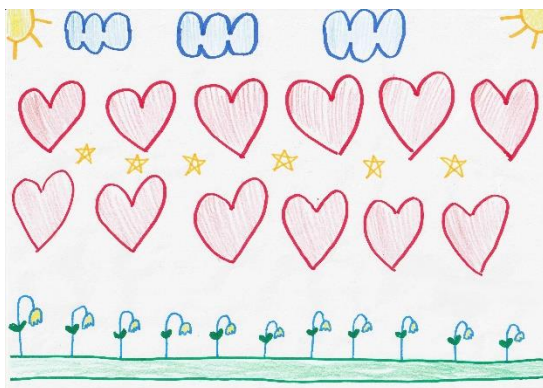

- ❖ **Priznanje pravice do plačila prispevkov ob neizpolnjevanju normativa** (iz sedanjih največ 6 na največ 12 mesecev in 24 mesecev za rejnike nad 55 let, ki so rejništvo izvajali najmanj 20 let).
- ❖ **Prenos stvarne pristojnosti za odločanje o izvajanju rejniške dejavnosti kot poklic iz MDDSZ na CSD.**
- ❖ **Supervizija za rejnike** (individualna in skupinska).
- ❖ **Usposabljanja za rejnike na državni ravni:** kandidati za rejnike morajo obvezno usposabljanje opraviti **uspešno**; **pogostejša obveznost usposabljanj – enkrat na tri leta**, po veljavni zakonodaji je enkrat na pet let v trajanju 20-25 ur.
- ❖ **Brezplačna pravna pomoč za rejnice in rejnike kot udeležence v postopkih** za varstvo koristi otroka, ki so pri njih v rejništvu.
- ❖ **Dodatna pooblastila rejnika:** jasneje se določa pooblastila rejnika v zvezi z zdravstveno obravnavo otroka; da samostojno odloča o vprašanih otrokovega dnevnega življenja; **ново pooblastilo rejnika zastopati otroka v postopku izdaje potnega lista; možnost prijave stalnega prebivališča otroku s strani rejnika.**
- ❖ **Dopolnitev ureditve možnosti nadaljevanja bivanja v rejniški družini po otrokovi polnoletnosti**, če rejniška pogodba preneha iz razlogov na strani rejnika – npr. prenehanje zaradi hude bolezni, smrti rejnika.
- ❖ **Poročanje individualne projektne skupine (IPS):** iz enkrat **na dvakrat letno** zaradi zagotovitve aktivnega dela CSD z otrokom in družinami.

- ❖ **Obveznost centra, da pred IPS opravi zaupni pogovor z otrokom** in v zapisnik nimajo vpogleda starši in rejnik.
- ❖ **Letno poročanje rejnika ali na zahtevo CSD glede namenskosti porabe zvišane oskrbnine** (za osnovno oskrbnino ni obveznosti letnega poročanja).
- ❖ **Na drugih pravnih področjih upoštevanje, da so otroci/osebe v rejništvu prejemniki otroškega dodatka** (npr. upravičenost do prejema računalnika otrokom, ki prejemajo najvišji otroški dodatek).

Klavdija Malovrh, strokovna sodelavka v Državnem zboru

NAVEZANOST IN OTROK V REJNIŠTVU S KOMPLEKSNO RAZVOJNO TRAVMO

Številni otroci v rejništvu so zaradi zgodovine izpostavljenosti številnim in kompleksnim obremenjujočim izkušnjam razvili simptomatiko, ki jo nekateri avtorji povezujejo s t. i. (zgodno) kompleksno razvojno travmo (van der Kolk, 2014), drugi s t. i. "poli-viktimizacijo" (Ford, Wasser, & Connor, 2011), tretji pa govorijo o kumulativni obremenjenosti z različnimi oblikami travmatičnih izkušenj (Seery, Holman in Silver, 2010). Dolgotrajna izpostavljenost nasilju in zanemarjanju ter težke izgube, ki jih v znotraj in zunaj družinskih kontekstih pogostokrat doživljajo ti otroci, pomembno vplivajo na njihov psihosocialni razvoj (Greeson idr. 2011). Ponavljajoča se (re)viktimizacija teh otrok v medosebnih odnosih – ne le v družini, ampak tudi v skupnosti in včasih tudi v družbi (npr. romske družine; priseljeniške družine; družine, ki so medgeneracijsko obremenjene z življenjem v revščini in socialni izključenosti), pomembno zaznamuje otrokov razvoj na področjih čustvenega, vedenjskega, kognitivnega, odnosnega delovanja (Cook idr., 2005), hkrati pa tudi pomembno zaznamuje otrokov odnos do sebe, drugih in sveta.

Notranji delovni modeli navezanosti

John Bowlby, oče teorije navezanosti, v tem kontekstu govori o t. i. "notranjih delovnih modelih navezanosti", Žvelc (2011) pa o "relacijskih shemah" oz. "shemah odnosnih izkušenj". Notranji delovni modeli oz. relacijske sheme ponazarjajo odnos, ki ga ima posameznik v odnosu do sebe (»Sem dober, varen, vreden ljubezni in spoštovanja?«), drugih (»So drugi dobri, varni, vredni zaupanja?«) in sveta (»Je svet dober, varen in vreden zaupanja?«). Notranji delovni modeli navezanosti se pri posamezniku pričnejo oblikovati že v najbolj zgodnjem obdobju otroštva, preverjamo in preoblikujemo pa jih skozi celoten življenjski potek. Ključno jih zaznamujejo prve odnosne izkušnje s primarnimi

skrbniki (s starši in rejniki ter v matični in rejniški družini) v najbolj zgodnjih letih, pomembno pa na njih vplivajo tudi drugi tesni odnosi, ki jih ima otrok z ljudmi, ki so del njegove socialne mreže. Pomemben je npr. odnos otroka starimi starši, sorojenci, drugimi otroki v rejništvu, in drugimi pomembnimi ljudmi, vključno z učitelji, svetovalnimi delavci, socialnimi delavkami, športnimi trenerji ipd., ki so v otrokovem mikro sistemu, in s katerimi ima otrok vzpostavljen tesen in dolgotrajen stik.

Glede na ponotranjene notranje modele navezanosti ločimo štiri sloge navezanosti v otroštvu: varna, ambivalentna, izogibajoča in dezorganizirana oz. dezorientirana navezanost (glej npr. Cugmas, 2020). V odraslosti so ti slogi navezanosti poimenovani z drugačnimi koncepti: varna, anksiozno-preokupirana, zavračajoče izogibajoča in plašno izogibajoča navezanost (Žvelc in Žvelc, 2006). Plašno izogibajoči slog navezanosti v odraslosti nekateri avtorji poimenujejo tudi s konceptom nerazrešena travma (Jacobvitz in Reisz, 2019). Edino prvi slog navezanosti je povezan s čustveno varnostjo – ostali trije sodijo med ne-varne vzorce navezanosti. Ko gre za organizacijo navezanosti, ki se nanaša na predvidljivost in stabilnost vzorcev navezovalnega vedenja pa so prvi trije vzorci organizirani, zadnji, torej dezorganiziran vzorec pa velja za neorganiziranega. Ta vzorec velja tudi za najbolj zahtevanega, saj je posledica prilagoditve otroka na življenje v nasilju in zanemarjanju ter v drugih obremenjujočih, s travmo povezanih okoliščinah (npr. težke in boleče izgube pomembnih odnosov). Za ljudi, ki so tokom odraščanja ponotranjili dezorganizirane vzorce navezanosti (v odraslosti v tem kontekstu govorimo o plašno izogibajočih vzorcih oz. nerazrešeni kompleksni travmi) je značilno, da so bojijo povezanosti z drugimi, čeprav si jo v resnici zelo želijo.

Navezanost in travma nekaterih otrok v rejništvu

Pri otrocih v rejništvu z izkušnjo kompleksne travme pogosteje prepoznamo ne-varna vzorce navezanosti (ambivalenten, zavračajoče izogibajoč in dezorganiziran) (Dozier in Bernard, 2020). Kar 70 % otrok, ki se znajdejo v sistemu rejništva je po tujih raziskavah doživelo vsaj eno ali dve travmatični izkušnji, ki se ju povezuje s kompleksno travmo (fizično, psihično in spolno nasilje nad otrokom; pričevanje nasilju v družini – npr. nad mamo, sorojencem; življenje s staršem, ki ima težje in neurejene težave na področju duševnega zdravja in/ali s prekomerno uporabo alkohola, drog in dovoljenih zdravil; težke izgube (huda bolezen starša, smrt starša, starš v zaporu), ločitev itn.). Dodatno jih lahko s travmatičnimi izkušnjami obremenijo tudi travma, ki je povezana s strukturnimi dejavniki – npr. življenje matične družine revščini in socialni izključenosti (npr. romske družine, priseljeniške družine). Dodatno lahko otroka s travmo obremenijo tudi izkušnje v sistemu zaščite otroka in v rejniškem sistemu Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019). Med njimi so lahko: nujen odvzem otroka, sploh če ni izveden na razumevanju travme utemeljen način; dolgotrajne večmesečne namestitve dojenčkov, malčkov, predšolskih otrok in otrok prve triade v krizne centre za otroke (otroci v tem primeru nimajo stalnega in stabilnega objekta navezanosti); menjavanje rejniških družin – t. i. namestitvena nestabilnost, otrok v teh primerih doživlja številne izgube; obremenjujoče izkušnje v rejniški družini – npr. izpostavljenost otroka fizičnem, psihičnem in spolnem nasilju, pričevanje otroka nasilju v rejniški družini (npr. nad rejnico ali drugim otrokom), težave skrbnika z alkoholom in/ali na področju duševnega zdravja; stiki (pod nadzorom) z biološkim staršem, ki je povzročitelj nasilja in se ga otrok boji.

Vzorci navezanosti pri otrocih (povzeto in prirejeno po Dozier in Bernard, 2020; Circle of Security, b. d.; Cugmas, 2020)

Varna navezanost

Opis: Otrok se počuti varnega in zaupa svojim skrbnikom. Ti so zanj varna baza in varen pristan. Otrok ima občutek, da bo v primeru stiske dobil ustrezno pomoč in podporo. To mu omogoča zdravo raziskovanje okolja in razvoj pozitivne samopodobe.

Vedenje: Otroci s ponotranjenimi vzorci varne navezanostu so pogostejše čustveno stabilni, imajo pogostejše dobre socialne veščine, se brez težav povezujejo z vrstniki in odraslimi ter so sposobni prepoznavati, izražati in uravnavati svoja čustva.

Skrbniki: So odzivni, čustveno dostopni in dosledni, kar otroku daje občutek varnosti.

Možne posledice v odraslosti: Odrasli z varno navezanostjo imajo običajno stabilne odnose (odnos s prijatelji, partnerji, otroki), pozitivno samopodobo in so čustveno zreli.

2. Ambivalentna navezanost

Opis: Otrok ima v tem primeru nepredvidljive izkušnje s skrbniki – včasih so le ti odzivni, drugič (nehote) ignorirajo njegove potrebe. To pri otroku povzroča negotovost in stalno potrebo po bližini, saj otrok v takih primerih nikoli ne ve, ali bo dobil čustveno podporo, ali ne.

Vedenje: Otrok pretirano išče pozornost, čustveno je lahko zelo intenziven in zahteven, hitro je lahko razočaran in negotov v odnosih ter zelo občutljiv na zavrnitev. Ima težave s samostojnostjo in uravnavanjem čustev.

Skrbniki: Skrbniki do teh otrok pogostejše delujejo v odnosu do otroka nepredvidljivo - včasih so lahko zelo ljubeči, drugič delujejo brezbržno, tretjič pa pretirano zaščitniško.

Možne posledice v odraslosti: Odrasli s takšnimi vzorci navezanosti so pogosteje nagnjeni k odvisnim odnosom v odraslosti (preokupiranost s potrebami drugih ljudi), občutljivi so na zavrnitev, njihov poglaviten strah je strah pred samostjo in zapustitvijo. Pogosteje so anksiozni in pretirano oz. preokupirano skrbijo za potrjevanje v odnosih.

3. Izogibajoča navezanost

Opis: Otrok se nauči, da na skrbnike ne more računati za čustveno podporo, zato se umakne in razvija povečano neodvisnost – deluje torej "kontra-odvisno". Navzven izgleda tak otrok zelo samostojen. Svojih čustev ne prepozna dobro, z njimi ni v stiku, se jih boji in jih zato težje izraža. To je posledica življenja v družinskem kontekstu, ki pogosteje ignorira ali zavrača ranljiva čustva, kot so strah, bolečina, žalost. Otrok tako ostaja brez odraslih zrcal v trenutkih, ko mu je težko. Zrcala odraslih pa so ključna, da se otrok nauči prepoznati in ubesediti čustva – in s tem tudi prepoznati in ubesediti svoje odnosne in navezovalne potrebe.

Vedenje: Otrok s takimi vzorci navezanosti lahko deluje čustveno zadržano, izogiba se bližini, ne išče tolažbe in navidezno deluje zelo samostojno. V stresnih situacijah ne izraža strahu ali žalosti, saj ne verjame oz. zaupa, da bi skrbniki nanje ustrezno odreagirali.

Skrbniki: Skrbniki otrok s tovrstnimi vzorci navezanosti pogosteje delujejo čustveno hladno, neprizadevno ali celo zavračajoče. Otroku ne zmorejo oz. ne znajo nuditi čustvene podpore ali pa so preveč usmerjeni v otrokove dosežke in pričakovanja do otroka.

Možne posledice v odraslosti: Odrasli z izogibajočo navezanostjo so pogosto čustveno bolj zadržani, imajo težave s tesnimi odnosi, težko prepoznajo in

izražajo svoja čustva ter se umikajo iz konfliktov in tudi odnosov. Bližina (telesna, čustvena, včasih tudi spolna) je za njih pogostokrat neprijetna, včasih celo ogrožajoča.

4. Dezorganizirana navezanost:

Opis: Najpogostejša je pri otrocih, ki so doživeli hude travmatične izkušnje (zanemarjanje, zloraba, nasilje, pogoste težke izgube, pogoste menjave skrbnikov). Otrok v primeru tovrstne navezanosti doživlja skrbnike kot vir varnosti, a hkrati tudi vir grožnje, kar v otroku povzroča stres in posledično konfliktne in kaotične reakcije. Otrok s tem vzorcem navezanosti živi v trajno "nerazrešenem hudem strahu" – saj slednjega, kljub temu, da ga instinkt vleče v tolažbo k skrbniku, v odnosu z ne-varnimi skrbniki ne more ustrezno razrešiti. Tako dolgotrajno ostaja sam s hudim stresnim odzivom v telesu, kar pušča globok odtis na otrokovem razvoju – in s tem tudi na njegovem duševnem in fizičnem zdravju, že v otroštvu, a tudi v odraslosti.

Vedenje: Otrok kaže nasprotujoče si reakcije – hkrati lahko išče bližino skrbnika (npr. se ga oklepa, morda celo prestopa meje glede bližine – npr. vsiljivo "rine" v skrbnika), a hkrati tudi zavrača bližino z njim, saj se bližine boji oz. ji ne zaupa (npr. kriči, vpije, žali skrbnika; razbija v svoji sobi). Pogosto tak otrok prehaja med vedenjem bližine in umika, lahko deluje zelo zmedeno in celo agresivno. V določenih stresnih situacijah lahko deluje tudi povsem odrezano od čustev (t. i. disociacija). Pogoste so težave z uravnavanjem čustev (jeza kot sekundarno, obrambno, zaščitno čustvo – pod njo se skrivajo bolj ranljiva čustva, kot so npr. sram in občutja nevrednosti, strah pred izgubo povezanosti in zapuščenostjo, bolečina zavrženosti ipd.). Pogostejše imajo nizko samopodobo in pogostejše se impulzivno vedejo.

Skrbniki: Pogostejše delujejo zanemarjajoče, nasilno, prestrašeno (v tem primeru otrok postane skrbnik potreb svojih staršev – t. i. "postrašen otrok"),

nepredvidljivi ali sami travmatizirani, otrok se nanje ne more zanesljivo čustveno opreti. Za otroka zaradi lastnih nerazrešenih s travmo povezanih vsebin ne zmorejo biti varna baza in varen pristan.

Možne posledice v odraslosti: Odrasli z dezorganizirano navezanostjo so bolj nagnjeni k težavam na področju duševnega zdravja v odraslosti, težavam v odnosih (s partnerjem, otroki, prijatelji, znanci, nadrejenimi/podrejenimi) in težavam z zdravjem (kronične bolezni). Pogosteje imajo zelo nizko samopodobo in nizek občutek nevrednosti. Pogosteje povzročajo nasilje, ali pa so sami žrtev nasilja.

Pomen čustveno varnih odzivov na otroka z izkušnjo travme

Vsak otrok – ne glede na to kakšen slog navezanosti je ponotranjil tokom svojega odraščanja, za zdrav razvoj potrebuje čim več varnih odzivov s strani svojih skrbnikov (staršev, rejnikov, učiteljev in drugih pomembnih oseb). Potrebuje "dovolj dobrega starša" ne pa popolnega starša. Še posebej pa to velja za otroke, ki so tokom svojega življenja ponotranjili ne-varne vzorce navezanosti (ambivalenten, izogibajoč in dezorganiziran), in še posebej to velja za otroke, ki so zaradi življenja v kompleksnih obremenjujočih okoliščinah ponotranjili ne-organizirane vzorce navezanosti, ki se jih povezuje z dezorganiziranim slogom navezanosti v otroštvu (in plašno izogibajočim v odraslosti).

Rejniški starši in strokovni delavci (npr. vzgojitelji, učitelji, svetovalni delavci, socialne delavke, ki delujejo na področju rejništva) imajo zato ključno vlogo pri zagotavljanju varnega, doslednega in predvidljivega okolja, ki otroku omogoča razvijanje čustveno bolj varnih vzorcev navezanosti. Kako se odzivati na otroka, ki je zaradi izpostavljenosti zgodnjim kompleksnim obremenjujočim izkušnjam ponotranjil in razvil ne-varne oblike navezanosti ali celo dezorganizirano navezanost? Odgovor najdemo v terapevtskih in starševskih pristopih, ki so

utemeljeni na teoriji navezanosti in ki so tudi senzibilizirani na otroško travmo. Med njimi je tudi program Krog varnosti (angl. Circle of Security).

Program zgodnje pomoči staršem in družinam, poimenovan Krog varnosti (*Circle of Security*) je zasnovan tako, da pomaga staršem razumeti in zadovoljiti čustvene navezovalne potrebe otrok, kar je ključno pri delu z otroki z nevarnimi vzorci navezanosti, vključno z dezorganizirano navezanostjo.

Ključni elementi čustveno varnega odziva staršev po pristopu Krog varnosti vključujejo:

Razumevanje otrokovega "problematičnega" vedenja skozi prizmo navezanosti: Starši se učijo prepoznati, da otrokovo "problematično" vedenje pogostokrat odraža otrokove navezovalne in čustvene potrebe. Na primer, otrok navzven izgleda zaprt, se umika, morda deluje ježno in zavračajoče – pod temi obrambnimi vedenji pa se skriva bolečina nevrednosti, in strah pred zapuščenostjo.

Skrbnik kot "varna baza" in "varen pristana" za otroka: Starše se v programu Krog varnosti spodbuja, da otrokom omogočijo okolje, v katerem lahko le ti varno raziskujejo svet (starš kot varna baza, ki otroka spodbuja pri raziskovanju sveta, vstopanju v svet) in se nanje zanesejo v trenutkih stiske (starš kot varno zatočišče za otroka, ko je le ta v stiski).

Samorefleksija staršev: Program Krog varnosti je usmerjen spodbujanje staršev v prepoznavanje in reflektiranje lastnih čustev in čustvenih odzivov, ki lahko vplivajo na njihovo starševstvo. To zavedanje jim omogoča boljše razumevanje otroka in bolj varno odzivanje na otrokove čustvene potrebe. V programu se starše spodbuja, da si – ko so sami preplavljeni s čustvi ob reaktivnem otroku - zase vzamejo "time out". To je čas, v katerem predihajo svojo vznemirjenost, se umirijo – in potem na otroka v stiski odreagirajo iz bolj umirjenega dela sebe.

Program Krog varnosti eksplicitno odsvetuje staršem, da bi metodo "time out" uporabljali za discipliniranje otroka z izkušnjo travme. Otroci, ki so bili predhodno travmatizirani, zapuščeni in spregledani – metodo "time out" pogostokrat doživijo kot potrditev njihove nevrednosti in neustreznosti. Metoda tudi ojačuje njihov občutek zapuščenosti.

Doslednost in predvidljivost: Za otroke z ne-varnimi vzorci navezanosti ali celo z dezorganizacijo navezanosti je ključnega pomena, da starši zagotavljajo dosledne in predvidljive odzive, kar pomaga zmanjšati otrokovo zmedenost in povečuje občutek varnosti.

Empatično "biti z" otrokom: Program Krog varnosti spodbuja starše, da so čustveno prisotni in empatični do otrokovih čustev, kar krepi otrokovo sposobnost za uravnavanje lastnih čustev in vedenj. Ko otrok doživlja jezo, smo z otrokovo jezo. Ko je otrok v žalosti, mu žalost dopustimo – smo tam za njega in z njim. Otrokova čustva (strah, bolečina, žalost, jeza) dopuščamo, jih reflektiramo otroku, najdemo besede za njih (otroci s travmo pogostokrat nimajo besed za čustva, ki jih doživljajo) in jih validiramo. Vedno znova poskušamo razbrati "ranljive podnapise otrokovih problematičnih vedenj" – in običajno so ranljivi podnapisi povezani z otrokovimi navezovalnimi potrebami in s predhodno izkušnjo travme.

S čustveno varnimi odzivi lahko rejnik, vzgojiteljica, učiteljica, socialna delavka otroku s predhodno izkušnjo travme in vzorci navezanosti, ki so ne-varni ali celo dezorganizirani, pomaga razreševati vpliv predhodnih travmatičnih izkušenj na otroka in njegove ponotranjene delovne modele navezanosti. Otrok, ki se je v zgodnjih letih morda naučil, da "on ni dober, varen in vreden ljubezni" ter da tudi "drugi in svet niso dobri, varni in vredni zaupanja in ljubezni", lahko na podlagi novih čustveno bolj varnih odnosih izkušenj z rejnico in rejnikom ter drugimi pomembnimi odraslimi pričenja spreminjati to perspektivo v smeri bolj varnih notranjih delovnih modelov v odnosu do sebe,

drugih in sveta. Čustveno varen odziv s strani rejnikov in celotnega sistema varstva otrok in družin ter zaščite otrok potrebujejo tudi otrokovi biološki straši (slednji imajo pogostokrat tudi sami nerazrešeno travmo), a to je tema za kak drugi prispevek.

Viri:

Circle of Security International. (n.d.). *What is the Circle of Security?* <https://www.circleofsecurityinternational.com/circle-of-security-model/what-is-the-circle-of-security/>

Cook, A., Spinazzola, J., Ford, J., Lanktree, C., Blaustein, M., Cloitre, M., DeRosa, R., Hubbard, R., Kagan, R., Liautaud, J., Mallah, K., Olafson, E., & van der Kolk, B. (2005). Complex trauma in children and adolescents. *Psychiatric Annals*, 35(5), 390–398.

Cugmas, Z. (2020). *Večkratna navezanost*. Ljubljana: i2.

Dozier, M., & Bernard, K. (2019). *Coaching parents of vulnerable infants: The Attachment and Biobehavioral Catch-Up approach*. Guilford Press.

Ford, J. D., Wasser, T., & Connor, D. F. (2011). Identifying and determining the symptom severity associated with polyvictimization among psychiatrically impaired children in the outpatient setting. *Child Maltreatment*, 16(3), 216–226. <https://doi.org/10.1177/1077559511406109>

Greeson, J. K. P., Ake, G. S., Ko, S. J., Gerrity, E. T., Steinberg, A. M., Howard, M. L., Pynoos, R. S., Fairbank, J. A., Briggs, E. C., Kisiel, C. L., & Layne, C. M. (2011). *Complex trauma and mental health in children and adolescents placed in foster care: Findings from the National Child Traumatic Stress Network*. *Child Welfare*, 90(6), 91–108. <https://aztrauma.org/wp-content/uploads/2020/07/Complex-Trauma-and-Mental-Health-in-children.pdf>

Seery, M. D., Holman, E. A., & Silver, R. C. (2010). Whatever does not kill us: Cumulative lifetime adversity, vulnerability, and resilience. *Journal of Personality and Social Psychology*, 99(6), 1025–1041. <https://doi.org/10.1037/a0021344>

Van der Kolk, B. A. (2014). *The body keeps the score: Brain, mind, and body in the healing of trauma*. Viking.

Žvelc, M., & Žvelc, G. (2006). Stili navezanosti v odraslosti. *Psihološka obzorja*, 15(3), 51–64. <https://doi.org/10.20419/2006.15.514resea>

Žvelc, G. (2011). *Razvojne teorije v psihoterapiji: Integrativni model medosebnih odnosov*. Ljubljana: IPSA.

as. Mojca Šeme, univ. dipl. sociologinja, univ. dipl. soc. delavka, integrativna
relacijska psihoterapevtka

SREČANJE REJNIKA S POSTOPKOM NA SODIŠČU

Z začetkom uporabe Družinskega zakonika (v nadaljevanju DZ)¹ rejnike pot pogosteje vodi na sodišča, saj dobivajo vabila v različnih sodnih zadevah, v okviru katerih imajo tudi različne vloge. Najpogostejši postopki, kjer je poudarjena možnost sodelovanja rejnikov, so zagotovo nepravdni postopki, zlasti **postopki za varstvo koristi otroka**, med katere v 93. členu Zakon o nepravdnem postopku (v nadaljevanju ZNP-1)² med drugimi umešča tako postopek za odločanje **o ukrepih za varstvo koristi otroka** kot tudi postopek o **namestitvi otroka v rejništvo** in postopek o **postavitvi otroka pod skrbništvo**. V vseh nepravdnih postopkih sodišče subsidiarno uporablja tudi določbe Zakona o pravnem postopku (ZPP).

Življenjsko je pogosto, da bo rejnik, kadar je otroku imenovan tudi za skrbnika (v primerih, ko je staršem izrečen ukrep trajnejšega značaja omejitve starševske skrbi), otrokove interese zastopal še v morebitnih drugih sodnih postopkih; npr. nepravdni – zapuščinski postopek, pravniti postopek (spor v zvezi z odškodnino, lastninski spori ipd.), kazenski postopek (obdolženec, oškodovanec, priča), postopek o prekršku, upravni postopek ...

Pri izvedbi predavanja rejnikom dne 10. 3. 2025 v Domžalah sem po številnih vprašanjih, ki so mi bila postavljena, predstavil dilemo, ki rejnike pestijo, pa tudi pestrih opisov njihovih dosedanjih izkušenj, lahko razbrala, da je njihovo srečevanje s sodiščem še vedno stresno, da jim niso dobro poznane vloge, ki so jim naložene v sodnih postopkih, da teh tudi ne razlikujejo, da imajo dostikrat občutek, da so izpostavljeni neprimerni obravnavi (zlasti staršev in

¹ Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C, 200/20 – ZOOMTVI, 94/22 – odl. US, 94/22 – odl. US, 5/23 in 34/24 – odl. US).

² Zakon o nepravdnem postopku (Uradni list RS, št. 16/19).

njihovih odvetnikov), da niso deležni zadostne (pravne) podpore, da imajo z družinskimi sodniki zelo različne izkušnje, pa tudi, da se včasih počutijo neslišane.

Vsebina mojega predavanja je bila osredotočena na aktualno materialno pravno in procesno ureditev. Izhajala sem iz temeljnega pomena **družine**, katere osrednji subjekt je otrok,³ saj DZ v 2. členu opredeljuje družino kot življenjsko skupnost otroka, ne glede na starost otroka, z obema ali enim od staršev ali **z drugo odraslo osebo**, če ta skrbi za otroka in ima po tem zakoniku do otroka določene obveznosti in pravice. V družini (ne glede na njeno obliko)⁴ pa se mora uresničevanje vsebine (starševske) skrbi izvajati v **največjo otrokovo korist**.⁵

Korist otroka

Zakon pri skrbi in odgovornosti za korist otroka staršem priznava prednost pred vsemi drugimi (drugi odstavek 7. člena DZ) in posebej opredeljuje tudi **načelo prvenstva in enake odgovornosti staršev do otrok**.⁶ Starša sta tako povsem

³ Otrok je po DZ oseba, ki še ni dopolnila 18 let, razen če je že prej pridobila popolno poslovno sposobnost (5. člen DZ). Popolno poslovno sposobnost pred dopolnjeno starostjo 18 let pa je mogoče pridobiti, če otrok sklene zakonsko zvezo in v primeru, če mu to prizna sodišče, ker je postal roditelj in je dosegel tako telesno in duševno zrelost, da je sposoben za samostojno življenje (glej drugi in tretji odstavek 152. člena DZ ter določbe 71. do 75. člena ZNP-1-za postopek za pridobitev popolne poslovne sposobnosti otroka, ki je postal roditelj).

⁴ Družine so lahko npr. jedrne, sestavljene, enostarševske, istospolne, velike, razširjene ...

⁵ Načelo otrokove koristi je opredeljeno v 7. členu DZ.

⁶ 135. člen DZ določa: »**Starši imajo glavno in enako odgovornost** za varstvo in vzgojo otroka ter njegov razvoj. Koristi otroka so njihova poglavitna skrb. Država jim nudi pomoč pri izvajanju njihove odgovornosti.«

enakovredna, ne glede na obliko skupnosti (zakonska zveza, zunajzakonska skupnost), pa tudi če sploh ne živita skupaj. Pri skrbi za otroka imata prednost pred vsemi drugimi, tako sorodniki kot drugimi fizičnimi ali pravnimi osebami (torej tudi pred rejniki), njihovo starševsko skrb pa je mogoče omejiti samo v primerih in na način, kot to določa zakon. V praksi to pomeni takrat, kadar svoje starševske vloge ne izvajata v korist otroka in je ta zaradi njunih storitev ali opustitev ogrožen.

Družinski zakonik v tretjem odstavku 7. člena definira, kdaj je ravnanje staršev koristno otroku, ko določa: **Starši delajo v korist otroka**, če, zlasti ob upoštevanju osebnosti otroka, njegove starosti in razvojne stopnje ter hotenj, primerno zadovoljujejo njegove materialne, čustvene in psihosocialne potrebe z ravnanjem, ki kaže na njihovo skrb in odgovornost do otroka, ter mu nudijo primerno vzgojno vodstvo in ga spodbujajo v njegovem razvoju. Glede na to določbo je tako treba v vsakem primeru (torej za vsakega otroka posebej) zapolniti **pravni pojem korist otroka** s konkretnimi ugotovitvami, ki se nanašajo nanj. V praksi tako za oceno koristi otroka ne zadošča že ugotovitev, da je otrok oblečen, sit in da živi v bivališču, kjer je suho, mu je toplo, ima svetlobo, vodo in internet. Treba je upoštevati tudi osebnostne lastnosti, subjektivna nagnjenja, razvojne potrebe, morebitne omejitve in druge lastnosti konkretnega otroka o dobrobiti katerega odločamo.

Dolžnost obveščanja

Nedopustno je zatiskanje oči slehernega človeka pred zaznamim nasiljem nad otrokom ali drugimi oblikami ogrožanja otroka (zanemarjanje, opuščanje dolžne skrbi ...), saj je **dolžan prav vsakdo**, ki izve za okoliščine, na podlagi katerih je mogoče sklepati na **ogroženost otroka**, še posebej pa zaposleni v zdravstvu, vrtcih, šolah ter tisti, ki izvajajo prostočasne aktivnosti, o svojih tovrstnih zaznavah **obvestiti CSD**, pri čemer jih te dolžnosti ne odvezuje niti

varovanje poklicne skrivnosti. Takšna obveznost je predpisana tudi za pravne osebe.⁷

Mnenje otroka

Ker otrok ni objekt, ampak je **subjekt** sodnega postopka (vedno materialnopravni udeleženec), v katerem se odloča o njegovih pravicah in koristih, ima pravico, da je v postopku slišan, torej da izrazi svoje mnenje, če ga je sposoben oblikovati in podati (razsodnost – sposobnost razumeti pomen postopka in posledice odločitve). Pri tem je pomembno, da svojega mnenja ni dolžan povedati/podati, če tega ne želi. Sodišče pa vendarle ne more in ne sme slepo slediti željam ali mnenju otroka, saj otrokovo mnenje in njegova korist nista sopomenki. Posledično je treba pri oceni koristi otroka ugotoviti in upoštevati še druge okoliščine in včasih ni mogoče odločiti v skladu z otrokovimi željami. Otrok ima pravico, da je otrok, na sodniku pa je dolžnost, da ve, kakšno je otrokovo mnenje, nato pa objektivno ugotovi, kaj konkretno je najbolje zanj v sedanjem času (kratkoročna korist) in kakšno odločitev sprejeti, da bo dobrobit otroka varovana tudi v prihodnje (dolgoročna korist).

Običajno pridobivanje otrokovega mnenja poteka tako, da CSD otroka na primeren način obvesti o pravici do izjave in otrok lahko poda svoje mnenje v razgovoru na CSD. Sicer pa lahko poda mnenje tudi pri izvedencu (npr. ob izdelavi mnenja), na razgovoru z zagovornikom otroka⁸ ali pa na neformalnem razgovoru s sodnikom (torej ne na zaslišanju v razpravni dvorani pred vsemi udeleženci). To bi bilo mogoče v primerih, ko otrok, ki dopolni starost 15 let, samostojno nastopa kot udeleženec v sodnem postopku (o tej pravici mora biti seznanjen) in v takem primeru starši ne morejo več zastopati njegovih pravic

⁷ Dolžnost obveščanja opredeljuje določba 180. člena DZ:

⁸ Glej 25.d člen Zakona o varuhu človekovih pravic (ZVarCP, Uradni list RS, št. 69/17).

in koristi. Seveda se pojavi vprašanje: kako bo otrok zmozel nastopati sam in kako mu zagotoviti pravno pomoč? Kadar gre za nasprotje interesov med starši in otrokom, bo v nekaterih primerih sodišče že samo otroku določilo kolizijskega skrbnika, ki je običajno prava večja oseba (odvetnik). Sicer pa menim, da ni prav nobenih zadržkov, da otrok ne bi zaprosil za brezplačno pravno pomoč pri službi za brezplačno pravno pomoč, ki je organizirana na sedežih okrožnih sodišč po državi, in mu ta tudi ne bi bila dodeljena.

Ukrepi za varstvo koristi otroka in sodni postopek

V okviru predavanja sem predstavila cel spekter nepravdnih postopkov, urejenih v ZNP-1, po določbah katerih sodišče odloča v družinskih zadevah, posebej pa je treba opozoriti na specialna pravila, ki veljajo **v postopku za odločanje o ukrepih za varstvo koristi otroka**.⁹

Ukrepi za varstvo koristi otroka,¹⁰ o katerih odloča sodišče, so **začasne odredbe (ZO)** in **ukrepi trajnejšega značaja (UTZ)**. Prvih zakon ne določa taksativno, ampak le primeroma, in prepušča sodišču odprto možnost, da samo izreče ZO, s katero bo začasno otrok najbolj zaščiten,¹¹ za njihovo izdajo pa zadošča že verjetnost izkazane ogroženosti otroka. Vrste UTZ DZ določa taksativno in jih je 6. Najmilejši UTZ je omejitev starševske skrbi (171. člen DZ), sicer pa poznamo še UTZ odločitev o zdravniškem pregledu ali zdravljenju (172. člen DZ), omejitev ali odvzem pravice do stikov (173. člen DZ), odvzem otroka staršem (174. člen DZ) in namestitev otroka v zavod (175. člen DZ), najstrožji

⁹ Postopek za odločanje o ukrepih za varstvo koristi otrok je urejen v ZNP-1, od 105. do 112. člena.

¹⁰ Ukrepi za varstvo koristi otroka so določeni v 159. členu DZ.

¹¹ Vrste začasnih odredb so primeroma navedene v 162. členu DZ.

TZ pa je odvzem starševske skrbi (176. člen DZ). Med ukrepi za zaščito ogroženih otrok DZ opredeljuje tudi **nujni odvzem otroka**, ki predstavlja dejanje CSD, ki ga ta izvede v primeru posebej hude ogroženosti otroka nemudoma, tako da takoj odvzame otroka staršem in poskrbi za njegovo varno namestitev, nato pa poda predlog sodišču za izdajo ZO.

Poudariti moram, da lahko sodišče poseže v starševsko skrb le, če je **otrok ogrožen**.¹² Gre za primere, ko je otrok **zaradi ravnanja ali opustitev staršev** že utrpel **škodo** ali pa obstaja verjetnost, da mu bo ta nastala, lahko pa je otrok ogrožen tudi zaradi svojih psihofizičnih težav (vedenjske, učne, čustvene ...). Škoda se lahko odraža na telesnem in duševnem zdravju otroka, lahko tudi pri razvojnih možnostih otroka, včasih pa starši otroku lahko povzročajo škodo tudi z nevestnim gospodarjenjem z njegovim premoženjem.

V teh postopkih je CSD vedno udeleženec, saj nastopa največkrat kot predlagatelj, v drugih primerih pa ima vsaj vlogo zakonitega udeleženca.¹³ V postopku poleg staršev otroka, ki najpogosteje nastopajo v vlogi nasprotnih udeležencev, v vlogi udeležencev praviloma nastopajo skrbniki, rejniki ali zavod. **Mnenje**, ki ga v postopku izdela CSD, je prva strokovna podlaga za odločitev sodišča in se tako približuje pomenu, ki ga ima v dokazne namene izvedensko mnenje v postopkih, v katerih slednjega sodišče ne pridobi.

Sodišče mora pri izrekanju UTZ upoštevati **načelo najmilejšega ukrepa**, kar pomeni, da mora izbrati tisti UTZ, ki bo otroka zadostno zaščitil, obenem pa bo

¹² Ogroženost otroka kot pogoj za izrekanje ukrepov za varstvo koristi otroka opredeljuje 157. člen DZ.

¹³ Tako določa 108. člen ZNP-1.

čim manj posegel in omejil starše pri izvajanju starševske skrbi. Pred izrekom ukrepa trajnejšega značaja mora sodišče pridobiti od CSD tudi **načrt pomoči družini in otroku**,¹⁴ katerega izvajanje se tekom trajanja ukrepa tudi spremlja, sodišče pa lahko ukrepe v času trajanja tudi spremeni, izreče druge ukrepe, npr. začasne odredbe, ter odloči tudi o njihovem prenehanju.

V praksi se ob izreku UTZ odvzema otroka staršem izrečejo še drugi UTZ, vsaj UTZ omejitve starševske skrbi, seveda upošteva zmožnost sodelovanja staršev pri odločanju o za otroka pomembnih zadevah po odvzemu (npr. staršem prepove razpolaganje z otrokovim premoženjem, odvzame pravico do odločanja o šolanju, do odločanja o medicinskih posegih ...), ker pa sodišče uredi tudi način in trajanje stikov otroka s starši, to dejansko pomeni izrek UTZ omejitev ali odvzem pravice do stikov. Taki UTZ se običajno izrekajo za 3 leta (sicer pa UTZ lahko trajajo najdlje do polnoletnosti otroka). V večini primerov v tem obdobju prihaja do različnih sprememb, tako pri otroku kot pri starših, saj je življenje družin s težavami pogosto kot »ribnik brbotalnik« in tem spremembam je treba prilagajati tudi ukrepe, tako pogosto začasno (z ZO) spreminjamo stike, nadomeščamo soglasje staršev za prepis otroka v šolo, vrtec in podobno. Včasih pa se izkaže, da je izrečen UTZ povsem neučinkovit,

¹⁴ 170. člen DZ v drugem in tretjem odstavku opredeljuje pomen in vsebino načrta pomoči in določa: »(2) **Načrt pomoči** vsebuje opis stanja, potrebe otrok, možnosti družine, način spremljanja, oblike pomoči in opis realizacije ukrepa. (3) **Center za socialno delo lahko v načrt pomoči družini in otroku vključi program družinske terapije, psihiatrično zdravljenje, zdravljenje odvisnosti od alkohola ali nedovoljenih drog ter druge zdravstvene, izobraževalne in psihosocialne programe, če kaže, da bodo starši po terapiji ali zdravljenju lahko ponovno prevzeli otrokovo vzgojo in varstvo, ali v drugih primerih, ko je to v korist otroka.**«

zato ga je treba nadomestiti z drugim, ustrežnejšim (lahko tudi strožjim) in to še pred iztekom njegovega trajanja.

Ko se izteče čas veljavnosti UTZ, je treba preveriti, ali so se razmere pri starših oziroma otroku spremenile, ali so se izboljšale do te mere, da UTZ ni več potreben, ali pa je treba ukrep podaljšati oziroma izreči strožji UTZ.

V postopku za odločanje o ukrepih za varstvo koristi otrok je poudarjeno načelo oficialnosti pa tudi preiskovalno načelo. CSD se tako omogoča, da tudi brez soglasja staršev opravijo razgovor z otrokom in jim daje podlago tudi, da se lahko staršem zavrne vpogled v zapisnik/posnetek o razgovoru z otrokom ter da staršev ne seznani s tem, kam je otrok nameščen.

Procesne vloge rejnikov v postopku

Osredotočila se bom le na vlogo v »nepravdnih družinskih postopkih«, kamor spada tudi zgoraj opisani postopek, v okviru katerega se odloča o ukrepih za zaščito otroka, pa tudi postopki, v katerih se odloča o nadomestnem varstvu (zlasti postopek postavitve pod skrbništvo, postopek za namestitev otroka v rejništvo (kadar ne gre za ukrep).¹⁵ V praksi bo tako rejnika vedno čakalo srečanje s sodiščem zaradi pomembne vloge, ki jo ima v življenju otroka, o pravicah in koristih katerega se odloča, in poznavanja dejstev o njegovem aktualnem življenju.

Rejnik v teh postopkih najpogosteje nastopa kot **udeleženec**,¹⁶ kot takega ga navede že predlagatelj (npr. CSD), lahko pa rejnika o postopku obvesti sodišče in ga povabi, da prijavi svojo udeležbo. Starši so običajno nasprotni udeleženci.

¹⁵ Oblike nadomestnega varstva po DZ so poleg skrbništva in rejništva tudi namestitev z namenom posvojitve, posvojitev in podelitev starševske skrbi sorodniku.

¹⁶ ZNP-1 udeležence in prijavo pravice do udeležbe v nepravdnem postopku določa v

Otrok je vedno materialnopravni udeleženec, četudi ni posebej naveden kot formalni udeleženec, saj je subjekt, o pravicah in koristih katerega se odloča (ko dopolni 15 let pa lahko tudi samostojno nastopa kot udeleženec).

Vloga udeleženca je procesno zahtevnejša, kot kadar je rejniki le priča. Udeleženci lahko aktivno nastopajo v postopku (v določenih zadevah vlagajo predloge, podajo odgovor na predlog, vlagajo vloge, na naroku podajo svoje navedbe, trditve, predlagajo dokaze, ves čas sodelujejo v postopku). Ne vidim posebnih ovir, da udeležencu ne bi bil omogočen tudi pregled spisa, z izjemo posebej opredeljenih tajnih delov. Tudi udeleženca je mogoče zaslišati, torej ima njegova izpoved pomen dokaznega sredstva in tako kot priča, je tudi udeleženec dolžan govoriti resnico. Vendar pa je med udeležencem in pričo pomembna razlika, saj zoper udeleženca, ki se ni odzval sodnemu vabilu na zaslišanje, prisilni ukrepi niso dovoljeni, prav tako se udeleženca ne more prisiliti k izpovedbi. Seveda pa sodišče glede na vse okoliščine presodi, kakšen pomen ima to, da udeleženec ni prišel na zaslišanje ali da ni hotel izpovedati.¹⁷ Udeleženci morajo biti v vabilu opozorjeni, da namerava sodišče na naroku izvajati dokaz z zaslišanjem udeležencev.

21. in 22. členu.

¹⁷ Glede zaslišanja udeležencev se smiselno uporablja 262. člen Zakona o pravdnem postopku (ZPP, Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US, 10/17, 16/19 – ZNP-1, 70/19 – odl. US, 1/22 – odl. US, 3/22 – ZDeb in 92/24 – odl. US).

Rejnik lahko ima v drugih (nepravdnih) postopkih tudi le vlogo **priče**, torej vlogo dokaznega sredstva¹⁸ za ugotavljanje resničnosti trditev udeležencev, kadar je pričakovati, da kaj ve o spornih dejstvih. Zaslišanje priče predlaga

udeleženec/stranka postopka, lahko pa se za izvedbo tega dokaza odloči tudi sodišče samo. Priča dobi vabilo sodišča. Da lahko nastopa v vlogi priče, mora imeti priča sposobnost biti priča, torej imeti subjektivno in objektivno zmožnost (prva se kaže v subjektivni zmožnosti izpovedi, druga pa v poznavanju podatkov o dejstvih, ki se dokazujejo (sposobnost zaznave, spomin, sposobnost reprodukcije)).

Pričanje je dolžnost, priča se tako mora odzvati vabilu sodišča, mora priti na narok, oziroma se je dolžna opravičiti, če obstajajo opravičljivi razlogi, da ne more priti. Če se priča ne odzove vabilu sodišča, jo je mogoče (na njene stroške) prisilno privedi, lahko pa se ji izreče tudi denarna kazen. Priča mora pričati, če ni z zakonom drugače določeno. Obstajajo sicer privilegirane priče, ki lahko odrečejo pričanje v celoti (spovednik, zdravnik, odvetnik, psiholog), vendar so zaradi varovanja koristi otrok omejene možnosti za odrekanje izpovedi. Zakon določa še t. i. pravno dobroto, saj dopušča možnost in daje priči pravico do odklonitve odgovora na posamezno vprašanje, o čemer je dolžno sodišče pričo tudi poučiti.¹⁹ Takšni razlogi so lahko premoženjski in nepremoženjski, zlasti pa, če bi priča z odgovorom na vprašanje sebe ali svoje bližnje sorodnike, zakonca, partnerja (tudi skrbnika, oskrbovanca, posvojitelja, posvojenca) spravila v hudo sramoto, kazenski pregon ali v večjo premoženjsko škodo. Vendar pa priča ne sme odreči pričanja zaradi nevarnosti pred premoženjsko

¹⁸ Dokazna sredstva so tudi listine, izpoved udeleženca, izvedensko mnenje, ogled.

¹⁹ Pravica do odklonitve odgovora na posamezno vprašanje je opredeljena v 233. členu ZPP.

škodo, ko gre za dejstva, ki se nanašajo na določena premoženjska razmerja, kjer je priča sodelovala, rojstvo, zakonsko zvezo, smrt, ali kadar obstaja dolžnost vložiti prijavo, dati izjavo (npr. po DZ).²⁰ Utemeljenost zadržkov, s katerimi se priča sklicuje na pravno dobroto, tehta sodišče v vsakem posameznem primeru. Če priča noče izpovedovati, obstaja v zakonu tudi podlaga, da se jo denarno kaznuje, sme se ji celo izreči zapor do 30 dni.²¹ Tako kot udeleženec je tudi priča dolžna govoriti po resnici in ne sme ničesar zamolčati. V določenih primerih lahko priča poda svojo izjavo tudi pisno in je njeno zaslišanje na sodišču potrebno le, če to zahteva kateri od udeležencev. Kriva izpovedba predstavlja kaznivo dejanje krive izpovedbe, ki je opredeljeno v 284. členu Kazenskega zakonika (v nadaljevanju KZ-1).²²

²⁰ Podrobneje 234. člen ZPP.

²¹ Glej 241. člen ZPP.

²² Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 54/15, 6/16 – popr., 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNSPP, 16/23 in 107/24 – odl. US). Glej 284. člen KZ-1, ki določa: »(1) **Priča**, izvedenec, cenilec, prevajalec ali tolmač, ki pred sodiščem, v postopku o prekršku, parlamentarne preiskave, za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti ali drugih kršitev delovne discipline, v drugem disciplinskem ali upravnem postopku po krivem izpove, izvedenec ali cenilec, ki da lažno pisno mnenje, ali prevajalec, ki da lažni pisni prevod, **se kaznuje z zaporom do treh let.** (2) **Enako se kaznuje stranka**, ki je pri dokazovanju z zaslišanjem strank v pravnem, nepravdnem, izvršilnem ali upravnem postopku po krivem izpovedala, in je sodišče ali drug pristojni organ na to izpovedbo oprlo svojo odločbo v tem postopku. (3) Za krivo izpovedbo v kazenskem postopku se storilec kaznuje z zaporom do petih let. (4) Če ima dejanje iz prejšnjega odstavka posebno hude posledice za obdolženca, se storilec kaznuje z zaporom od enega do osmih let. (5) Če storilec prostovoljno prekliče svojo krivo izpovedbo, preden se izda dokončna odločba, se kaznuje z denarno kaznijo, sme pa se mu tudi odpustiti kazen.«

Priča je v razpravni dvorani navzoča le v času svojega zaslišanja, nato pa jo zapusti. Možna je izvedba soočenj več prič. Če priča ne zna jezika, se jo zasliši s pomočjo tolmača. Če je gluha, se ji lahko vprašanja postavljajo pisno, lahko pa tudi s pomočjo tolmača, ki se zna z njo sporazumeti (tolmač za slovenski znakovni jezik). Ta mora natančno pretolmačiti njeno izjavo. Priča ima pravico do povračila stroškov – potnih stroškov in stroškov za prehrano in prenočišče, povračilo izgubljenega zaslužka. Priča mora zahtevati povračilo takoj po zaslišanju, sicer izgubi to pravico. Sodišče jo je dolžno na to opozoriti.²³

Za zaključek

Upam, da sem s svojim prispevkom rejnikom vsaj delno osvetlila doslej manj poznano področje. Za pravilno vodenje postopka in vzdrževanje reda v sodni dvorani je odgovoren sodnik. Dolžan je skrbeti tudi za primerno komunikacijo in spoštljiv odnos med vsemi udeleženci ter v primeru konfliktov nemudoma odreagirati in razmere pomiriti.

Dolžan je vse udeležence (tudi rejnike) zaščititi tako pred morebitnim neprimernim vedenjem (drugih) udeležencev in njihovih zastopnikov kot tudi preprečiti zasliševanje rejnikov na način, ki ni dopusten.

Višja sodnica FRIDA BURKELC z Okrožnega sodišča v Celju

²³ Podrobneje glej tudi Pravilnik o povrnitvi stroškov v pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 15/03 in 32/13).

OPOLNOMOČENJE REJNIKOV ZA OPTIMALNO IZVAJANJE NJIHOVEGA DELA

Kot študentka socialne pedagogike sem že dalj časa razmišljala o temi rejništva, saj imam tudi osebne izkušnje z delom rejniških družin. Skozi študij in priložnosti za stik z rejniškim sistemom sem spoznala, kako zahtevno in pomembno je delo rejnikov. Velikokrat se sprašujem, kako bi lahko kot družba prispevali k izboljšanju njihovega položaja in jim omogočili pogoje, v katerih bi lahko še bolje opravljali svoje poslanstvo.

Krepitev rejnikov za boljši rejniški sistem

Med razmišljanjem o temi rejništva sem prišla v stik z dvema glavnima problemoma, in sicer s prenizko podporo rejnikom in s samim pomanjkanjem rejnikov. Menim, da se moramo najprej lotiti prvega, da bomo sploh lahko rešili tudi drugega. Prek mojega raziskovanja sem namreč spoznala, da bi s tem, ko bi zagotovili večjo podporo rejnikom, lahko naredili rejništvo bolj dostopno in zaželeno/atraktivno za morebitne nove rejnike, ki bi v ta sistem lažje vstopili, saj bi videli, da imajo podporo in da imajo zaledje osebja na katerega se lahko zanesejo in obrnejo, ko so v stiski.

Rejništvo namreč predstavlja edino priložnost za otroke, katerim zaradi različnih okoliščin ni omogočeno odraščanje v svojih bioloških družinah, da najdejo stabilno in ljubeče okolje. Kljub pomembnosti te oblike skrbi za otroke se danes vse manj ljudi odloča za vstop v rejništvo. Po podatkih iz leta 2024 je bilo v Sloveniji v rejništvu 765 otrok, medtem ko je rejnikov le 543. To pomeni, da veliko otrok, ki bi lahko dobilo priložnost za odraščanje v družinskem okolju, ostaja nameščenih v zavode. Zavodi, čeprav se trudijo zagotoviti ustrezno oskrbo, ne morejo ponuditi enake ravni individualne obravnave, topline in podpore, kot jo omogoča družinsko okolje (MDDSZ, 2024).

Da bi otrokom zagotovili ljubeč dom sem je potrebno torej, kot omenjeno, lotiti podpore rejnikom, da bodo lahko lažje opravljali svoje delo, ki pa je, izredno zahtevno.

Izboljšanje podpore rejnikom: uvedba inovativnih rešitev

Izboljšanje rejniškega sistema je mogoče na več različnih načinov. Predvsem je potrebno uvesti čim več praks, ki bi pomagale rejnikom in jim pokazale, da niso sami. V nadaljevanju bom opisala načine s katerimi bi lahko dosegli večjo opolnomočenje rejnikov.

Razširitev in poglobitev izobraževanj

Preden se rejniki odločijo za svoje poslanstvo, morajo opraviti izobraževanja o rejniškem sistemu, sodelovanju z matično družino, čustvenih potrebah otrok in psihologiji družine. Tudi po tem, ko postanejo rejniki, se morajo še naprej izobraževati in na vsakih pet let opravljati obvezna usposabljanja. Strokovnjaki so kritični do trenutnega obsega izobraževanj, saj rejniki pogosto skrbijo za otroke, ki potrebujejo strokovno pomoč zaradi izkušenj s fizičnim, psihičnim in/ali spolnim nasiljem. Kot socialna pedagoginja bom delala z enako skupino otrok, kot mnogo rejnikov. Sama sem se za to izobraževala štiri leta, rejniki pa le 10 do 12 ur, kar je absolutno premalo. Seveda ne govorim, da potrebujejo strokovno znanje v enaki meri, kot nekdo, ki študira več let, zagotovo pa področje znanja in izobraževanja ni zanemarljivo (ZIRD, Ur. l. RS, 2002).

Izobraževanja bi lahko izboljšali in izpopolnili tako, da bi sprva podaljšali njihovo trajanje. Potrebno bi bilo uvesti več izobraževanj, vsaj ob začetku vstopa v rejniški sistem. Najbolj smiselno bi bilo, da bi ob začetku vsak rejnik v šestih mesecih opravil šest izobraževanj, ki bi bila dolga maksimalno štiri ure. Zdi se mi pomembno, da bi se na vsakem od izobraževanj dotaknili pomembnih tem za delo rejnika, saj je cilj izobraževanj poglobitev znanja in bolj učinkovito delo z otroki. Tematike izobraževanj bi bile lahko naslednje: spoznavanje travm, izboljšanje komunikacijskih veščin, postavljanje meja, prepoznavanje izgorelosti ter povezovanje z drugimi institucijami in strokovnjaki. Preko teh izobraževanj bi se dotaknili ključnih tem rejništva. Na ta način bi lahko rejniki bolje razumeli težave otrok s katerimi delajo in hkrati tudi pri sebi prepoznali kje so njihove meje. Seveda, se izobraževanja tu ne bi končala, saj bi bilo

potrebno, da bi krepili in obnovljali svoje znanje, ki ga potrebujejo za opravljanje tega poslanstva. Pomembno je, da se tudi rejniki sami zavedajo zakaj je to pomembno in da se krepí njihovo motivacijo za obiskovanje izobraževanj ter da se tudi njih vključuje v proces učenja.

Uvedba mentorstva

Smiselno bi bilo, da bi imeli rejniki nekoga, ki bi jim bil ves čas na voljo. To bi lahko dosegli z novim delovnim mestom mentorja s katerim bi lahko izboljšali več področij rejniškega sistema. Mentor, izkušen strokovnjak (npr. socialni delavec, psiholog, socialni pedagog), bi nudil celostno podporo rejnikom. Njegove naloge bi vključevale pripravo in izvedbo izobraževanj, izvajanje pogovornih skupin in vodenje klicnega centra. Klicni center bi rejnikom omogočal 24-urno podporo in individualno svetovanje. To bi jim pomagalo pri vsakodnevnih dilemah in težkih trenutkih, ki zahtevajo takojšnjo pomoč. Rejniki bi lahko poklicali kadarkoli, ko bi se soočili z izzivi, kot so vedenjske težave otrok, čustvene stiske ali težave pri usklajevanju odnosov z biološkimi starši. Zagotavljal bi takojšnjo pomoč in usmeritev, kar bi rejnikom omogočilo, da se ne počutijo osamljene in preobremenjene. Klicni center bi zagotavljal anonimnost, kar bi rejnikom omogočilo, da se bolj odprto pogovarjajo o svojih težavah in iščejo rešitve brez strahu pred obsojanjem. S tem bi rejniki dobili stalno podporo in občutek varnosti, kar bi prispevalo k boljši oskrbi otrok in večji samozavesti rejnikov pri opravljanju njihovega dela. Mentor bi vodil tudi pogovorne skupine, ki bi se jih lahko udeležili vsi rejniki, ne le poklicni. Skupine bi bile strukturirane tako, da bi vsak imel možnost izraziti svoje izzive, mentor pa bi vodil razpravo z vprašanji, ki bi pomagala razčleniti problem in najti rešitve. Z uvedbo novega delovnega mesta bi tudi razbremenili socialne delavce.

Zaključek

Kljub temu, da se mi zdijo te spremembe težje dosegljive še vedno menim, da niso nemogoče. Predvsem bi jih lahko dosegli na način, da bi nam vsem bila

večja prioriteta to, da izboljšamo rejniški sistem, saj imamo kot družba odgovornost, da rejnikom zagotovimo vse potrebno za uspešno opravljanje njihovega dela. Ob tem pa se je potrebno zavedati, da bomo s temi ključnimi spremembami lahko ustvarili rejniški sistem, ki bo v ponos naši družbi in v oporo njenim najbolj ranljivim članom – otrokom.

Katja Kovačič, študentka 4. letnika Pedagoške fakultete v Ljubljani

PRIZNANJA REJNICAM ZA DELO V REJNIŠTVU

Minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Luka Mesec je tudi v letu 2024 podelil priznanja za dolgoletno in uspešno izvajanje rejniške dejavnosti. Prejemnice priznanj so Aleksandra Zorko Šemen iz Turnišča, Smiljka Turk iz Puconcev in Bojana Holer iz Svete Ane v Slovenskih goricah.

Priznanja so namenjena izjemnim rejnicam in rejnikom, ki s svojim delom pomembno prispevajo k dvigu kakovosti rejništva v Sloveniji. V letu 2024 so bila priznanja podeljena že dvaindvajsetič.

Minister **Luka Mesec** je ob podelitvi priznanj poudaril, da je rejništvo ključen del sistema socialne zaščite: »Rejništvo ni zgolj skrb za otroke, temveč je ustvarjanje ljubečega doma in temeljev za njihovo uspešno prihodnost. Hvaležni smo vsem, ki s svojo predanostjo ustvarjajo boljši svet za najranljivejše med nami.«

Poudaril je izjemno delo rejnikov in dejal, da so rejnice in rejniki srce rejniškega sistema, saj otrokom, ki potrebujejo nadomestni dom, zagotavljajo ljubezen, varnost in vsestransko podporo pri razvoju.

Izpostavil je tudi, da so kljub izjemni predanosti rejnic in rejnikov potrebe po novih rejniških družinah v Sloveniji velike in vztrajno naraščajo. Pripravlja se **predlog sprememb Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti**. Spremembe zakonodaje bodo pomembno prispevale k izboljšavam na področju rejništva. Predlagan ni le dvig zneska rejnine, temveč tudi druge sistemske spodbude tako za obstoječe rejnice in rejnike, kot tudi za tiste, ki v sistem šele vstopajo. Med drugim bodo rejniki dodatno podprti z brezplačno pravno pomočjo, supervizijo in bolj pogostimi usposabljanji.

Rejnicam in njihovim družinam čestitamo za prejem državnega priznanja.

Vse tri rejnice so se prijazno odzvale našemu povabilu za intervju in tako lahko predstavimo poleg njihovega dela tudi njihova razmišljanja, občutenja in pogled na rejniško delo.

BOJANA HOLER

Otroci mi z objemom in stiskom roke ali s poljubom povedo vse. To je moja nagrada in to mi daje energijo za delo.

»Bojana Holer, ki je prvega otroka v rejništvo sprejela že leta 1998, je s svojim zavzetim delom in aktivnim sodelovanjem z različnimi institucijami postala zgled za celotno rejniško skupnost. Njeno delo presega zgolj osnovno skrb, saj otrokom nudi tudi čustveno oporo in spodbuja njihov osebnostni razvoj,« so zapisali na spletni strani ministrstva.

Svoje spomine in razmišljanja pa nam je predstavila takole:

Sem rejnica **BOJANA HOLER** iz **Sv. Ane v Slov. goricah**, poročena ter mama hčerke edinke in babica 12-letnega vnuka ter 10-letne vnukinje. Hčerka Mateja je bila tudi trikrat krstna in dvakrat birmanska botra mojim otrokom v rejništvu.

Priznanje je dokaz, da delaš nekaj dobrega, plemenitega

Priznanje, ki sem ga prejela, je zame in za mojo družino zelo pomembno, saj je dokaz, da delamo nekaj dobrega, plemenitega in spoštovanega. Vsako priznanje, ki ga nekdo prejme, je nekaj posebnega.

Vesela sem, da sta socialni delavki prepoznali moje predano delo in me zato tudi predlagali za priznanje. Res se trudim delati dobro v dobrobit otrok, pomagati otrokom v vsakem posebnem primeru tako, kot določen otrok potrebuje.

Moj motiv za ukvarjanje z rejništvom je bilo to, da sva oba z možem želela pomagati otrokom, ki so to potrebovali in še potrebujejo. Z možem imava rada otroke in ko sva jih sprejela, so postali najin največji zaklad. To odločitev smo morali sprejeti vsi v družini. Prvega otroka se je najbolj veselila naša edinka, hčerka Mateja, ki je takrat še obiskovala osnovno šolo. Tudi iz tega razloga sva se odločila, da ponudiva dom in ljubezen nekomu, ki to potrebuje.

Bilo je leta 1998, ko smo v svoj dom sprejeli prvega otroka, takrat 6-letnega fanta. Bil je tako prijazen, miren, a hkrati žalosten, ker je moral od doma.

Spominjam se, da je bil lep sončni poletni petek, ko ga je pripeljala socialna delavka. Ko je prišel, je bil miren in je bilo vse v redu. Ko je bil čas za spanje, pa je začel pogrešati očeta. Bilo je težko, a smo ga vseeno nekako potolažili. Čez dva dni ga je pičila čebela. Postal je rdeč po celem telesu, bilo je, kot bi ga spekle koprive. Začelo ga je dušiti. Sedla sem v avto in ga hitro peljala do zdravstvenega doma. Dobil je zdravilo v žilo in rešilec ga je odpeljal v bolnišnico. Z nama je bil zdravnik, če bi ga slučajno dušilo, da bi mu vstavil cevko v požiralnik. Na zdravljenju je ostal en teden. Vsak dan smo prihajali na obisk. To je bila moja težka izkušnja, saj je bil otrok pri nas dva dni in že je moral v bolnišnico.

Nato smo dobili šest mesecev staro punčko, ki bi jo morala socialna delavka pripeljati, ko je imela štiri mesece. A zadnja noč pred pričakovanim prihodom k nam je bila za njo usodna za vse življenje. Doma pri mami je bil alkohol. Ponoči naj bi jim punčka padla iz rok. Imela je počeno lobanjo in poškodovane skoraj vse možganske centre. Namesto k nam jo je socialna delavka peljala v bolnišnico. Bila je dva meseca v bolnišnici. Z možem sva jo obiskovala, jo hranila, pestovala in previjala. Že prvič, ko sem jo zagledala, sem jo vzljubila. Zdravniki so povedali, da bo hudo, a sem upala, da morda le ne bo tako zelo hudo. Zavedali smo se, da ji moramo pomagati. In ja, bilo je hudo. Štiri leta je bila pri nas. Hranila sem jo po sondi. Zdravniki so me naučili, kako vstaviti sondo, jedla je lahko samo pasirano hrano. Tudi svoje slinice ni mogla požirati, zato sem jo morala velikokrat aspirirati. Res je bila zelo prizadeta – ni videla, ni slišala, ni se mogla obrniti v posteljico, ni držala glavnice pokonci. Potrebovala je res veliko nege, pozornosti, in to ves čas. Bilo je ogromno dela, a sem zmogla.

Želela sem, da bi si čim bolj opomogla in da bi nekega dne shodila, zato sem jo vozila dvakrat na teden na fizioterapije. Nekaj terapij je bilo zastoj, veliko pa sem jih tudi plačala, ker sem želela, da bi deklica napredovala. Po dveh letih in pol so se začeli kazati znaki napredka. Počasi se je ob pomoči postavila na nogice, glavico je začela sama držati in dvigovati od podlage. Bili smo veseli in ponosni, da nam je začelo uspevati. A ni trajalo dolgo. Imela je pogoste aspiracijske pljučnice, tako da je ostajala po skoraj cel mesec v bolnišnici. Zaradi pljučnic so jo premestili v Novo Gorico – v Staro goro, v bolnišnico za invalidno mladino. Ko sva z možem prišla prvič na obisk, nisem mogla verjeti očem: bila je shujšana, glavica je spet padala, noge je niso več držale. Trud, ki sva ga vlagala, je bil spet na dnu. Dobili smo jo nazaj domov in počeli spet vse od začetka: terapije, telovadba, nega. Ko je bila stara štiri leta in pol, je ostala v Novi Gorici in je tam še sedaj. Ima 22 let.

Tudi ta izkušnja je bila zame zelo težka.

Rejnica sem že 26 let in pri nas je dobilo svoj dom za nekaj časa pet fantov in pet deklet. Najmlajši, ki smo ga sprejeli, je bil star šest tednov. Ta deček je še sedaj pri nas in ima 13 let. Bilo je obdobje, ko je bilo pri nas naenkrat pet otrok, samih najstnikov, starih od 12 do 16 let. Bilo je zanimivo, a hkrati burno, včasih tudi zahtevno. V najin dom so vstopali otroci, ki se niso mogli najesti, in tudi takšni, ki si dalj časa niso upali vzeti hrane, saj je bilo v prejšnji družini vse pod ključem.

Najtežje v rejništvu je, če otrok potrebuje določeno pomoč, pa mu ne morem ali ne znam pomagati, tako kot bi si želela. Sedaj imava fanta, starega 13 let. Ima ukrivljen hrbet (KIFOZO) in njegova drža je vedno slabša. Imava že drugi steznik za držo, saj mu je prvi premajhen. Steznik težko nosi, ker ga boli. Bila sva samoplačniško v bolnišnici v Valdobitri, kjer so mu predpisali nov steznik. Zdravnik je dejal, da ga bodo po vsej verjetnosti operirali, saj se bo s steznikom njegovo stanje le težko izboljšalo. Skrbi me za našega fanta, ker bo moral čez nekaj let na operacijo, ki ne bo enostavna. To bodo za našo družino verjetno še težki trenutki. Poleg pregledov za hrbtenico sedaj redno hodi tudi v Ljubljano v ambulantno za avtizem, saj ima tudi diagnozo ADHD.

Ko so otroci prihajali v naš dom, se je življenje spreminjalo v pozitivnem smislu

Več nas je bilo, bolj pestro je bilo. A z dobro voljo smo zmogli. Pri nas so bili vedno na prvem mestu učenje in šolske obveznosti. Potem so bile izven šolske dejavnosti in nazadnje, če je bilo treba kaj postoriti doma. Moje vodilo je, da morajo otroci imeti dovolj časa za učenje in postaviti šolo na prvo mesto, potem pa je vse ostalo. Mislim, da mi tako noben od otrok ne bo mogel reči, da se ni mogel učiti, ker je moral delati kaj drugega. Z možem sva otrokom veliko pomagala pri učenju, včasih pa so si nudili tudi medsebojno pomoč.

Naš moto je bil pomagati otrokom, ki so to potrebovali in še potrebujejo. Vsak otrok je drugačen, četudi so morda bratje in sestre. In vsak ima svoje želje in potrebe. Da mu rejniki lahko pomagamo, se moramo tudi sami izobraževati preko knjig in predavanj. Otroci velikokrat potrebujejo tudi razne specialiste, kamor jih vozimo rejniki včasih tudi v oddaljene kraje. Žalostno je, ko otrok potrebuje pomoč, le-te ne dobi takoj, pač pa se mora praviloma nanjo zelo dolgo čakati.

Otroci potrebujejo ob sebi osebo, ki se ji lahko zaupajo in ob kateri se sprostijo, pa naj bo to rejnik, socialni delavec ali terapevt. Odnosi morajo biti lepi, pristni, spoštljivi in ne nazadnje prijateljski. Otrok mora čutiti, da ti lahko zaupa. Le tako vemo, kako je najbolje pristopiti in kako mu pomagati. Med nami in otroki se morajo čutiti ljubezen, toplota in zaupanje.

Izkušnje s starši otrok

Ko dobiš oziroma sprejmeš v svoj dom otroka, se moraš zavedati, da je z njim tudi njegova družina. Z biološkimi družinami imam različne izkušnje. Nekateri starši so zelo prijazni z nami rejniki, saj so zadovoljni, da vidijo, da so njihovi otroci v nadomestni družini srečni in imajo vse, kar potrebujejo. So pa bili tudi takšni starši, ki so nas zmerjali s kletvicami, z žaljivkami, grozili s policijo in nas ustražovali s tem, da bodo podtaknili bombo itd. Ja, takrat je bilo nekaj časa res težko. V večini pa smo imeli res lepe odnose s starši naših otrok. Tudi z njihovimi sorodniki, s katerimi se še danes srečujemo in so tudi oni ponosni, da so bili otroci pri nas in da smo jim pomagali. Nekateri otroci so komaj čakali na stike s starši, sploh če so bili odnosi vsaj malo urejeni. Drugi so bili nenehno

razočarani v pričakovanju staršev, ki kljub obljubi niso prišli na obisk. Veliko razočaranje za otroke je tudi, ko starši obljublajo razna darila, potem pa na to pozabijo. Velikokrat so bili to težki trenutki tako za nas, kot tudi za otroke in včasih res nisi vedel, kako bi v tistem trenutku ravnal, da bi bilo za vse najboljše. Vedno smo se z otroki pogovarjali pred prihodom staršev in priprave na stike so bile različne, odvisne od starosti otroka in odnosa s starši. Med mnogimi starši mojih otrok je tudi mama, ki mi vedno znova in znova pove, kako je vesela in zadovoljna, da ji vzgajam njenega sina in skrbim zanj. Pove, da naju z možem spoštuje, ceni in naju ima rada. Imamo res lep odnos in to vpliva tudi na njenega sina, saj vidi, da se midve (obe mami) razumeva.

Nekateri otroci iz naše družine so se vrnili v svoje domače okolje. Oče je nehal piti in po nekaj letih uredil dom. Mislim, da je to res pohvalno. Po nekem času je spoznal, da mu hčerki pomenita največ in ju je po tem, ko je nehal piti, postavil na prvo mesto. Redno je prihajal na stike, ju peljal za vikend domov in ju potem ob dogovorjenem času pripeljal nazaj. Pomoč so mu nudili tudi njegovi sorodniki. S to družino smo ves čas dobro sodelovali, vsi so nas spoštovali in cenili in še vedno nas. Lahko povem, da so se naši dobri odnosi ohranili, še vedno se družimo in smo v prijateljskih odnosih. Sedaj gremo mi včasih k njim na obisk, povabijo nas tudi na kosilo, ker doma z očetom živi ena od »naših« deklet. To so res enkratna, posebna in čustvena srečanja. Tudi k nam se še vračajo odrasli otroci iz te družine in kot pravijo, pridejo domov. Ko se srečamo, nam je lepo, vedno obujamo spomine na trenutke, ki smo jih preživeli skupaj. Nama z možem izražajo spoštovanje in hvaležnost. Rečejo nama: «Kaj bi bilo z nami, če ne bi bilo vaju, kdo bi nam pomagal!» Steče tudi kakšna solza sreče, ko obujamo spomine, tako nama in kot njim. Nekateri imajo že svoje družine in prihajajo k nam na obisk skupaj partnerji. Meni se zdi to, da se vračajo, tista pristna ljubezen, ki največ šteje. Je dokaz, da sva z možem delala prav. Ko so odhajali, nam je bilo težko, navajeni smo bili drug na drugega. Stkali smo pristne vezi in spoštovali smo se. Obenem sva bila z možem pomirjena, saj sva vedela, da so dobro opremljeni za življenje in da jim ne bo hudega. Vesela sem, da smo stkali vseživljenjske vezi in povezanost.

Primerna rejniška družina

Ko me sprašujete o primerni rejniški družini, bi dejala, da je primerna rejniška družina tista, ki ceni, spoštuje otroke in jim daje vso ljubezen. Biti moraš predan in veliko potrpeti, zaupati v tkanje trdnih vezi z otroki, tako da te otroci spoznajo in se počutijo varne. Da si jim na voljo, ko te potrebujejo in se ti lahko zaupajo. Včasih moramo obdržati skrivnosti, ki ti jih zaupajo in te za to prosijo. Ni večjega razočaranja, kot če bi bili izdani. Po mojem mnenju ni velike razlike med običajnimi in rejniškimi družinami. Mogoče imajo v rejniških družinah še več topline in ljubezni. Večinoma si vse družine prizadevajo, da je otrokom v njihovih družinah lepo. Žal pa nekatere družine ne zmorejo skrbeti za otroke, za kar pa so lahko različni vzroki. Ne smemo jih obsojati, ampak je naša naloga, da jim po svojih zmožnostih pomagamo, predvsem otrokom.

Moje delo me osrečuje, saj lahko pomagam otroku, ki to potrebuje. Moj cilj je, da so otroci srečni in zadovoljni, skušam jim biti vedno na voljo, če to potrebujejo. Oba z možem sva ponosna in vesela na vse, kar sva dobrega storila za otroke.

Želim si, da bi bilo delo rejnika bolj cenjeno

Ko sem začela z rejništvom so bili malo težji časi. Nekaj se je že uredilo na bolje in upajmo, da se bo še več v dobro rejniških družin in naših otrok. Želim si, da bi bilo delo rejnika bolj cenjeno. Kar se tiče materialnih stroškov, bi bilo prav, da se povišajo, vsaj v tistih primerih, ko so stroški višji. Pri kakšnem otroku pride mogoče kakšno leto do več stroškov, ko ga je treba voziti na več različnih obravnav. Dobro bi bilo, da bi se mogoče vsaj za tisti čas dalo povečati prejemke za kritje takšnih stroškov. Če pa otroka voziš še k raznim interesnim izven šolskim dejavnostim in so le-te plačljive, potem pa je finančno kar težko. »Pa tudi to zmoremo, ni druge, za to sem se odločila in bom naredila vse, da pomagam otroku,« poudari gospa Bojana.

Kako pridobiti nove rejniške družine?

Vsi tisti, ki si želijo otrok v svoji bližini vsakodnevno, naj poklonijo del svojega srca in topline, ljubezni ter spoštovanja tistim, ki tega nimajo, pa si neizmerno želijo in hrepenijo po boljši prihodnosti. Če bi se morala še enkrat odločiti, ali

postati rejnica, bi brez pomisleka storila enako. **Danes s ponosom lahko povem: »Jaz sem rejnica!«** Včasih me kdo vpraša, kako mi to uspeva, kako to zmorem in mu odgovorim: »Ja, zmorem, ker vem, da mi otroci z objemom in stiskom roke ali s poljubom povedo vse. To je moja nagrada in to mi daje energijo za delo.« Tudi obiski in vračanje otrok nazaj v rejniško družino, ko so že odrasli in samostojni, pokažejo, da si uspel ustvariti prijeten dom za te otroke. In to je moje in moževo največje zadovoljstvo. To so lepote rejništva in nagrade za delo. Tega bi se morali zavedati vsi, ki želijo postati rejniki in jim je mar za otroke v stiski, ki potrebujejo nekoga, da se lahko naslonijo na njegovo ramo.

Ob koncu se želim zahvaliti tudi mojemu možu Romanu in hčerki Mateji. Skupaj smo začeli pisati to zgodbo in jo nadaljevali z vsemi desetimi otroki, ki so drug za drugim prihajali v naš dom. Brez njiju ne bi bilo te moje čudovite rejniške zgodbe. **HVALA** vam vsem iz srca, da ste delček mojega mozaika zadovoljstva in ne nazadnje mojega čudovitega 26-letnega poslanstva biti REJNICA.

Velika hvala in moj poklon vsem, ki ste že in še boste z mano delili te čudovite rejniške utrinke zadovoljstva.

SMILJKA TURK

Občutek, da pomagaš, da se otroku uredi življenje, da trdno stopa v pravo smer svojega življenja, je najbolj osrečujoč. Na ta način rejniki ustvarjamo boljši svet.

Smiljko Turk so na spletni strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ob podeljevanju priznanj rejnicam in rejnikom za leto 2024 predstavili zelo na kratko: Smiljka Turk je rejniško dejavnost začela izvajati leta 2004, je znana po svoji sposobnosti individualnega pristopa k vsakemu otroku in pomoči pri soočanju s težkimi življenjskimi okoliščinami. Njena srčnost in vztrajnost sta mnogim otrokom pomagali pri gradnji boljše prihodnosti.

Vse to je res, pa vendar gospe Smiljke ne moreš predstaviti na kratko. Ko sva se pogovarjali za ta intervju, sva klepetali dobri dve duri. Smiljka je zgovorna, odprta, polna idej in predvsem z veliko ljubeznijo govori o rejništvu, svojih mladostnikih, svoji družini in o svojem delu. Čeprav bi že lahko šla v pokoj, je zelo aktivna, polna energije in skrbi za štiri mladostnike: za 22-letno študentko, 16-letnika v srednji šoli in še za 14- in 15-letna fanta. Pravi, da uživa z mladostniki, ni ji težko in »včasih je bolj nora, kot so oni«, se pošali. Skuša razumeti njihove potrebe, njihov svet. Oba z možem jim stojita ob strani pri učenju, razumeta tudi, da se morajo zabavati, imeti čas za svoje dejavnosti in prijatelje. Predvsem pa Smiljka razume tudi njihovo posebno rejniško situacijo in tukaj pristopa k vsakemu na svoj specifičen način, kar kdo potrebuje ... Tudi s starši ima dobre odnose in te odnose gradi zaradi otrok, ki to potrebujejo. Do njih je spoštljiva, odprta.

Rejništvo je delo, ki se odvija doma, za štirimi stenami, neopazno v družbi, šele ko rejniki dobijo priznanje, postanejo vidni

Smiljka je skupaj s svojim možem prišla v Slovenijo leta 1986. Mož, geolog, je prišel v službo v podjetje Nafta Lendava. V Lendavi sta nameravala ostati štiri leta in se vrniti v Zagreb, pa je nanese tako, da sta kar ostala. Smiljka kot inženirka računalništva pred skoraj 40 leti v Lendavi ni našla zaposlitve, zato se je prekvalificirala in se usposobila za zdravstveno tehniko in je dolga leta delala kot oskrbovalka starejših. Nobeno delo ji ni pretežko, rada je med ljudmi in jim nudi pomoč.

O rejništvu ne govori kot o delu ali poklicu, pač pa poudarja, da je rejništvo poslanstvo. To je garaško 24-urno delo, večkrat je treba tudi potrpeti, prešteti do tri in premisliti, pa vendar je čudovito in prelepo. V družbi ni dovolj priznано in je prav, da tudi rejnice dobijo neko priznanje, pohvalo, da postanejo vidne. Poudari, da je rejništvo delo, ki se odvija doma, za štirimi stenami, neopazno. Rejnice so več ali manj v pozitivnem smislu opazne samo enkrat na leto – to je ob podelitvi priznanj. Pa to ni prav, poudari. Rejništvo potrebuje pozitivno medijsko promocijo, več bi morali govoriti o njem, ga nenehno predstavljati ljudem, ne le zaradi pridobivanja novih družin, tudi zaradi tega, da se rejništvo otrese raznih negativnih stigem. Poudari, da je ob tej priliki, ko je dobila priznanje, dala več intervjujev za vse vrste medijev od TV do radia in časopisov in se ni branila nastopati v javnosti prav zaradi prej navedenih razlogov.

Sicer pa je bila njena družina vesela priznanja in tega, da so jo vsi centri za socialno delo, s katerimi je sodelovala, in tudi druge ustanove ocenili kot dobro rejnico ter jo predlagali za priznanje. S tem je dobila pohvalo in potrditev za svoje delo – tudi rejnice to potrebujejo.

Pomen dobre komunikacije s centri za socialno delo

Izpostavi, da ima zelo dobro komunikacijo z vsemi CSD-ji, posebej s svojim sedanjim matičnim Centrom Murska Sobota, in to ji zelo veliko pomeni. Poudari, da je dobra komunikacija z vsemi službami in njihova podpora zelo pomembna za rejnico. Za dobro komunikacijo se tudi sama vedno zelo potrudi. »Rejništvo brez centra ne gre!« poudari. »Ne smemo iskati sovražnika v CSD!« S to podporo pridobi rejniška družina in predvsem otrok. »Pogovor je edino orodje, ki ga imamo za ustvarjanje dobrih odnosov!«

Vesela je, da so v vseh centrih, s katerimi sodeluje, prepoznali njeno zavzetost za otroke in njene sposobnosti, da zna prepoznati otrokove specifične potrebe, njen trud za otroke, potrpežljivost, vztrajnost in tudi igrivost ter pripravljenost za sodelovanje z vsemi.

Motiv za rejništvo

Pove, da je bil njen motiv za rejništvo povezan najprej z njenim biološkim sinom, ki si je kot otrok edinec želel družbe. Poročila se je in rodila dokaj pozno, zato niso razmišljali o sorojencu in tako sta se z možem odločila za rejništvo. To je že poznala, saj je bila rejnica tudi njena mama, ki je skrbela za otroke s posebnimi potrebami. Kar 27 otrok je sprejela tekom izvajanja rejništva. Takrat je bila ona že večinoma od doma kot srednješolka in študentka, vendar je vseeno dobila prve informacije in izkušnje o rejništvu.

Bila je pripravljena na to, da se bo situacija v njihovi družini zelo spremenila s prihodom novega člana in vsi so se učili prilagajati na nov način življenja. Vsak otrok je v družino prinesel nekaj novega – nekaj težav in veliko lepega. K vsakemu je bilo potrebno pristopiti na specifičen, njemu primeren način, predvsem pa je pomembno, da z vsakim uspeš počasi stkati dober in ljubeč odnos. Otrokom veliko pomeni, da so spoštljivo obravnavani, obenem pa potrebujejo tudi meje in novo trdno usmerjanje. Zelo jih spodbuja k šolanju, seveda kolikor kdo zmore, in jim nudi vse, kar potrebujejo. Poudari, da jim skuša dati vse najboljše, saj ne smejo biti v ničemer prikrajšani ali se počutiti drugačne zaradi svoje rejniške zgodbe. Tudi če jim ne bo uspelo, jim bo stala ob strani, in če bo kakšen otrok potreboval po zaključku rejništva stanovanje, materialno in življenjsko podporo, bo seveda ostal pri njih.

Tudi starše spoštuje in se jim predstavi kot začasna mama in zato je do sedaj vedno uspela najti lep odnos z njimi. Starše sprejme odprto in spoštljivo in jih povabi v hišo, tudi na kosilo, saj s tem na nek način izkaže spoštovanje in podporo svojim otrokom.

Znesek, ki ga rejnica prejema za delo, se ne bi smel imenovati plačilo za delo!

Do rejniškega sistema in zakonodaje je kritična in meni, da mora čim prej priti do prenove ZIRD. Zdi se ji ponižujoče, da država imenuje znesek, ki ga

prejemajo rejnice, plačilo za delo. Po njenem mnenju bi se morali tudi stroški za otroka zvišati, saj danes otrok ne potrebuje le hrane in obleke, pač pa mu je potrebno zagotoviti tudi druge stvari, od rekvizitov za interesne dejavnosti, računalnike, razno opremo do udeležbe pri kroških itd. Opozori na potrebo po brezplačni pravni pomoči na sodišču za rejnice in predvsem na to, da imajo rejnice velikokrat težave pri urejanju raznih formalnih zadev za otroke, ker nimajo pooblastil, urejanje vseh zadev s starši pa je velikokrat zelo komplicirano. Takšna ureditev vsem vzame veliko časa, povzroča ogromno poti, birokracije in velikokrat tudi slabe volje. Njej veliko pomeni skupina rejnic, kjer si rejnice podelijo izkušnje, v kakšnih bolj zahtevnih situacijah pa bi bila zelo dobrodošla supervizija.

Poudari, da morajo tudi rejniki in rejnice dobiti družbeno podporo in skrb, da bodo lahko dobro opravljali svoje delo. Zase pove, da ima še veliko energije, njeni mladostniki pa jo ohranjajo mlado. Tudi ona poskrbi zase z veliko izobraževanja, radi gredo kam na lepše, si redno privoščijo dopust, rada se lepo uredi in se pošali »da je rejnica kraljica«, ker rada nosi klobuke, ki jih ima v svoji garderobi preko šestdeset.

Motiv za delo v rejništvu

Ko sem jo vprašala za njen motiv pri delu v rejništvu, so misli kar privrele in je naštela:

- Biti moraš urejena in pozitivna osebnost.
- Imeti moraš tudi izobrazbo in se ves čas učiti.
- Psihološke veščine, emocionalnost.
- Partnerski odnosi morajo biti ljubeči (Smiljka z veliko ljubeznijo in spoštovanjem govori o svojem možu).
- Družinski odnosi morajo biti ljubeči in podporni, saj je družina rejniškim otrokom kot neka terapevtska in učna baza za življenje o družini in v družini.
- Biti moraš odprt za življenje in za življenjske modrosti ter novosti (ona jih črpa tako iz življenja kot iz literature).
- Biti sposoben nenehne komunikacije z različnimi institucijami in odpreti hišo.
- Predvsem pa moraš biti močna in potrpežljiva osebnost in z veseljem in ljubeznijo pristopati do otrok.

Če boste postali rejniki, boste dobili ogromno: ljubezen vašega otroka

Na vprašanje, kako bi nagovorila ljudi, da bi pridobili več rejniških družin, odgovori, da tu lahko naredijo rejnice največ same s svojim zgledom in so odprte za promocijo svojega dela. Veliko moramo govoriti o rejništvu, poudariti, da otroci rejniške družine potrebujejo in da bodo rejniki za svoje delo dobili ogromno: otrokovo ljubezen. Poudari, da se v rejništvu vedno spletejo trdne in močne čustvene vezi med otrokom in rejniško družino, četudi odide. Prav je, da se

poudarja tudi pomoč rejnikom, da ne ostanejo v stiskah sami. Moraš imeti občutek podpore. Občutek, da pomagaš, da se otroku uredi življenje, da trdno stopa v pravo smer svojega življenja, je najbolj osrečujoč. Na ta način rejniki ustvarjamo boljši svet.

ALEKSANDRA ZORKO ŠEMEN

Hiša je zgrajena iz opeke in temeljev, dom se zgradi iz ljubezni in sanj.

»Aleksandra Zorko Šemen, ki je rejništvo začela izvajati leta 2002, je do danes v svojo družino sprejela deset otrok. Z izjemno toplino, strpnostjo in zavzetostjo pomaga otrokom premagovati izzive in krepiti njihovo samozavest,« so zapisali v na ministrstvu.

Aleksandra se je prijazno odzvala in odgovorila na moja vprašanja za intervju in jo imamo tako možnost spoznati nekoliko bolj »od blizu«. Približala nam je svoja razmišljanja, izkušnje in občutenja v zvezi s svojim rejniškim poslanstvom.

Spoštovana ga. Aleksandra Zorko Šemen, čestitam vam za prejeto priznanje za življenjsko delo na področju rejništva. Hvala vam za vaše veliko delo za najbolj ranljive otroke!

1. Prosim vas, da se nam na kratko predstavite za naše glasilo Rejniški glasnik.

Sem Aleksandra Zorko Šemen. Stara sem 47 let. Prihajam iz Nedelice. Z rejništvom se ukvarjam že od leta 2002. Trenutno je pri meni šest otrok (vključno z mojim) ter dva otroka, ki prihajata samo za vikend. Pri meni je bilo/so še 10 rejniških otrok. Nekateri že delajo in imajo svoje družine.

2. Ali se vam zdi pomembno, da tudi rejnice in rejniki prejmete priznanje države za svoje delo? Kaj vam osebno in vaši družini pomeni to priznanje?

Seveda, menim, da je zelo pomembno, da tudi rejniki in rejnice prejmejo državno priznanje za svoje delo. Skrb za otroke, ki potrebujejo začasno ali

stalno oskrbo v tuji družini, je izjemno odgovorna naloga, ki zahteva veliko potrpljenja, ljubezni in strokovnosti. Rejniki in rejnice pogosto opravljajo zelo zahtevno in čustveno obremenjujoče delo, ki vključuje pomoč otrokom pri prilagajanju na nov način življenja, ponovni vzgoji ter podporo njihovih čustvenih in psiholoških potreb.

Meni osebno kot rejnici priznanje prinaša občutek, da je moje delo cenjeno in da ima pomemben vpliv na družbo. V družinskem kontekstu pa je priznanje tudi motivacija za nadaljnje delo vseh, ki se soočamo z izzivi, povezanimi z rejništvom.

3. Zakaj ste bili po vašem mnenju predlagani za priznanje, kaj je tisto, kar je pri vašem rejniškem delu posebno in je več?

Menim, da sem bila predlagana zaradi posebne predanosti in truda, ki sem ga vložila v svoje rejniško delo. Verjamem, da je bilo prepoznano predvsem to, da sem vlogo rejniškega starša opravljala z veliko skrbnostjo, sočutjem in ljubeznijo. Morda je to delo izvedeno na način, ki presega zgolj vsakodnevne obveznosti ter gre za pristop, ki vključuje ustvarjanje varnega in podpirajočega okolja za otroke, kar jim omogoča, da se razvijajo in rastejo v srečne ter samozavestne posameznike. Posebnost mojega dela je tudi, da sem si vedno vzela čas za razumevanje potreb in čustvenega stanja otrok ter njihovih individualnih izzivov. To je ključnega pomena, še posebej pri delu z otroki, ki prihajajo iz težkih življenjskih okoliščin. Poleg tega sem še posebej povezana z družino in širšo skupnostjo, saj rejništvo ni zgolj oskrba otroka, ampak tudi iskanje ravnovesja med njegovim vključevanjem v širše okolje.

4. Kaj je bil vaš motiv za rejništvo, koliko časa ste že rejnica? Povejte kaj o svojih dosedanjih rejniških izkušnjah (koliko otrok, koliko jih imate sedaj, njihova starost, posebnosti).

Moj motiv je bil velika želja živeti v družini z otrokom. Po mnogih poskusih nisem mogla imeti lastnih otrok, moja ljubezen do otrok pa je bila tako močna,

da sem se odločila za rejništvo. 23. maja 2002 sem dobila deklico, staro osem mesecev, ki je še sedaj pri nas v rejništvu in obiskuje 2. letnik magistrskega študija radiološke tehnologije (septembra bo stara 24 let). Kmalu za tem sem dobila še eno deklico, staro dve leti, ki ima sedaj že svojega otroka, in smo v zelo dobrih odnosih. Zatem sta prišla bratec in sestra, stara 18 in 5 mesecev. Deklica je končala srednjo šolo in dela v bolnišnici že dve leti. Fant je star 23 let in obiskuje posebno šolo (je otrok s posebnimi potrebami) in je še vedno v rejništvu. Leta 2004 sem rodila svojo hčerko, ki je sedaj stara 21 let in obiskuje študij babištva. Leta 2009 sem dobila še eno deklico, ki je bila sestra predhodnim otrokom, ki so bili že pri meni. Ta deklica je sedaj stara že 17 let (kmalu 18) in obiskuje 3. letnik srednje šole za gostinstvo in turizem. Leta 2021 je k meni prišla še ena punca, ki je bila stara 14 let in zdaj obiskuje gimnazijo. Sedaj ni več v rejništvu, ampak smo še vedno v dobrih odnosih. Leta 2022 je prišla še ena punca, stara 18 let, ki je bila sestra od otrok, ki so že pri meni v rejništvu. Trenutno končuje srednjo šolo in opravlja študentsko delo v Portorožu. Čeprav ni več v rejništvu, se velikokrat vrne k meni *na počitnice*. Konec leta 2023 sta k meni v rejništvo prišla še bratec in sestra, stara 5 in 11 let. Fantek še obiskuje vrtec, saj ima težave z govorom, deklica pa obiskuje 6. razred osnovne šole. Letos sta k meni prišla še dva fantka, bratca od fantka in deklice, ki sta pri meni v rejništvu za vikend. Fantka bosta stara 10 in 12 let. Zdaj je pri meni pet rejniških otrok, dva otroka za vikend rejništvo in moj otrok.

5. Kako se vam je spremenilo življenje, ko so v vaš dom prišli otroci?

Moje življenje se je zagotovo spremenilo na mnoge načine – postala sem njihova mama (vsaj tako me kličejo). Sprva je bilo obdobje prilagajanja, tako za otroke kot za nas kot rejniško družino. Bilo je zelo lepo, vendar sem v sebi občutila tudi nekaj strahu. Otroci prihajajo iz težkih življenjskih okoliščin, zato je vsak dan poln izzivov, a hkrati tudi čudovitih in nepozabnih trenutkov. Življenje je postalo bolj dinamično in polno, saj so otroci prinesli številne

potrebe in čustvene izzive, a tudi veselje, smeh in nove poglede na svet. Tako kot vsi starši se tudi rejniki soočamo z izzivom prilagajanja vsakdanjim obveznostim, vzgoji in časovnemu usklajevanju, vendar to prinaša napredek otrok in njihov razvoj. Poleg tega so otroci v moje življenje prinesli tudi nove izkušnje, včasih težke, včasih čudovite, a vse so zelo dragocene.

6. Kaj je vaš moto pri delu z rejniškimi otroki? Kakšno pomoč in kakšen pristop ter odnos potrebujejo otroci?

Moj moto pri delu z rejniškimi otroki je: ***"Vsak otrok si zasluži priložnost za srečno in stabilno prihodnost, naloga nas odraslih pa je, da mu to omogočimo."*** Prepričana sem, da je ključno, da otrokom zagotovimo varen, ljubeč in stabilen dom, kjer se počutijo sprejeti, razumljeni in podprti ne glede na to, kakšno preteklost nosijo s seboj. Pri delu z otroki je nujno prilagajanje njihovim potrebam, saj so te lahko zelo različne. Nekateri otroci potrebujejo več časa, da se prilagodijo novemu okolju, drugi pa so bolj odprti in pripravljeni na spremembe. Zato mora biti pomoč, ki jim jo nudimo, vedno individualizirana. Moj pristop temelji na poslušanju, razumevanju in potrpežljivosti. Otroci, ki pridejo v rejniške družine, pogosto nosijo s seboj travme ali občutke zapuščenosti, zato je ključno, da jim nudimo čustveno varnost in stabilnost. To pomeni, da jih podpiramo pri njihovih čustvenih potrebah, jim pomagamo obvladovati stres, tesnobo ali jezo ter jih učimo zdravih načinov izražanja čustev in gradimo odnos zaupanja.

7. Srečujete se tudi z njihovimi starši, kaj je pomembno pri teh odnosih? Kako otroke pripravite na stike s starši ali sorodniki?

Pri odnosih z biološkimi starši je za otroka ključnega pomena, da ohranjamo z njimi odprto in spoštljivo komunikacijo. Na tem področju je treba najti ravnovesje med omogočanjem stikov z družino ter zagotavljanjem čustvene in fizične varnosti otrok. Pomembno je, da spoštujemo in podpiramo otrokove občutke glede svojih staršev, saj so ti stiki pogosto prežeti z različnimi čustvi,

kot so tesnoba, jeza, žalost ali upanje. Ko pripravljamo otroke na stike z biološkimi starši ali sorodniki, je nujno, da se z njimi vnaprej pogovorimo o tem, kaj lahko pričakujejo. To vključuje odprto pogovarjanje o pomenu teh stikov, omogočanje otrokovega izražanja čustev in postavljanja meja. Ključno je, da jim nudimo čustveno podporo pred stiki, med njimi in po njih, saj so ti trenutki lahko zelo intenzivni in včasih tudi travmatični. Pri tem moramo biti potrpežljivi, poslušati njihove občutke in jim pomagati, da usklajujejo željo po ohranjanju vezi z biološkimi starši ter občutek varnosti v novem okolju. Poleg tega je zelo pomembno, da sodelujemo z biološkimi starši, kolikor to omogočajo okoliščine, ter jih podpiramo pri izboljševanju njihove vloge v otrokovem življenju. Ključ do uspeha je gradnja zaupanja in spoštovanja med vsemi vpletenimi, da otrok začuti podporo z obeh strani.

8. Ali se je od vas že vrnil kakšen otrok nazaj v svojo matično družino in kako ste vi to doživljali? Imate še stike s temi otroki?

Da, en otrok se je že vrnil v svojo matično družino. Nekaj otrok pa je začelo živeti samostojno in si ustvarjati svojo družino. To so bili vedno zelo čustveni trenutki, saj smo z njimi preživel velika časa, zgradili močno vez in jih imamo za del naše družine. Za otroka, ki se je vrnil v matično družino, je bil to velik izziv, saj je bil zelo močno čustveno navezan name. Še danes smo v stiku in se pogovarjamo, saj otrok reče: »Ti si moja mama in vedno boš.« Velikokrat še prihaja k nam na obisk. Z otroki, ki so začeli živeti samostojno in imajo družine, smo prav tako v vsakodnevnih stikih preko telefona. Včasih pridejo na obisk ali pa kakšno noč prenočijo pri nas. Tudi če niso več del našega vsakdanjega življenja, so še vedno v mojem srcu in so del naše družine. Vedno jim želim vse najboljše.

9. Kako bi opisali primerno rejniško družino, katere prednosti ali specifičnosti naj bi imela? Kako naj bi se razlikovala od običajnih družin?

Primerno rejniško družino bi opisala kot okolje, kjer prevladujeta ljubezen in sprejemanje, v katerih otroci čutijo stabilnost in varnost. Rejniki morajo biti

pripravljeni sprejeti otroke, ki prihajajo iz zelo različnih in pogosto težkih življenjskih okoliščin. Ključne lastnosti rejniške družine so potrpežljivost, sočutje, prilagodljivost in sposobnost ustvariti prostor, kjer se otroci počutijo sprejeti, razumljeni in podprti ne glede na preteklost, ki jo nosijo s seboj. Rejniška družina mora biti pripravljena na svojevrstne potrebe otrok, ki se soočajo z različnimi čustvenimi in vedenjskimi izzivi. Zato je izjemno pomembno, da so rejniki usposobljeni in sposobni prilagoditi svoj pristop, vzgojo in podporo, da bi ustrezno odgovorili na te izzive. To delo je pogosto zahtevno, saj zahteva razumevanje, kako travme vplivajo na otrokovo vedenje in kako naj se na to ustrezno odzivamo. V primerjavi z običajnimi družinami se rejniške družine srečujejo z dodatnimi izzivi, kot so usklajevanje stikov z biološkimi starši, pomoč pri obvladovanju otrokovih čustvenih travm ali prilagajanje na nove okoliščine. Običajne družine imajo pogosto manj kompleksne vsakodnevne izzive. Kljub tem razlikam pa rejniška družina v svoji osnovi ne bi smela biti drugačna od običajne družine v smislu ljubezni, skrbi in podpore, saj tudi otroci v rejniških družinah potrebujejo predvsem varnost, ljubezen, občutek pripadnosti in pomoč pri njihovem razvoju. Torej bi rekla, da je glavna razlika med rejniško in običajno družino v tem, da mora rejniška družina biti še posebej prilagodljiva in odprta za izzive, vendar ostati enako ljubeča, varna in stabilna.

10. Kaj vas pri vašem delu najbolj osrečuje?

Najbolj me osrečuje trenutek, ko vidim otroke, kako rastejo, se razvijajo in postajajo samozavestni posamezniki kljub vsem izzivom, s katerimi so se soočali v preteklosti. Najlepše je, ko opazim napredek, bodisi v njihovem čustvenem razvoju, socialnih veščinah ali preprosto v tem, kako se počutijo sprejete in ljubljene. Včasih so to majhni, a zelo pomembni trenutki. Poleg tega me osrečuje spoznanje, da imam priložnost biti del njihovega življenja in vplivati na to, da izkusijo srečnejšo in stabilnejšo prihodnost. Ko otroci zaupajo vate, se odprejo in gradijo vezi, polne zaupanja. Občutek, da jim lahko

pomagam postaviti temelje za boljšo prihodnost, je izjemno izpolnjujoč. Ko spremljam njihov prehod iz težkih okoliščin v svetlejšo prihodnost, me to resnično osrečuje in daje smisel mojemu delu.

11. In kaj je najtežje?

Najtežji del rejništva je soočanje s travmami, ki jih otroci prinašajo s seboj. Ko se spopadajo z bolečimi izkušnjami iz preteklosti, se to pogosto odraža v njihovem vedenju, čustvenih težavah in strahu pred zavrnitvijo. Soočati se s temi izzivi in skušati otrokom pomagati pri spopadanju z njimi je čustveno izčrpavajoče. V vlogi rejnikov včasih nismo le starši, temveč tudi tisti, ki smo odgovorni za njihov razvoj, kar lahko povzroči notranje konflikte. Kljub vsem tem izzivom pa me prav to, kar je najtežje, vedno znova spodbuja, da nadaljujem. Zavedam se, da lahko pripomorem k pozitivni spremembi v življenju teh otrok.

12. Kako ocenjujete sedanjo organiziranost rejništva? Kaj bi bilo potrebno spremeniti, kje so največje vrzeli sistema?

Sedanja organiziranost rejništva v Sloveniji ima tako prednosti kot tudi vrzeli. Ena največjih prednosti je, da sistem omogoča oskrbo otrok, ki so zaradi različnih razlogov morali biti odvzeti iz svojih domačih okolij. Vendar pa so prisotne tudi pomembne pomanjkljivosti.

- Pomanjkljiva podpora rejniškim družinam: velikokrat rejniške družine niso zadostno podprte z različnimi oblikami svetovanja, psihološke pomoči in finančne podpore.

- Pomanjkanje celostne obravnave otrok: otroci v rejništvu pogosto niso deležni celovite obravnave, ki bi vključevala tudi psihološko in socialno podporo, kar lahko vpliva na njihov dolgoročni razvoj.

Za izboljšanje sistema bi bilo potrebno okrepiti usposabljanje in podporo rejniškim družinam ter zagotoviti boljšo koordinacijo med institucijami, ki so vključene v obravnavo otrok. Poudarek bi moral biti tudi na celostnem pristopu k otrokom, ki vključuje tako fizične kot čustvene in socialne potrebe otrok.

Poudarila bi, da sem dobila občutek, da so delavci na centru za socialno delo preobremenjeni ali pa gre za pomanjkanje kadra.

13. Kako bi vi privabili v svojo družbo nove mlade rejniške družine?

Mlade družine bi povabila z jasnimi in iskrenimi informacijami o tem, kaj pomeni biti rejniška družina. Poudarila bi, kako pomembno je njihovo delo za otroke, ki potrebujejo stabilnost in ljubezen, ter kako lahko pozitivno vplivajo na življenje otroka. Prav tako bi spregovorila o izzivih, ki jih ta naloga prinaša, ter podala realistično sliko, da bi družine vedele, kaj lahko pričakujejo. Pomembno bi bilo, da se mlade družine počutijo podprte od prvega dne. Osredotočila bi se na to, da jim ponudim celostno podporo od informacij in usposabljanja do dostopnosti finančne pomoči. Pomembno bi bilo tudi, da ustvarimo odprto in spoštljivo okolje, kjer bi se mlade družine počutile podprte in motivirane, da naredijo ta pomemben korak. Poudarjanje koristi tako za otroke kot za družine ter zagotavljanje, da so vsi potrebni viri na voljo, bi povečalo zaupanje in pripravljenost mladih družin, da se odločijo za to nalogo/poklic.

14. Imate še kakšno misel ali sporočilo za naše bralce?

Hiša je zgrajena iz opeke in temeljev, dom se zgradi iz ljubezni in sanj.

Družina je tam, kjer se življenje začne in ljubezen nikoli ne konča.

Zahvalila bi se za prejeto nagrado in hkrati vsem, ki so me podpirali na tej poti bodisi s svojo pomočjo, nasveti ali spodbudo. Največja zahvala pa gre mojim otrokom, ki me podpirajo ne glede na vse. Ta nagrada ni le moja, ampak tudi rezultat sodelovanja in podpore vseh, ki so mi stali ob strani, še posebej ga. Marjana Remškar in ga. Mateja Pamič.

Intervjuje pripravila Maksimiljana Mali

MOJ STIK Z REJNIŠTVOM

Prebiranje zgodb in prek njih druženje z ljudmi, ki so doživljali velike stiske, je bilo v razmisleku, poučno. Tako poučno kot so me učili učenci v rejništvu, kot je sistem rejništva, če mu znamo prisluhniti, se vanj vživeti in verjeti v dobroto. V romanu *Zavetrja* se na poteh labirinta srečujejo trpeči ljudje, ki iščejo pripadnost, smisel, srečo.

Rejništvo. Beseda, ki ima toliko pomenov, ki skriva in odkriva hkrati veliko bolečine, pa tudi veliko upov in lepega.

Zrasla sem v enostarševski družini, ker je moj oče po nesrečnem zdravniškem zapletu nepričakovano odšel in za seboj pustil sina, še nerojeno hčer in ženo. Zaradi tega zelo vem, kako je zrasti brez enega od staršev, čeprav je mama posvetila svoje življenje nama z bratom. Morda sem prav zaradi tega manka tako kmalu osnovala lastno družino – z možem imava dve hčeri in tri vnuke.

Z rejništvom sem se srečala na drugačen način: kot učiteljica na Podružnični šoli v Blagovici, v Črnem grabnu, ki je zibelka rejniške dejavnosti. V učilnico so prihajali različni otroci. Rada sem imela svoje učence in jih skušala kar najbolj opolnomočiti. Vsak je imel svoje posebnosti, svoje talente. Otrok med seboj nisem ločevala, tudi otroci, ki so bili v rejništvu, so bili nežna bitja, do katerih src sem skušala priti. Zanje so rejniki, lahko jim rečem nadomestni starši, lepo skrbeli. Otroci so bili oskrbovani, večinoma so redno opravljali šolsko delo.

Koliko strahov in žalosti so preživel v svojih primarnih družinah, vedo najbolj sami. Morda so bile travme iz zgodnjega otroštva bolj izrazite v najstniškem obdobju, ne vem.

Z rejništvom sem se srečala tudi ob pisanju knjige *Zavetrja*. Kot bi hotela posebej poudariti pomen družine, doma, ki nudi zavetje pred vremenskimi neprilikami in predvsem daje čustveno oporo; kamor se vračamo, kadar je hudo. Vse službeno življenje sem se srečevala tudi z ranjenimi otroki in s pozicije moči poleg strogosti zaznala pomen lepe besede, razumevanja, spoštovanja vseh otrok: v rejniški in nerejniški družini.

Tako se roman *Zavetrja* srečuje s tremi družinami, ki sem jih nastanila v Lukovico in na Brdo pri Lukovici, čeprav krajem v zgodbi rečem drugače in to pojasnim v uvodu. Ne samo zaradi svoje prve službe, kraji so mi ljubi, ker sem na Osnovni šoli Janka Kersnika Brdo zaključila osnovnošolsko izobraževanje.

Kako postane neka družina tudi rejniška družina, ob koncu mojega pisanja lepo razloži urednica *Rejniškega glasnika* gospa Mali, s katero sem sodelovala pri nastajanju knjige. Čeprav ima Vita iz romana oporo pri možu Benu, se kot druge rejnice srečuje s prvimi strahovi. Tu je razočaranje, ker ne more imeti svojih otrok, tu je zahtevna birokracija pridobivanja statusa rejnice, ki je bežno prikazana skozi zgodbo. Ne le z morebitnimi zdravstvenimi zapleti ali nesodelovanjem z biološkimi starši, ker so ti v tem primeru preminili, je v ospredju deklica Irina.

Vita je kot uročena od novih dogodkov in čustev sedela na stolu. Ni se ji zdel udoben, zato se je presedala in na sedalu iskala boljši položaj, vse je tiščalo. Misli so jo nadvladale, čeprav jih je skušala nadzorovati. Galopirale so skozi njene prerije kot konj brez jezdeca. »Ne mara me,« je rekla z zlomljenim glasom, jok je imela čisto na koncu. Ravno tega se je najbolj bala – da se ne bosta začutili, da ni prava oseba zanje, da ji je ne bodo dali. Njeni svetovi so se skrčili, strah je preplaval vso dušo in stisnil srce v zrno graha.

Oba starša v drugi družini imata kot otroka izkušnje v rejništvu: dobre in slabe. Žal je za katero od rejniških družin kljub dobrim namenom ta zalogaj prevelik. Kdo bi zameril, ko je vzgoja otrok tako zahtevna reč. Pa vendar! Cecilija ima srečo, dobila je rejnico, ki ji je posvetila svoj čas, še posvojila jo je. Svojo neposrednost, trmoglavost kot odrasla uspe usmeriti v izboljšanje svoje kuharije. Partner Darko ima več težav, ki izhajajo iz njegove mladosti in rejništva. Posebej nemočen je pri vzgoji sina Blaža, Lučka je zaradi vodljivosti nekako prezrta.

Darko je dvignil pogled in presojal, ali bi posegel vmes in rekel: »No.« Običajno se je umaknil in o tem ni več razmišljal. Tokrat pa je ob malenkosti jasno razložil nekatere družinske poteze, ki so mu bile tako znane, še fantov zamah roke je bil podoben njegovemu. Vedel je, da je sin od sile siten, vendar ni imel dovolj očetovskih zgledov, da bi kar koli spremenil, najbolje se je bilo umakniti in težave ni bilo. Iz svojih najstniških let se je

spomnil, kako je bil okregan, če česa ni naredil. Takrat je rejnica, ki ji je rekel mama Štefa, grozila, da bo prišla delavka s centra. Kar naprej je ponavljala: »Boš že videl, dali te bodo v zavod.« Seveda je skidal gnoj iz hleva – s figo v žepu, ker takih obiskov ni maral.

Tretja družina je z Anko in najstnikom Leom protiutež družinam, ki imajo izkušnje z rejništvom. Žena se sooča z odhodom partnerja Amela in posledično z osamljenostjo, in zahtevnim sinom. Kdo od staršev ni nikoli zagovarjal svojega otroka, kdo ni nikoli reševal njegovih zdrsov?

Potrkal je in počakal. Če ima telefon, me ne sliši, je bil previden. Potrkal je močneje in počakal še dlje. Odprl je vrata – začuda je bila pisarna prazna, pripravljeno vprašanje je shranil za drugič. Vstopil je in začel preurejati pohoštvo. Poprijel je z obema rokama, da je obrnil pisarniški stol, na katerem je presvetli mož sedel in ga zasliševal. Oblazinjeni naslonjač se je zamajal in se nagnil na stran. Povlekel je kabel, k sreči je bil iztaknjen iz kanalčka, prijel tipkovnico in tudi to obrnil narobe. »Pa piši tožbe domov na roke, starina.« Pogledal je po prostoru: slika na polici, jopica na obešalniku, oboje je obrnil narobe. »Poglejmo, kaj bo sledilo,« se je bebavo zarežal.

Zgodbe, različni dogodki treh družin se prepletajo, prepreženi so z mojimi doživljanji in so medsebojno povezani. Kot da to ni dovolj, vsaka družina dobi novega člana. Bralec bo mestoma presenečen nad besediščem, nad zapleti in kot pravijo zapisi, branja ne moreš odložiti tudi takrat, ko kuhaš kosilo. Roman je prežet s čustvi, ki so lastna vsem nam, čutenje nikoli ne zastari.

Rejništvo. Koliko moči imajo ljudje, ki se odločijo za tako pot pomoči! Žal tega ne vidijo vsi v dovolj veliki meri, zato so prizadevanja za izboljšanje rejniškega sistema še kako na mestu. Tudi zato, da bi se otroci v rejništvu počutili varni in vredni. V sicer namišljenih likih in večinoma tudi pri resničnih ljudeh se še tako hudi vetrovi sčasoma poležejo. A zakaj bi trpeli do tam?

*V zraku so se motale nekatere skrivnosti, ki si jih človek
prizadeva razvozlati do smrti.*

Hvaležna bom, da bi knjiga *Zavetrja*, ki je svojevrstno nadaljevanje prvenca *Šolnica*, zbirke kratkih zgodb, našla bralce – tiste, ki imajo bogate izkušnje z rejništvom bodisi kot odrasli bodisi kot otroci, mladostniki. Naj se znajde v rokah bralcev, ki jih zanima svet, v katerem živijo, ali pa pomenljivo obstane na mizi stroke in odločevalcev. Ker je rejništvo razširjena dejavnost povsod po Sloveniji!

Zavetrja je izdala založba Cangura, *Šolnico* pa založba Primus. Če poiščete njuni strani, kliknete na povezavo, lahko izbrano daste v košarico. Ali pokličete na telefon in vam knjigo pošljejo. Zelo bom vesela, če bi po branju na stran založbe zapisali svoje mnenje o rejništvu, morda o šolskem sistemu, o knjigi.

Zavetrja

*Čustveni labirinti in vezi
v iskanju pripadnosti*

Založba Cangura

<https://cangura.com/knjigarna/knjige/zavetrja-custveni-labirinti-in-vezi-v-iskanju-pripadnosti/>

Telefon: **01 43 43 300**

Šolnica

*Zaključek službene poti
skozi kolaž kratkih zgodb*

Založba Primus

<https://www.primus.si/solnica>

Telefon: **07 49 65 505**

Vse dobro!

mag. Marija Arh

JESENSKI VIKEND V PORTOROŽU

Na jesenskem rejniškem taboru, ki je potekal v Portorožu smo se zbrali rejniški starši in otroci, da bi preživeli konec tedna ob bogatem programu. Ta dogodek je organiziran z namenom druženja, izmenjave izkušenj ter pridobivanja novih znanj in socialnih veščin, ki so koristni tako za otroke kot tudi za odrasle v rejniških družinah. Tabor se je začel v petek popoldan, 8. novembra 2024, s prihodom in prijavo udeležencev iz različnih krajev Slovenije. Sledili so pozdravi, namestitve v sobe, spoznavanja novih družin ... Rejniki kot tudi otroci smo se na kratko sprehodili po mestu, nato pa smo imeli večerjo. Po tej smo se odpravili na nočni pohod do Strunjana skozi predor Valeta. V soboto po zajtrku in nekateri po ranem jutranjem sprehodu smo imeli odrasli skupinski pogovor, delavnice, predavanja, ki so zelo poučni, koristni in uporabni za izvajanje rejništva, kjer smo rejniki skupaj z go. Minko delili svoje izkušnje in izzive.

Medtem so imeli otroci svoj program pod vodstvom Katje in drugih animatorjev, ki so pripravili razne igre in aktivnosti, prilagojene njihovi starosti in zanimanju. Bili so zelo aktivni. Sobota je bila posvečena tudi dopoldanskemu predavanju g. Andreja Omulca, ki je udeležencem delil koristne informacije in nasvete glede rejništva, družinskih odnosov in socialnih veščin. Dobili smo nove vpoglede, ki nam bodo v pomoč pri vzgoji in komuniciranju z otroki.

Na taboru je bilo zelo lepo poskrbljeno tudi za hrano in pijačo. V delo pri strežbi hrane in čiščenju prostorov so bili vključeni tudi otroci. Vsi smo sodelovali v skupnih aktivnostih in sledili programu, da bi bil tabor čim bolj prijeten za vse prisotne. Nedelja je bila aktivna z delavnicami, igrami, pospravljanjem in sprehodom. Lepo sončno vreme je nekatere zvabilo, da so zaplavali v morju. Po kosilu je sledilo druženje in na žalost tudi slovo. Razšli smo se polni novih vtisov in z novimi prijateljstvi.

Jesenski rejniški tabor v Portorožu je bil uspešen in sproščen kljub intenzivnemu urniku. Nudil je priložnost za medsebojno posvetovanje, nam omogočil bogate izkušnje, prijateljstvo in pridobivanje znanja, ki so pomembna za kakovostno življenje v rejniški družini. Hvala organizatorjem, ki vedno poskrbijo tudi za presenečenja vseh udeležениh.

Tabor mi ni prinesel le lepih spominov in novih prijateljstev, ampak mi je tudi pomagal pri osebni rasti. Na taboru sem se soočila z osebnim izzivom, o katerem smo se veliko pogovarjali. S podporo ge. Minke in drugih udeležencev sem dobila dragocene nasvete in motivacijo za rešitev težave. Po taboru sem jih upoštevala in uspešno premagala svoj izziv. Hvaležna sem za vse, kar sem tam pridobila, in verjamem, da so takšni tabori neprecenljivi za vse rejnike, rejniške otroke in mladostnike.

Danica Tivadar, rejnica

REJNIŠKO SREČANJE

V nedeljo 8.9.2024 smo se srečali v Rašici na Trubarjevi domačiji. Tam smo si ogledali mlin, žago in muzej Trubarjeve dediščine. Izdelali smo tudi knjižice, vsak svojo. Šli smo do cerkve na V. Osoljniku, kjer so bili prelepi razgledi. Bilo je lepo. Imel sem se dobro s svojimi sovrstniki.

Anel H. Filipović 5.R.

ZARADI NJIH REJNIŠKO DRUŠTVO SLOVENIJE ŽIVI IN LAHKO IZVAJA BOGAT PROGRAM

PROSTOVOLJKE V REJNIŠKEM DRUŠTVU SLOVENIJE

Tokrat sem se odločila, da v našem glasilu predstavim tri naše zelo aktivne prostovoljke. V Društvu izvajamo bogat in raznolik program, ki zahteva kar precej aktivnosti in tudi različnega strokovnega znanja. Delo v RDS ni samo tisto vidno, ki ga opravljamo bolj vidne osebe v Društvu, pač pa se v delovanju Društva skriva še polno dela, ki ga opravljajo usposobljeni prostovoljci, ki pa navzven praktično skoraj niso opazni. Za delovanje Društva pa so nujno pomembni in brez njih delo ne bi teklo tako, kot je potrebno. Opravijo ogromno ur dela, nekateri poleg svoje redne zaposlitve. V Društvu poudarjamo, da večino dela v RDS izvajamo prostovoljci brezplačno in še bolj pohvalno je, da za skoraj vsa visoko strokovna opravila najdemo prostovoljce med našimi člani, ki so iz rejniških vrst ali podpornikov našega Društva. HVALA VAM, PROSTOVOLJKE IN PROSTOVOLJCI! Brez vas Društvo ne bi moglo delovati s tako širokim programom. Tudi naš Rejniški glasnik zahteva precej visoko strokovnega prostovoljnega dela.

Ob tem bi se zahvalila tudi vsem avtorjem člankov, tako strokovnih kot drugih, vsem, ki so se prijazno odzvali na intervju ali so ob našem delu kako drugače prostovoljno pomagali. Vsaka mala pomoč ali sponzorstvo, vse je dobrodošlo in veliko pomeni v mozaiku našega delovanja. Moram izpostaviti, vsaj po svojih izkušnjah, da našemu Društvu odziv le malokdo zavrne in ko spozna vsebino našega dela od blizu, bolje razume rejništvo. Veliko takšnih oseb je že izrazilo vse spoštovanje rejnikom in tudi našemu Društvu.

Naše tri zelo zaslužne prostovoljke, ki jih tokrat predstavljam, so prijazno odgovorile na moja vprašanja:

Minka Žiberna, mag. sociologije in soc. dela, v RDS deklica za vse, vedno prisotna pri telefonu in računalniku, organizatorka dogodkov, tabora za mlade, svetovalka rejnicam in rejnikom,

Katja Dunaj, prof. sociologije in geografije, podporna članica RDS, skrbi za pridobivanje sredstev preko razpisov in piše odzivna poročila, je voditeljica delavnic na taborih za mlade, skrbi za postavitev strani in oblikovanje RG pred tiskom in za naslovnico ter

Darja Kepec, učiteljica slovenščine in knjižničarka, lektorica RG in rejnica.

MINKA ŽIBERNA

Če iščemo povezavo z RDS, najprej pridemo v stik s teboj. Večinoma te člani poznamo kot prizadevno, delavno, čutečo, dobro poslušalko in kot neomajno zagovornico pravic rejniških otrok in rejniških družin. Kako pa bi se ti predstavila, kdo je Minka Žiberna v svojem vsakdanjem življenju, kaj rada delaš v svojem prostem času in katere so tvoje največje ljubezni?

Sem žena, sestra, prijateljica, socialna delavka in po upokojitvi polno zasedena prostovoljka.

Dan začnem zgodaj, po zajtrku peljem na sprehod pasjo članico Žužo, ob šesti uri začnem s sprehodi kužkov v Zavetišču Maribor. Prvi je vedno »moj« Don, potem Robi, Rusty, Eros, Lajka ... Ob tem

uživam v zelenju, srnah, zajčkah, cvetju in seveda hoji in kužkih, ki jim omogočim aktiven sprehod, socializacijo, pozornost.

Dan nadaljujem v Dnevnem centru Ozara, kjer me kot nekdanjo zaposleno, sedaj prostovoljko z dobro voljo, pričakajo zaposleni in uporabniki, s katerimi se družim v pogovoru in družabnih igrah. Obenem poskrbim za rože, prostoživeče muce in še kaj.

Po kosilu in popoldanskem sprehodu z možem in Žužo še kaj postorim po stanovanju, skočim v trgovino, veliko berem, navijam za naše športnike ... Vsak teden obiščem v Domu starejših v Prekmurju skoraj 102 leti staro teto, ob nedeljah vozim viške hrane, vzdržujem stike s sorodniki in prijatelji po telefonu itd.

Precej časa pa namenim tudi rejništvu.

Postala si gonilna sila v Rejniškem društvu Slovenije, zlasti po tem, ko se je naš predsednik vključil v politiko. Si tudi ti ena tistih »socialk«, ki se ji z upokojitvijo socialno delo nikakor ni zaključilo?

Jaz bom vedno socialna delavka. Dokler bom lahko, bom pomagala, urejala, skrbela. V RDS sem aktivna od ustanovitve, saj sva bila z enim nekdanjim rejencem pobudnika za ustanovitev Društva z namenom, da bi skupaj delali dobre rejniške zgodbe.

Minka, povej zakaj si prostovoljka in zakaj si izbrala ravno rejništvo?

Mislim, da nisem izbirala, rejništvo je izbralo mene in v prostovoljstvo, v pomoč drugim sem bila rojena. V naši družini smo vedno pomagali ostarelim, bolnim sorodnikom in sosedom.

Ko sem se preselila iz Ljubljane v Maribor, sem dobila službo na CSD na področju rejništva, kjer sem delala 20 let. Že kmalu sem začela uvajati skupinsko in skupnostno delo za rejniške družine in za lažje izvajanje vseh

aktivnosti smo na mojo pobudo ustanovili tudi Klub rejniških družin Maribor. Ob rednem delu v rejništvu sem opravila tudi veliko prostovoljskih ur, da smo lahko izvedli vse projekte. Po menjavi službe seveda nisem mogla kar pozabiti na rejništvo, rejniške družine in sem še naprej sodelovala v obeh društvih. Velik del mojega prostovoljnega dela je namenjen rejništvu, ker verjamem, da je rejništvo dobra možnost za otroke, ki ne morejo živeti v biološki družini. Ob tem pa tudi zato, ker je na tem področju potrebno še veliko stvari spremeniti na bolje, zagotoviti boljše pogoje življenja in dela za rejniške starše in otroke v rejniških družinah.

Katere so tvoje naloge v RDS?

V Društvu delam vse, kar je potrebno. Skrbim za pošiljanje obvestil članom, dnevno sem dosegljiva na telefon za vse člane, medije, druge institucije. Sodelujem pri organizaciji vseh projektov, to je srečanj rejniških družin, izobraževanj, rejniških taborih, strokovnih posvetih.

Skrbiš tudi za pozitivno promocijo rejništva. Vsi vemo, da je za spreminjanje našega mišljenja in odpravljanje stigem potrebno začeti pri najmlajših. Za revijo Ciciban si predstavila rejništvo na zelo poseben, edinstven način. Kako

si prišla na to idejo in kako so zamisel sprejeli v uredništvu Cicibana?

Vedno in povsod se »borim« za rejništvo. Vsakemu, ki me hoče poslušati, razlagam, zakaj je pomembna rejniška družina, kje so težave, kaj bi bilo potrebno spremeniti. Če nas mediji povabijo k sodelovanju, se mi zdi pomembno, da se odzovemo in jim predstavimo rejništvo.

K sodelovanju v Cicibanu so me povabili že pred leti in lansko leto so se odločili, da otrokom ponovno predstavimo rejništvo.

Veliko si si tudi prizadevala za posodobitev ZIRD, kakšni so tvoji občutki v zvezi s tem?

V delovni skupini za prenovo rejništva sem videla veliko možnost za izboljšanje celotnega področja rejništva. V RDS smo pripravili veliko predlogov, jih pisno in ustno utemeljili, zato sem zelo razočara, ker nas na ministrstvu ne slišijo in nas premalo upoštevajo. Saj se ne borimo zase, ampak za otroke, da bodo lahko še naprej živeli v rejniških družinah, če bo to potrebno. Ugotavljam, da je rejništvo v Sloveniji zelo podcenjeno, da se pristojni ne zavedajo, kaj pomeni sprejeti v družino tujega otroka in zanj v celoti skrbeti 24 ur dnevno.

Imaš veliko stikov z rejniškimi starši. Kakšne so tvoje izkušnje, kdaj se rejniki običajno obračajo na naše Društvo? Katere težave rejnikov in otrok bi lahko izpostavila?

Težav rejniških staršev in otrok v rejništvu je veliko. V stiski se znajdejo takrat, ko nimajo sogovornika, ki bi jim pomagal pri reševanju težav, ko so neslišani, nerazumljeni na CSD ali na sodišču. Veliko stisk je pri izvajanju stikov med otroki in njihovimi starši, kjer se upoštevajo zahteve staršev, in ne želje, čustva, varnost otroka. Otroci prihajajo v RD z veliko težavami in je prepuščeno rejniškim staršem, da se velikokrat sami spopadajo z njimi.

Kako jim v RDS sploh lahko pomagamo, saj kot Društvo nimamo pristojnosti za neko konkretno pomoč?

Velikokrat je pomembno, da jih v stiski nekdo sliši, razume in mogoče malo usmeri. Z našimi projekti, kot so rejniška srečanja, tabori, izobraževanja, damo rejniškim družinam možnost, da se tudi med seboj pogovarjajo, slišijo, podpirajo, si pomagajo.

Kakšna je trenutna slika rejništva v Sloveniji? Kje so prednosti, kjer vrzeli? Kaj bi ti najprej spremenila oziroma uredila, da bi se položaj otrok in rejnikov izboljšal?

Po mojem mnenju in izkušnjah menim, da trenutno rejništvo ni v dobri kondiciji, da se je marsikaj poslabšalo od takrat, ko sem še jaz delala na tem področju. Če bi želela napisati vse, kaj bi bilo potrebno spremeniti in izboljšati za otroke in rejniške starše, bi zmanjkalo prostora v Rejniškem glasniku.

Kako vidiš rejništvo in tudi delovanje Rejniškega društva Slovenije v prihodnje ?

Nisem optimistična glede rejništva v Sloveniji. Če se na pristojnem ministrstvu ne zavedajo pomena rejništva, če ne cenijo rejniških družin in se bojijo, da se bodo družine odločale za rejništvo zaradi denarja, potem ne moremo pričakovati, da se bo rejništvo razvijalo in da bo dovolj rejniških družin za vse otroke, ki bi potrebovali to obliko pomoči.

Upam, da bo Rejniško društvo Slovenije delovalo tudi v prihodnje ter želim si in iščem nove mlajše sodelavce, ki bi prevzemali naloge, razvijali nove projekte za rejniške družine.

In za konec, kaj bi sporočila našim bralcem?

Ostanimo povezani, poslušajmo se, pomagajmo si. Ustvarjajmo dobre rejniške zgodbe.

KATJA DUNAJ

Katja, hvala, da si se odzvala na povabilo za intervju. Si zaposlena, imaš družino in dva otroka in si trdno vpeta v današnji hiter tempo življenja. Kako sploh najdeš čas za prostovoljstvo in zakaj si prostovoljka prav v našem Društvu?

Prostovoljstvo mi prinaša veliko zadovoljstva. Pomembno se mi zdi najti ravnotežje med obveznostmi in dejavnostmi, ki me osebno bogatijo. Rejniško društvo Slovenije (RDS) sem izbrala, ker me nagovarja poslanstvo Društva, njegove vrednote, hkrati pa se mi zdi delo Društva pomembno za skupnost. Poleg tega je v Društvu prijetna ekipa, v kateri se dobro počutim in kjer lahko prispevam s svojimi znanji in izkušnjami.

Tvoja dela (moram pisati v množini) so večinoma takšna, da nisi vedno v direktnem stiku z našimi člani, so pa zelo pomembna in Društvu omogočajo, da sploh lahko deluje. Kaj vse delaš za RDS?

Izvajam delavnice za otroke in mladino na psihosocialnih taborih, prijavljam Društvo na razpise in urejam Rejniški glasnik (RG).

Katero delo najraje opravljaš, katero pa je zate najbolj zahtevno?

Najraje imam tabore, kjer preživljam vikende skupaj z otroki in njihovimi rejniki. To delo me izpolnjuje, saj lahko spremljam napredek otrok in jim s podporo omogočim prijetne ter koristne izkušnje. Najzahtevnejše pa je iskanje in pisanje razpisov, saj pokrivamo celotno Slovenijo, kar pomeni, da moram

raziskovati priložnosti na različnih ravneh – lokalni in državni. To zahteva največ časa, natančnosti in prilagajanja različnim kriterijem.

Ali lahko kaj več poveš, kaj pomeni delo članice uredniškega odbora RG in oblikovalke revije, ki ga opravljaš za Rejniški glasnik?

Moje delo članice uredniškega odbora Rejniškega glasnika pomeni, da pomagam pri načrtovanju posameznih števil. To vključuje potrditev vsebine, izbira otroških risbic, večkratno branje člankov ...

Pri oblikovanju revije uredim postavitev besedila, fotografij in risbic.

Si ena tistih, ki Rejniški glasnik vedno natančno v celoti prebereš in ga zelo dobro poznaš. Kako ocenjuješ naše glasilo – tako oblikovno kot vsebinsko, kaj ti je zanimivo, kaj bi morda še dodala?

Res je, Rejniški glasnik vedno natančno preberem in ga zelo dobro poznam. Vsebinsko se mi zdi zelo bogat, saj vključuje tako strokovne članke kot osebne zgodbe, ki prinašajo vpogled v življenje rejniških družin. Pohvalila bi predvsem to, da daje prostor različnim glasovom – tako otrokom kot strokovnjakom in rejnikom.

Za katero publiko je glasilo po tvojem mnenju najbolj zanimivo – za strokovne delavce, rejnike in rejnice ali za otroke in mlade v rejništvu?

Po mojem mnenju je Rejniški glasnik najbolj zanimiv za rejnike, saj ponuja koristne informacije, strokovne nasvete ter zgodbe, s katerimi se lahko poistovetijo. Hkrati pa je dragocen tudi za strokovne delavce, ki skozi prispevke dobijo boljši vpogled v izzive in potrebe rejniških družin.

Za otroke in mlade v rejništvu je glasilo morda manj zanimivo, saj je večina vsebin namenjena odraslim. Kljub temu se mi zdi pomembno, da vključujemo

tudi rubrike z njihovimi zgodbami, risbicami ali izkušnjami, saj s tem glasilo postane bolj dostopno tudi njim.

K sodelovanju si povabila tudi oblikovalko naslovnice, ki je tudi naša prostovoljka. Nam lahko predstaviš kako sodelujeta?

Naslovnica Rejniškega glasnika je vedno otrokova risbica. Iva Nemec jo potem oblikuje, da se lepo vključi v celotno podobo revije. Z Ivo sodelujem v društvu Kaleido, katerega osnovni namen je vzgoja in izobraževanje, še posebej na področju kulture, umetnosti in humanistike. Hkrati pa se osredotoča tudi na promoviranje in spodbujanje socialne inkluzije. To delo mi je blizu, saj verjamem, da umetnost in ustvarjalnost igrata pomembno vlogo pri povezovanju ljudi in spodbujanju družbene enakosti.

Katja, ti nimaš osebne izkušnje z rejništvom – nisi rejnica, nisi bivala v rejniški družini – kako si sploh prišla v stik z rejništvom in delom v Rejniškem društvu?

Čeprav nimam osebne izkušnje z rejništvom, se s tem področjem srečujem prek različnih delovnih izkušenj z ranljivimi skupinami otrok in mladostnikov. Moja pot v Rejniško društvo se je razvila iz želje po delu na področju podpore mladim in družinam, saj me tematika socialne vključenosti in zaščite otrok zelo zanima.

Poklicno sem si znanje in izkušnje nabirala pri Slovenski filantropiji, kjer sem delala z begunci, v programu socialne vključenosti, z invalidi, ki imajo odločbo o nezaposljivosti, v Kriznem centru za otroke in mladostnike ter na Zavodu RS za zaposlovanje kot svetovalka (dolgotrajno) brezposelnim mladim.

Kako doživljaš rejništvo, rejniške družine, otroke in mlade iz teh družin?

Rejništvo doživljam kot izjemno pomembno obliko skrbi za otroke, ki iz različnih razlogov ne morejo odraščati v svoji primarni družini. Rejniške družine vidim kot srčne in predane ljudi, ki otrokom nudijo varnost, stabilnost in

toplino doma. Zavedam se, da rejništvo prinaša tako lepe kot tudi zahtevne trenutke.

Otroke in mladostnike iz rejniških družin doživljam kot izjemno pogumne in močne. Pomembno se mi zdi, da jim damo priložnosti za razvoj, podporo pri izobraževanju ter predvsem občutek sprejetosti in pripadnosti. Rejniške družine in Center za socialno delo (CSD) pri tem igrajo ključno vlogo.

Kako bi ocenila sistem rejništva glede na tvoje dosedanje poznavanje rejništva in izkušnje z rejniškimi družinami?

Glede na svoje dosedanje poznavanje rejništva in izkušnje z rejniškimi družinami vidim, da sistem rejništva opravlja pomembno vlogo pri zaščiti otrok, vendar ima še veliko prostora za izboljšave. Želela bi si še večjega sodelovanja med rejniki in CSD, saj bi še boljša komunikacija in podpora lahko izboljšali razmere za otroke.

Pogosto slišim, da bi rejniki potrebovali več usmerjenih izobraževanj, hitrejše odzive in jasnejše smernice pri delu. Menim, da bi prav tako bilo zelo koristno, da bi imeli otroci v rejništvu več dostopa do dodatnih oblik podpore, kot so psihosocialna, psihoterapevtska pomoč idr.

Katja, hvala za tvoje delo in za tvojo pozitivno energijo. Upam, da sodelovanje z RDS ne pomeni, da se moraš odpovedati kakšnemu svojemu drugemu ljubemu hobiju. Kaj še rada delaš v prostem času?

Hvala! 😊 Sodelovanje z RDS mi prinaša veliko veselja in zadovoljstva, zato ga nikakor ne doživljam kot nekaj, zaradi česar bi se morala odpovedati svojim hobijem. Poleg prostovoljstva v prostem času najraje preživljam čas z družino in prijatelji, saj mi v življenju odnosi veliko pomenijo. Rada potujem in raziskujem, obiskujem gledališča in koncerte, ker je glasba moja terapija ...

DARJA KEPEC

Spoštovana g. Darja, vi ste že dolgo naša aktivna sodelavka pri nastajanju Rejniškega glasnika in res požrtovalno, hitro in strokovno sodelujete z nami. Ali lahko poveste zanimivo zgodbo, kako ste sploh postala naša lektorica? Kaj vas je takrat motiviralo za to delo?

Ko sem po rojstvu vnukinje postala njena rejnica zaradi materine bolezni, mi je gospa Marija izročila tedanjo aktualno številko Rejniškega glasnika (RG). Z zanimanjem sem ga prebrala od prve do zadnje strani. Ker imam zelo rada slovenščino, sem slovenistka, me v vsaki knjigi, v članku, v časopisu, zmotijo tiskarske napake, napačna raba ločil, pomanjkljiva raba besed ipd. Hkrati sem prepričana, da pravilno zapisano poudari tudi lepoto našega jezika, kar bralcu lahko pomaga k boljšemu izražanju. In če lahko kaj storim za to, sem to tudi pripravljena narediti. Na enem od mojih prvih izobraževanj ste predstavili RG in takrat sem pristopila k vam ter se ponudila, da bi lektorirala naše glasilo.

Kaj je naloga lektorja? Kdo je lahko lektor in kakšne so njegove ključne naloge pri nastajanju neke pisne publikacije? Ali ste pri svojem delu stroga varuhinja pravopisnih pravic ali dopuščate več ustvarjalne svobode? Katere napake so najbolj pogoste, s čim imamo pisci člankov največ težav?

Osnovna naloga lektorja je pravopisno urediti besedilo. Poleg ločil, pravilno zapisanih besed in pravilnega vrstnega reda besed je nujno »spremljati« tudi pomensko pravilno rabo besed, torej predlagati avtorju pomensko ustrežnejšo besedo ali besedno zvezo. Stroga varuhinja pravopisnih pravic, kot pravite, sem pri strokovnih besedilih, kar je po mojem mnenju nujno in

edino pravilno. Kadar pa avtor piše o svojem doživljanju, to so (pol)literarna besedila, pri teh moramo lektorji dopuščati svobodno izražanje, toda pravopisna pravila morajo biti upoštevana in to mora zagotoviti lektor. Pravzaprav bi bil lahko lektor vsak slovenist, a mora imeti rad to delo, sicer je lahko prav mukotrpno. Najpogostejše napake? Vejice: največkrat jih je premalo in na napačnih mestih, redko tudi preveč. Za napačne ali pomanjkljive rabe besed ali neustrezen vrstni red besed je veliko odvisno od avtorja, koliko znanja ima in kako večč je pisnega izražanja. Menim, da na vsako besedilo pomembno vpliva tudi avtorjev odnos do jezika, koliko mu pomeni lepa slovenska beseda.

Zelo pogosta je napačna raba sklona pri zanikanju: uporablja se kar četrti sklon (tožilnik), pravilno pa mora biti v drugem sklonu (rodilniku), npr. ni *jo* videl, prav: ni je videl; ni dobil *knjigo*, prav: ni dobil knjige. Zdaj to pravilo še velja. Ker pa je jezik živ, pomeni, da se bo to morda v prihodnosti spremenilo in bosta verjetno najprej dovoljeni obe sklonski obliki, kasneje pa se bo pravopisno pravilno uveljavila samo tista, ki bo pogostejše v rabi. A do tedaj bo verjetno preteklo še veliko vode.

Kaj je po vašem mnenju ključna naloga nekega glasila? Kako bi ocenili naše glasilo in njegovo vsebino, saj vse Rejniške glasnike res dobro poznate?

Glasilo naj bi po svoji osnovni vlogi prinašalo aktualne vesti, zato so ga imenovali tudi vestnik. Menim, da je vsakokratna izdaja RG prav taka: aktualna, ker prinaša poročila o delu Društva in tudi osebne izkušnje bralcev in ustvarjalcev RG. Naj vas pohvalim kot urednico, saj ste res ustvarjalni, domiselni, delovni tudi v Društvu, tako da vedno z zanimanjem preberem vsak prispevek, ne le »po službeni dolžnosti«. In kot lektorica lahko pohvalim tudi vašo skrbnost in vaš smisel za lep jezik v vaših prispevkih.

Ali po vaši oceni vsebina Rejniškega glasnika dosega cilje in namene, da se udeleženci rejništva izrazimo, informiramo in tudi kaj naučimo? Kaj vam je najbolj všeč in kateri članki se vas najbolj dotaknejo, kaj pa je morda odveč?

Ja, vsebina je vedno tudi poučna, izobraževalna. Predvsem se mi zdi velikega pomena, da pravniki in sodniki sodelujejo z razlagami predpisov, ki so za vse nas kar trd oreh. Zelo rada imam osebne zgodbe, izkušnje, ki me obogatijo. Posebej me razveselijo prispevki otrok, tako zapisi kot ilustracije, saj sem se vso delovno dobo posvečala prav njim kot učiteljica in knjižničarka.

Večina strokovnjakov je mnenja, da je za pisanje in dobro izražanje potrebno veliko branja in da je zato zelo pomembna vzgoja bralne kulture že od malih nog. Kaj mislite, kako je s tem pri mladih v današnjem času? Kaj svetujete mladim, da se bodo naučili izražati besedno in tudi pisati takšne spise, ki ne bodo potrebovali veliko vašega lektorskega dela?

Seveda je branje zelo pomembno, več knjig prebereš, več bogatih izkušenj pridobiš tudi jezikovno, tako v besednem zakladu kot pri načinu izražanja svojih misli, občutij ... Današnja mladina je rojena v svet elektronskih medijev, kratkih sporočil, hitre komunikacije in kot bi knjige ne sodile v ta svet, saj je zanje potreben čas. Prepričana sem, da otroci radi berejo ali imajo vsaj radi knjige, kasneje pa število mladih bralcev žal močno upade. Zelo pomembne so (bralne) navade v družini, bralne spodbude v šoli, priporočila vrstnikov o dobrih knjigah ... Poleg branja knjig je zelo pomembno tudi, koliko in kako se z otroki in mladimi pogovarjamo, saj jih tako mimogrede vzgajamo v ljubezni do jezika ter navajamo k lepi (ali manj lepi) govorjeni slovenščini in posledično tudi k pisnemu izražanju. In nenazadnje vpliva tudi talent kot pri vsaki dejavnosti, s katero se ukvarjamo. Hkrati pa velja tudi za boljše pisanje: vaja dela mojstra, mojster pa vajo. Pišite, pišite in nato preberite, ali je napisano to, kar ste želeli zapisati.

Ali se nam lahko tudi osebno predstavite. Tudi vi ste rejnica z lastnimi izkušnjami pri skrbi za vašo deklico, ki potrebuje vašo skrb. Kako se počutite kot rejnica? Ob vlogi rejnice ste bili tudi ves čas zaposleni. Kako ste združevali vse obveznosti?

Lahki bi rekla, da zame velja rek, da kri ni voda. Moja mama je bila sestra profesorja slovenščine in prevajalca Janka Modra. Ni študirala, imela pa je odličen posluš za jezik. Spominjam se, da sva zelo skrbno poslušali govorce in napovedovalce na radiu ter komentirali naglaševanje besed, kako bi lahko lepše povedali, izbrali ustreznejšo besedo. Verjetno je tudi to prispevalo k moji veliki ljubezni do jezika in izbiri študija. Kot učiteljica slovenščine in knjižničarka sem se zaposlila v šoli. Najdlje sem bila šolska knjižničarka, se z mladimi srečevala v dramskem krožku in pri premagovanju posebnih težav.

Pred več leti je moja hči hudo zbolela, vendar je kljub temu kasneje rodila deklico in zanj sem prevzela skrb dobesedno od njenega rojstva. Z njima sem bila vse dni tudi v porodnišnici. Odobreno mi je bilo biti z njima tudi vse obdobje porodniškega dopusta. Kmalu nato sem tudi uradno postala rejnica. Res je bilo precej naporno v letih, ko je bila deklica še malčica, jaz pa zaposlena. Samo včasih je njena mamica lahko prevzela jutranjo skrb za odhod v vrtec, drugače pa je bilo vse na meni. V veliko pomoč sta mi bila razumevanje sodelavcev in podpora partnerja. Sicer pa sem odraščala ob reku: kar se mora, ni težko, torej sem zmogla 😊 Glede na to, da sem rejnica svoji vnukinji in zaradi hčerine bolezni, je zame vloga rejnice pravzaprav naravna pot, saj bi skrb za vnukinjo prevzela tudi sicer.

Imate morda še kakšno drugo zanimanje in »ljubezen«, ki vas izpolnjuje? Katere so še druge vaše priljubljene aktivnosti, so tudi te povezane z jezikom, branjem, skrbjo za lep slovenski jezik?

V veliko zadovoljstvo mi je prebiranje pravljič, zgodb in pesmic svoji vnukinji. Poleg knjig imam zelo rada gledališče, tudi kakšen film z veseljem pogledam, rešujem križanke. Rada obiskujem krajevne kulturne prireditve, včasih sem namreč pri njih tudi aktivno sodelovala. Še pred nekaj leti sem lektorirala zelo veliko, dve reviji vsak mesec, precej diplomskih in magistrskih nalog, tudi nekaj doktorskih disertacij, sodelovala pri lektoriranju knjig. Zdaj pa se z veseljem odzivam na prošnjo znancev, ki pripravljajo različne dogodke, npr. razstave, filme, da pregledam spremna besedila.

Kako pa doživljate sistemsko urejenost in način delovanja rejništva v Sloveniji? Kaj je po vaši oceni potrebno izboljšati pri delu z rejniki in otroki ter v delovanju rejništva na splošno?

Prav iz prispevkov v RG in na izobraževanjih spoznavam, da so potrebne še mnoge izboljšave. Hkrati se zavedam, da je sorodstveno rejništvo resnično drugačno, zato se težko poistovetim z rejnicami ne-sorodnicami. Verjamem, da imajo drugačne težave, morda tudi večje. S svojimi izkušnjami v delovanju rejništva sem zadovoljna, tudi izobraževanja se mi zdijo primerna, posebej še ta, ki jih v zadnjem času pripravlja CSD oz. gospa Uršula Ješe.

Kakšno pa je vaše mnenje o besedi rejništvo? Imate občutek, da ta beseda lahko povzroči slabe občutke pri ljudeh, zlasti pri otrocih, ki živijo v rejništvu?

Menim, da slab občutek ostaja predvsem tam, kjer se med ljudmi še vedno vleče nekdanje posplošeno slabo mnenje o izkoriščanju otrok v rejništvu za delo ter da so se ljudje odločali za sprejem več otrok zaradi denarja in niso dobro skrbeli zanje.

Ali je spremeniti neko besedo in doseči drugačno poimenovanje v naši družbi zahteven postopek? Kaj moramo po vaši oceni storiti, da bi se uveljavila bolj

sodobna beseda za rejništvo, katera tudi bolj nazorno označuje vsebino dela v rejništvu?

Postopek je zahteven. Nova ali spremenjena beseda se mora »prijeti«, torej jo morajo ljudje uporabljati. To pa ni enostavno. Težko je najti eno samo pomensko enakovredno besedo rejništvu, opisno, to pomeni daljše, večbesedno poimenovanje pa se teže uveljavi. Ta hip se mi je porodila beseda – kar drznila si bom napisati, morda pa povzročim polemiko, ki bo obrodila sadove – vzgojništvo; vzgojnik – to je sicer star izraz za vzgojitelja in bi lahko nadomestil besedo rejnik, vzgojnica namesto rejnica; vzgojec, vzgojka za otroka v vzgojništvu namesto zastarelih in stigmatiziranih poimenovanj rejenec, rejenka (ali opisnega otrok v rejništvu).

In za konec: Iz srca se vam zahvaljujem za vaše nesebično sodelovanje pri nastajanju našega Rejniškega glasnika. Vsako leto ob pripravi glasila pomislim na vaše pomembno delo in se sprašujem, ali boste še pripravljeni brez vsake pripombe takoj sodelovati, prebrati celotno glasilo in to prostovoljno, brez vsakega plačila? Povejte, kaj vas žene, da nam nesebično pomagate?

Hvala. Vsakokrat znova z največjim veseljem! Z neskončno ljubeznijo do slovenskega jezika, do sporočil, ki jim z resničnim užitkom pomagam postati prav to, kar je želel/a avtor/ica, a v danem trenutku morda ni našel/la najboljše besede. Z velikim spoštovanjem do bralca, ki si zasluži besedilo z lepim in bogatim izborom besed ter brez napak (ideal, ki se mu trudim čim bolj približati).

Intervjuje pripravila Maksimiljana Mali

Fotografije: iz osebnega arhiva intervjuvank

REJNIŠTVO NA FINSKEM

Pred nekaj časa sem imela priložnost obiskati deželo tisočerih jezer, državo, ki je bila kar sedemkrat zapored imenovana za najsrečnejšo državo na svetu, Finsko. Med obiskom se mi je zdelo tudi zanimivo raziskati, kako je tu zasnovan rejniški sistem, še posebej iz razloga, da druge evropske države velikokrat postavljamo skandinavske države za zgled glede izobraževalnih in zdravstvenih sistemov ter kot dober primer socialnih držav. V ta namen sem na potovanju govorila s študentko Oulu University of

Applied Sciences, smer social sciences, ki sem jo spoznala na moji Erasmus izmenjavi, kasneje pa sem prebrala še več člankov iz tujine na to temo. Kako je torej v najsrečnejši državi na svetu zasnovan sistem rejništva ter ali se tudi rejniki in otroci v rejništvu tam počutijo srečne?

Finska ima rejniški sistem zastavljen malo drugače kot mi. Vse skupaj se začne že veliko prej kot ob vstopu otroka v rejniško družino. Socialna služba namreč spremlja matično družino dalj časa in ko ugotovijo, da starši več ne zmorejo opravljati svoje naloge ali da potrebujejo pomoč pri starševstvu, se organizira tako imenovana odprta skrb za otroka ali po angleško open care. Finci so vzpostavili ta sistem, saj si prizadevajo, da bi otrok, če se le da, lahko ostal v svoji primarni družini in bi se lahko izognili bolj invazivnim oblikam poseganja v družino. Odprta skrb za otroka je vedno prostovoljna in družina mora nanjo pristati. Ko se družina strinja s to obliko pomoči, se najprej sestavi tako imenovani osebni načrt za klienta, ki ga sestavi socialni delavec za dobrobit otroka (tako se imenuje socialni delavec, ki dela na tem področju) skupaj z družino in

otrokom. Zakon predpisuje, da se mora ta načrt preveriti ter po potrebi posodobiti najmanj enkrat letno. Ta načrt je načeloma vedno napisan za otroka, po potrebi se pa napiše še ločen načrt za starše. V dokumentu se zapiše, kako točno se bo pomagalo otroku in družini, kaj želijo s tem doseči in v kolikem času pričakujejo spremembo na bolje. Bistveno pri odprti skrbi za otroka je to, da otrok ostane v svojem okolju z družino in zunanji strokovnjaki nudijo pomoč pri njih doma. Družina lahko pri tej obliki pomoči prejme vse ali nekatere izmed naslednjih storitev: finančno pomoč, brezplačno družinsko svetovanje, pomoč pri gospodinskih opravilih, dnevno skrb za otroka, rehabilitacijske dejavnosti za otroka in/ali starše ter po potrebi tudi open care placement (po finsko-avohuollon sijoitus) oziroma namestitvev v okviru odprte skrbi za otroka. To pomeni, da socialna služba družini predlaga umik iz njihovega okolja (s čimer se mora družina vedno strinjati), kjer se lahko otroka namesti v rejniško družino za kratek čas. Druga možnost pa je, da se celotno družino za kratek čas namesti v institucijo, kjer dobi potem celostno oskrbo in pomoč. Zakon za varstvo otrok narekuje, da se otroka namesti skupaj z njegovimi skrbniki, če se to le da. Do namestitve v okviru odprte skrbi za otroka lahko pride v primeru, da se odnosi med otrokom in starši poslabšajo do te mere, da je nemogoče živeti skupaj in se otroka za kratek čas namesti v rejniško družino. Drugi pogost razlog za to obliko namestitve pa so osebne težave staršev, kot recimo problem z alkoholom, drogami ali mentalnim zdravjem. V tem primeru pa se, kot že omenjeno, vso družino skupaj namesti v institucijo, kjer dobijo pomoč vsi člani.

Zanimivo je dejstvo, da je bil na Finskem včasih najpogostejši razlog za namestitvev otrok v rejništvo smrt ali bolezen starša, medtem ko se je v zadnjih 30 letih to spremenilo in so zdaj otroci največkrat nameščeni v rejništvo zaradi problema z alkoholom ali drogami v družini, zaradi zanemarjanja otrok, nasilja ali težav z mentalnim zdravjem staršev. Vzpodbudno je to, da je le en odstotek vseh otrok na Finskem nameščen v oskrbo izven družine, kar kaže na to, da si Finci res prizadevajo za ohranitev družine in za pomoč družini, dokler situacija

to dopušča. Otroci, ki pa so v oskrbi izven primarne družine, so v 48 % nameščeni v rejniške družine, 40 % v zavodih in 12 % v poklicnih profesionalnih rejniških družinah. Biti poklicni rejnik na Finskem ne pomeni enako kot biti poklicni rejnik v Sloveniji, saj na Finskem ta izraz združuje opravljanje rejniške dejavnosti kot poklic in hkrati tudi terapevtsko rejništvo. Poklicni profesionalni rejniki na Finskem so lahko le v primeru, da ima vsaj eden izmed rejnikov izobrazbo s področja zdravstva, socialnega ali pedagoškega področja. V te družine se običajno namesti otroke, ki potrebujejo več strokovne pomoči in vodenja. Normativ za namestitve otrok v rejniško družino je maksimalno štirje otroci na družino, kar vključuje tudi biološke otroke. To pomeni, če ima družina že dva biološka otoka, lahko v rejništvo sprejme še dva otoka. Načeloma namestitev v rejniški družini po zakonu traja do 18. leta otrokove starosti, a se v posameznih primerih na podlagi odredbe sodišča to lahko podaljša do 21. leta.

Kot sem omenila, imajo na Finskem tudi namestitev v dolgotrajno rejništvo, ki se uporabi kot zadnje sredstvo in se pred tem socialna služba z odprto skrbjo za otroka dalj časa trudi pomagati matični družini, da do namestitve ne bi prišlo. Na koncu se za dolgotrajno namestitev v rejniško družino odločijo na podlagi treh dejavnikov: na kak način je otrokova varnost ogrožena v matični družini, kako so do sedaj pomagali družini in zakaj to več ni dovolj ter zakaj je bolje otroka namestiti v rejništvo, kot da ostane v primarni družini. Vse to socialni delavec zapiše v dokument, ki ga nato predstavi staršem in otrokom ter posluša še njihovo mnenje. Končna odločitev za namestitev otroka stran od primarne družine je v pristojnosti lokalne socialne službe, vendar gre v realnosti velikokrat za sodelovanje med socialno službo in upravnim sodiščem. To se običajno vključi, če otrok, starejši od 12 let, ali njegovi skrbniki po pregledanem mnenju socialnega delavca in sestankom z njim nasprotujejo odločitvi za namestitev otroka drugam. Upravno sodišče nato pogleda vso

dokumentacijo in presodi v dobrobit otroka. Na odločitev sodišča se skrbniki ali otrok, star več kot 12 let, lahko tudi pritožijo.

Ko enkrat sodišče poda svojo odločitev, se nato pristojni socialni delavec odloči, ali bo za otroka predlagal namestitev v rejniško družino ali v institucijo. Večkrat se odločijo za namestitev v rejniško družino, saj bolje predstavlja družinsko življenje. Najprej se za možnega rejnika vedno pogleda svojce, ali bi lahko otroka namestili h komu iz njegove družine. Ko to ni mogoče, iščejo zanj drugo ustrezno rejniško družino, kjer se trudijo vzeti v obzir jezik, kulturo in versko ozadje otroka. Skozi ves proces namestitve socialni delavec tesno sodeluje z otrokom, mu razloži, zakaj bo nameščen drugam. Naloga socialnega delavca je, da ga otrok zares pozna in z njim ustvari odnos.

Pred namestitvijo se ponovno napiše dokument za otroka, podoben našemu individualnemu načrtu, kjer se tudi določi, kako potekajo otrokovi stiki s primarno družino. Ta odločitev je v pristojnosti sodišča, ki določi kolikokrat in kdaj imajo starši stik z otrokom. Stiki so prepovedani le v primeru, da bi ti negativno vplivali na otroka ali bi lahko otroku na kakršen koli način škodovali. Zanimivo je tudi, da lahko otrok, star več kot 12 let, zavrne stike z biološkimi starši. Podobno kot pri nas je cilj rejništva na Finskem to, da se da staršem priložnost urediti lastne težave in da bi se otrok enkrat lahko vrnil v matično družino. Prav zaradi tega se med namestitvijo otroka v rejništvo starši še naprej lahko poslužujejo pomoči, ki so jo prejemale že pred namestitvijo otroka, z namenom, da rešijo svoje probleme in bo njihovo okolje ponovno pripravljeno za vrnitev otroka v njihovo skrb.

Zelo dober sistem, ki so ga uvedli Finci, se mi zdi tudi tako imenovan after-care oziroma pomoč po koncu namestitve. Tukaj se predvideva, da je odhod iz rejniške družine lahko prav tako težak in poln izzivov, zato zakon veleva, da se vsakemu otroku, ki je bil vsaj šest mesecev nameščen v rejništvu, nudi pomoč po koncu namestitve, bodisi ko se vrača v matično družino bodisi začenja živeti

sam. Znotraj te oblike pomoči se otroku ali mladostniku pomaga osamosvojiti na način, da se skupaj najde rešitev stanovanjskega vprašanja, se mu pomaga, da dokonča šolanje, najde delo, nudijo mu lahko tudi psihosocialno pomoč. Ta oblika pomoči lahko traja do 25. leta starosti.

Zanimalo me je tudi, kako skupnost gleda na delo rejniških družin in kako so sprejete v družbi. Skozi pogovor s študentko sem ugotovila, da so rejniške družine na finskem cenjene in se nanje gleda kot pozitiven doprinos družbi. Prav tako so rejniki cenjeni, kar se kaže skozi podporo, ki jo dobijo skozi celoten proces.

Na Finskem je proces za posameznike, ki bi radi postali rejniki, podoben kot pri nas. Par ali posameznik se prijavi pri lokalni socialni službi kot kandidat za opravljanje rejniške dejavnosti. Za samo prijavo mora kandidat izpolnjevati določene pogoje, kot recimo stabilen finančni in življenjski položaj, dobro zdravstveno stanje, kar se preveri z zdravniškim pregledom, dopolnjenih mora imeti 25 let (zgornje starostne meje ni), ne sme imeti kazenskih obsodb. Zanimivo je, da specifičnih zahtev glede izobrazbe rejnikov nimajo (razen pri poklicnih rejnikih). Poleg tega se preverja tudi družinska dinamika para, ali imata podporno mrežo v širši družini in skupnosti, ali sta dovolj motivirana za skrb za otroka in sposobna za to nalogo. Ko se vse to preveri, mora kandidat kot pri nas opraviti usposabljanje.

Na Finskem je samo usposabljanje bolj dolgotrajno, saj traja od treh do šest mesecev, odvisno od tega, katerega programa se posameznik udeleži. Za izobraževanje so pristojne socialne službe, nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z otroki in družinami, ter specializirani centri za usposabljanje

rejnikov. Vsi izmed teh ponudnikov organizirajo različna predavanja, tečaje, delavnice in tudi praktična usposabljanja v obliki opazovanja drugih rejniških družin. Naštetim programom je skupno to, da vsi nudijo izobraževanja iz podobnih tem, ki so pomembne za rejnika, npr. osnove otrokovega razvoja, osnovne zdravstvene potrebe otrok, psihološke in čustvene specifikke otrok, ki prihajajo v rejništvo, kako komunicirati z njimi, predstavi se jim pravni sistem rejništva in napotki za ravnanje v kriznih situacijah. Ko kandidata za rejnika odobri socialna služba, se lahko k njemu namesti rejniškega otroka, kar pa vseskozi spremlja socialna služba. Dodeljen socialni delavec naj bi se enkrat na mesec oglasil na domu rejniške družine, kjer bi preveril, kako je z otrokom, ali so zadovoljene vse njegove potrebe in kako se odziva na novo okolje. Hkrati nudijo oporo tudi rejnikom, ki lahko po potrebi zaprosijo za srečanje, še posebej ob kriznih situacijah, ko potrebujejo strokovne napotke. Poleg tega je rejnikom tudi sistemsko urejena psihološka podpora, lahko se tudi vključujejo v lokalne skupine za rejnike.

Poskusila sem tudi izvedeti, kakšno rejnino prejmejo rejniki, vendar sem dobila le približen odgovor. V osnovi naj bi se rejnina določala glede na otrokovo starost in njegove potrebe, kjer naj bi osnovna mesečna rejnina variirala med 800 in 1.200 evrov na otroka. Se pa zelo hitro dobi dodatno financiranje, recimo za posebne potrebe otroka (zdravstvene, vedenjske ali čustvene), če ima rejniška družina več rejniških otrok prav tako prejme dodatek, dodatno finančno pomoč dobijo tudi za stroške prevoza otrok in pa tudi dodatno strokovno pomoč za otrokovo šolsko delo.

Če na kratko povzamem, je v splošnem sistem rejništva na Finskem znan kot dobra praksa rejništva, saj se njihov sistem sprva osredotoča na ohranjanje otroka v primarni družini in uporablja rejništvo kot zadnjo možnost. Ko do tega pride, pa se potrudijo ter otroku in rejniški družini nudijo celostno podporo, kjer ima glavno vlogo pristojna javna državna socialna služba, ki dela v dobrobit

otroka. Seveda pa tudi njihov sistem ni brez pomanjkljivosti in se podobno kot v drugih državah sooča s pomanjkanjem rejnic in rejnikov, še posebej profesionalnih poklicnih rejnikov, ki so edini usposobljeni za pomoč otrokom, ki v rejništvo vstopajo z večjimi čustvenimi in vedenjskimi težavami ali s kompleksno travmo. Prav tako je moja sogovornica poudarila, da je lahko to, da se otroku potrudijo najti njemu enako rejniško družino, včasih diskriminatorno, saj pripadniki etničnih manjšin tako težje najdejo njim ustrezno rejniško družino, posledično lahko imajo večje izzive s prilagajanjem na novo okolje, družino in skupnost. Še ena od kritik na rejniški sistem na Finskem, ki jo je podala študentka s Finske, je ta, da je rejništvo postalo preveč dolgotrajno. To pomeni, ko otrok stopi v sistem, težko pride iz njega pred 18. letom starosti, kar se ne sklada s finsko filozofijo o tem, da si želijo, da se otroci vrnejo v matično družino. Naj zaključim z mislijo, da Finska velja za najsrečnejšo državo na svetu, še vedno pa obstaja veliko možnosti, kako otroke narediti srečnejše tako v domačem okolju kot tudi v rejniških družinah.

Zala Šalamun, študentka Pedagoške fakultete v Ljubljani

Viri:

Pogovor z Viivi Erkkilä iz Oulu University of Applied Sciences, Bachelor of social services

Kalland, M., & Sinkkonen, J. (2001). Finnish children in foster care: Evaluating the breakdown of long-term placements. *Child Welfare*, 80(5), 513–527.

Lastensuojelu.info. (b.d.). *Non-institutional care first*. Lastensuojelu.info.

<https://www.lastensuojelu.info/en/child-welfare-services/non-institutional-care-first/>

SEBASTJAN KAMENIK

Kljub slepoti živi polno življenje!

Sebastjan Kamenik, Celjan, je slep od otroštva. Čeprav ga je usoda prikrajšala za vid, ga je po drugi strani obdarila s številnimi talenti. Nikoli se ni predal malodušju, ves čas je aktiven in opozarja na težak položaj slepih in slabovidnih. Je predsednik Društva za

pravice invalidov, podpredsednik Združenja prijateljev slepih Slovenije in velik zagovornik Braillove pisave. Ureja zvočni časopis Obzorje, je pesnik, humorist in pisec besedil, tudi za zabavne in narodno-zabavne viže. Pred leti je užival pred radijskim mikrofonom, vodil prireditve. Velikokrat je stal na odru s Tanjo Žagar, vodil njene koncerte in skrbel za humor. Prav tako je nastopil v oddaji Odklop z Borutom Veselkom. Igral je v igri Namišljeni bolnik v gledališču slepih in slabovidnih, bil menedžer glasbene skupine Slepi potnik. Izdal je tudi pesniško zbirko z naslovom Pesmi mojega srca.

Od zgodnjega otroštva je odraščal v rejniški družini – rejnica je bila sestrična njegove prave mame oziroma kot pravi, »gospe, ki me je rodila«. Poudari, da je imel neizmerno srečo in prišel v čudovito družino, ki mu je dala vse. Nikoli niso delali razlike med njim in svojimi otroki. Rejnica je imela po njegovi oceni z njim celo več dela in skrbi kot z vsemi tremi svojimi otroki skupaj. Njena žrtev in žrtev njene družine sta bili brezmejni. Zato ni prav nič čudno, da je rejnici posvetil narodno-zabavno skladbo z naslovom Krušna mama, za katero je napisal besedilo in jo izvajajo Navihani muzikanti, ansambel iz Savinjske doline.

V rejniški družini so ugotovili, da ne vidi. S petimi leti je moral v zavod za slepe in slabovidne in tega obdobja se ne spominja z veseljem. Bilo mu je težko in še danes pove, da je bil odhod v zavod zanj najbolj grenka življenjska izkušnja. S težavo se je prilagajal zavodskemu življenju, saj se je počutil osamljenega in prizadetega, iztrganega od ljubljene rejnice. Poudari, da mu je sicer zavod dal marsikaj za življenje, vendar ga je odhod iz družine čustveno močno prizadel, zato se zavzema za integriran način šolanja in usposabljanja slepih in slabovidnih.

Danes živi samostojno, je zaposlen, vedno pa ga spremlja pes Šark. Vsa vsakdanja opravila opravi samostojno, tudi kuha sam. Sodeloval je celo v televizijski kuharski oddaji.

Zanj sem izvedela po radiu, ko je se v enem od intervjujev zavzemal za pravice slepih in govoril tudi o svoji rejniški izkušnji. Povabila sem ga k sodelovanju tudi za naše glasilo in takoj se je prijazno odzval. Veliko razmišlja o svoji rejniški izkušnji, zelo rad ima svojo rejnico in poudari, da ji je neizmerno hvaležen za vse. Zato pripravlja knjigo, v kateri bo predstavil svoje življenje in s katero se želi zahvaliti tudi svoji mami-rejnici za vso ljubezen, ki mu jo je dala. Takole pa je o svoji rejniški izkušnji napisal za vas, dragi bralci Rejniškega glasnika.

Moja rejniška družina je bila zame pravi blagoslov

Sem Sebastjan Kamenik, star 46 let. Moje življenje sta zaznamovali predvsem slepota in to, da sem se znašel v rejniški družini. Moja rejniška družina, kot se je izkazalo, je bila zame pravi blagoslov. Še danes sem srečen, da sem s sedmimi meseci življenja ob pomoči drugih prestopil hišni prag na naslovu Letuš 69. Tam se je zame začelo srečnejše življenje in zavedam se, da je bilo to res neznansko velika sreča in blagoslov. Mnogi se namreč niti v matični, kaj šele v rejniški družini, ne počutijo dobro in ne dobijo tega, kar bi po vsej pravici morali dobiti. Tega ne izpostavljam, da bi kritiziral rejništvo pri nas, kajti za mnoge otroke je

to edina rešitev, pač pa iz poznavanja mnogih zgodb tako rejnikov kot otrok v rejništvu in tudi matičnih družin.

Rodil sem se materi, nevredni tega čudovitega poslanstva, in očetu, ki ni imel možnosti imeti me ob sebi. Bil je precej razgledan kljub zgolj osnovnošolski izobrazbi in delavskemu razredu, ki mu je pripadal vse življenje. Težko se je sprijaznil z mojo slepoto, še težje pa s prevarami moje mame. Ob zavedanju, da ne z njo ne z menoj ne bo mogel imeti normalne družine, kot so jo že imeli mnogi njegovi prijatelji in sodelavci, je ugotovil, da je zame rejniška družina nekaj najboljšega, kar mi je lahko zagotovil. Uvidel je, da pretirano uživanje alkohola, v katerega je zapadel zaradi vseh neuspehov in razočaranj, škodi

njemu, meni in tudi odnosu z rejniško družino. Zavedal se je, da je moja mama brezbržna, brezvestna in neodgovorna in da mora vsaj on pokazati večjo mero odgovornosti. In jo tudi je. Njegovi odnosi z rejniško družino so se uredili, celo utrdili do te mere, da so ga vsi resnično vzljubili in je on vzljubil vse. Nikdar ni pozabil na rojstni dan ali god kogar koli v rejniški družini. Otroci moje rejnice so ga resnično cenili in spoštovali, tako da je celo birmanski boter sinu moje rejnice.

Kdo je mama, mamica?

Kdo je pravzaprav sestavljal mojo rejniško družino? Prva je tu moja rejnica, ki je od sedaj naprej tu ne bom več imenoval tako, ampak kot sem jo imenoval od malega in odkar pomnim: mama. No, klical sem jo mamica. Že s tem poimenovanjem sem imel ne malo težav, vsaj dva dogodka pričata o tem. Moja biološka mama je tudi kdaj prišla na obisk k tej družini, saj je v resnici sestrična moje krušne mame. Nekoč me je kot triletnega otroka vprašala, zakaj Olgo (rejnico) kličem mamica, njo pa mama ali po imenu, Franja. Pa sem ji odgovoril, kot zna odgovoriti triletni otrok brez zadržkov in iskreno: »Ona mi da klobaso,

ti pa mi ne daš nikdar nič!» Drug dogodek glede naziva moje rejnice, pravzaprav moje zlate mamice, pa je mnogo bolj žalosten. S petimi leti sem moral namreč v takratni zavod za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani in tam so od mene kot petletnega otroka zahtevali, da mama ni več mama, ampak teta Olga. Njena mama, ki sem jo klical stara mama, bila pa je v bistvu sestra moje stare mame, ki pa je umrla še pred mojim rojstvom, pa ni več smela biti stara mama, ampak teta Ela. Nikdar ne bom pozabil, s kakšnim veseljem sem v prvem razredu, ko sem se naučil Braillove pisave, napisal sestavek o njej, pod njim pa narisal rdeče rože, saj je rože noro oboževala. To sem ji tudi podaril, ko sem za vikend prišel domov. Grenak priokus tej drobni pozornosti je dajalo dejstvo, da je moralo v sestavku pisati teta Ela, ne stara mama. Iz tega lahko vidite kako krut, brezobziren in nečloveški je znal biti tedanji tako šolski kot zavodski sistem.

Pa se povrnimo k temu kdo je sestavljal mojo rejniško družino. Omenil sem mamco Olgo in staro mamco Danijelo, mamino mamco in sestro moje stare mame, ki je kot že rečeno nikdar nisem poznal. Mama Olga ima tri svoje otroke, in sicer iz prvega zakona Andrejo in Damjana, iz drugega zakona pa Polonco. Z vsemi otroki sem se odlično razumel in se razumem še danes. Zagotovo so najtesnejši odnosi stkani s Polonco, saj so med nama le slaba štiri leta starostne razlike in sva se največ družila, igrala, si zaupala. Kot majhen sem se zelo dobro razumel z najstarejšo mamino hčerko Andrejo, saj smo spali skupaj v sobi s staro mamco. Veliko sva poslušala glasbo, športne prenose. Bila pa je tudi prva, ki sem jo presenetil, ko sem v eni izmed njenih revij prebral mastni tisk velikih tiskanih črk. Spomnim se, da je bila sobota, ko je čistila po hiši, potem sva tekla k stari mami v vrt, poklicali so mamco in pozno sobotno popoldne je postal pravi

mali praznik. Z Andrejo sva poslušala plošče, snemala mi je kasete z glasbo, ki sem jih potem nosil v zavod, da sem imel pri sebi nekaj domačega. Iz tistega časa se še zelo dobro spomin, da je bila ob petkih zvečer ob 18. uri na valovih radia Velenje zelo priljubljena oddaja z glasbenimi željami. Velikokrat so želje izpolnjevali preko telefona, večkrat pa tudi tiste prispele po pošti, saj je takrat po vaseh bil telefon bolj izjema kot pravilo. No, večkrat je Andreja, potem pa tudi Polonca, zame napisala pismo in v njem glasbeno željo ter jih prosila, da jo izpolnijo tisti petek, ko sem prišel domov. Zaradi pomanjkanja sredstev sem hodil domov le vsakih štirinajst dni.

Neprecenljivi del moje družine je tudi Jože, ki sem ga vedno klical Jožko, saj ga nisem mogel klicati oče, ker sem imel svojega očeta. No, saj sem imel tudi mamo, a ona me je zavrгла in kljub zelo redkim obiskom meni ni pomenila nič. Nisem se je razveselil, ko je prišla, še manj jokal, ko je odhajala. Nasprotno je bilo z očetom. Ta me je tudi med počitnicami večkrat vzel s seboj na svoj dom, kjer je živel s staršema in bratom. Zanj je moralo biti precej boleče, da sem vsako popoldne, ko sem bil pri njem, praviloma jokal od domotožja po svoji rejniški družini. Še posebej, če sva med sprehodom po Velenju, kjer je živel, zagledala avtobus za Letuš. Takrat sem videl pol procenta in ta vid s pridom uporabljal. Iz teh izkušenj se zavedam, kako je težko otrokom, ki se zaradi razmer selijo od mame k očetu pa nazaj k mami. Centri za socialno delo, sodišča in druge institucije ter starši govorijo, da je to v dobro otroka. Mislim pa, da se bolj zadovoljuje starševski ego, kajti po ločitvi želi vsak ostati dober starš, biti čim več z otrokom, nanj vplivati z vzgojo pa tudi pogostokrat z nagajanjem drugemu staršu. Redkokdo pa se vpraša, kaj se dogaja v otroku. Nič drugače ni v rejniških družinah, kjer otroci iz njih hodijo na stike s starši in potem nazaj. Zagotovljeno je črki zakona, formalnostim ... Kaj pa se dogaja v malih srčkih, dušicah in glavicah, se premalokrat pomisli. Kajti tisto, kar se kaže na zunaj, ni nujno, da je odraz notranjosti. Pa nočem reči, da ni dobro tako, kot je. Reči hočem, da to otroka na nek poseben način zaznamuje, kot ga zaznamuje že to,

da se znajde v rejniški družini namesto v svoji, v zavodu, namesto da bi se šolal z vrstniki. No, tudi Jože se je z mano igral, kadar je utegnil. Spomnim se, kako me je vrtel in metal v zrak pod hišo na travi. Spomnim se zgodnjega otroštva, ko je pozimi najraje posedal na »kolm kišti« ob zidanem štedilniku stare hiše. Tam smo bivali ves dan, tam se je kuhalo, se družilo, sprejemalo obiske, skratka mnogo časa je bila stara hiša glavno središče mojega otroštva. Rad sem se mu pridružil zvečer in spomnim se, kako sva iz sklede jemala domače piškote, ki jih je spekla mama, in si jih bratsko delila.

Ta moja mama je eno samo veliko srce

Pravzaprav je mama vsako soboto, ko sem bil doma, pekla piškote ali kakšno pecivo. Čeprav je služil denar le Jožko, nekaj časa tudi stara mama, potem pa je prejemale le skromno pokojnino, nikdar nismo bili lačni. Še več, večkrat nam je otrokom privoščila kakšno čokolado, sladoled, skratka marsikaj, česar v tistem času nekateri otroci v skromnejših družinah niso imeli. Razvajala me je tudi tako, da mi je kupila kakšno glasbeno kaseto, ko me je prišla iskat v zavod ob petkih na štirinajst dni. Tudi sama ima rada glasbo in zanjo imava podoben okus. Iz istega časa živi še spomin, kako je v majhni Mercatorjevi trgovini, mislim, da na Miklošičevi, vsakič kupila dva sendviča z žemljo in sok v tetrapaku. Noben sendvič še danes ne diši tako, kot sta dišala tista, ki sva ju z mamo pospravila na avtobusu na poti domov. S takšnimi drobnimi pozornostmi me je razvajala tudi ob vračanjih v zavod. V trafiki na avtobusni postaji v Žalcu je kupovala sadno Gorenjkino čokoladico s petimi kockicami, ki sem jo pojedel na poti v Ljubljano. Enkrat sem zaspal na njeni rami in iz ust mi je kapljala čokoladna slina na njen svetli plašč. Spomnim se, da je kasneje pripovedovala, kako je bila vesela kapljic dežja, da je lahko odprla dežnik in vsaj malo skrila madež na plašču.

Morda le še en spomin. Le enkrat se je zgodilo, da ni prišla pome na točno določen petek. Močno je snežilo in na srečo je še nekaj otrok takrat ostalo v

zavodu. Spomnim se, da mi je bilo čudno, ker je ni bilo, saj se to sicer ni nikoli zgodilo. Če je nekaj obljubila, sem vedel, da bo to tudi storila. Takrat pa je ni bilo. Ne spomnim se, kako je bilo tistega popoldneva in večera. Še zelo dobro pa se spomnim, koliko veselja je bilo v soboto pri kosilu, ko sem zaslišal njen glas v jedilnici. Razložila mi je, da prejšnji dan ni mogla priti zaradi nemogočih snežnih razmer na cestah. Vedela je, da bi lahko ostal v zavodu cel vikend, a ji srce ni dalo. Utrujena od dolgotrajne vožnje prejšnjega dne se je zgodaj zjutraj vseeno znova podala v Ljubljano pome. Rekla je, da ne bi prenesla, ko bi žalosten čakal v zavodu, namesto da bi bil doma. Ja, takšna je ta moja mama, eno samo veliko srce. Še mnogo lepega o njej bom napisal v knjigi, ki jo pripravljam.

Ko si najstnik, morajo rejniki veliko potrpeti s teboj

Oče je umrl, ko sem bil star enajst let. Ne vem, kako bi prebolel to mojo zares hudo in travmatično izgubo brez ljubezni mame in stare mame. Ko je umrl, je bilo pri nas doma, kot bi umrl kdo od družinskih članov. Resnici na ljubo moram zapisati tudi, da je mama imela z mano več dela in skrbi kot z vsemi svojimi otroki. Bil sem precej problematičen, zaradi dolgega jezika v šoli precej nepriljubljen med učitelji, posledice pa je seveda trpela ona. Zato se zavedam, koliko resnične srčnosti, čustvenosti, empatije, predanosti, predvsem pa iskrene in brezmejne ljubezni mora imeti rejnica ali rejnik, če naj ima otrok v rejniški družini resnično pravo ljubezen, razumevanje, pomoč in podporo. Če rejnica ali rejnik tega ne premoreta v izobilju, sta lahko kaj hitro podvržena pomislekom, jezi, slabi volji in glodanju v sebi, ali mi je tega res treba ... Ko se pojavijo te vrste pomisleki, se lahko s premalo empatije in resnične ljubezni do tega poslanstva otrokovo življenje v rejniški družini spremeni precej na slabše. Lahko dobi občutek krivde, ker je tam, in občutek manjvrednosti, ker so ga starši zavrgli. Hitro lahko zapade v psihične težave, v slabo družbo ali išče pozornost na kak drug neprimeren način. Za rejnico ali rejnika pa se rejniško

poslanstvo lahko spremeni v pekel. Pri meni tega na srečo ni bilo, ljubezen do mene od vseh v družini je bila ter je še močna in brezmejna. Nikdar mi niso dali vedeti, da nisem njihov.

Spomnim se bolečine, ko sta točno na moj 18. rojstni dan iz CSD Velenje dve gospe prišli prekiniti rejniško pogodbo in rekli mami, da me zdaj lahko postavi na cesto. Bolelo je. Ko pa se oziram nazaj, se zavedam, da je to še bolj bolelo mamo, kot bi nekdo pljunil na vso njeno ljubezen, delo, trud in skrbi. V svoji dobrotljivosti ji še danes ni jasno, da lahko kdo to sploh pomisli, kaj šele izreče. A tako pač je, poklic še ne pomeni tudi poklicanosti.

Naš ljubeči odnos še vedno traja, še vedno se imamo radi in z družino ostajam povezan

Vezi v naši družini ostajajo enako ljubeče. Še vedno sem kot njihov sin. Mama s hčerko Polonco me še vedno rada obišče na mojem novem domu. Edino, kar vedno znova ponavlja, je, da si je o meni zamislila prav vse, le tega ne, da bom kdaj stal za štedilnikom. Pa stojim, saj zelo rad kuham, največ jedi po njenih receptih in z željo ohraniti okuse, ki so bogatili moje otroštvo. In uspeva mi. Kot mi uspeva še mnogo, česar mi ne bi uspelo, če me davnega leta 1979 ta ljubeča družina ne

bi vzela pod svojo streho in me postavila na noge. Prišel sem namreč v hudo zanemarjenem stanju, brez kože na genitalijah zaradi pomanjkanja nege, shodil sem šele po drugem letu starosti ...

Danes lahko rečem, da sem uspešen

Sem zagovornik pravic invalidov, goreč zagovornik Braillove pisave. Bil sem amaterski igralec, pišem različna besedila, sem humorist. Bil sem voditelj in

glasbeni urednik na radiu, povezovalac številnih prireditev. Sem pesnik, novinar, urednik zvočnega časopisa Obzorje, podpredsednik Združenja prijateljev slepih Slovenije, ki se ukvarja s projekti za slepe, član skupščine Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije, član sveta stranke Fokus, prijatelj številnih glasbenikov in drugih znanih osebnosti, pa tudi čisto običajnim ljudem. Pri njih občudujem neobičajno velika srca in duše. Nič ali pa skoraj nič pa ne bi dosegel, če ne bi imel v rejniški družini toliko razumevanja, opore in podpore. Še posebej sem jim hvaležen, ker me kljub moji slepoti nikdar niso omejevali ne pri mojem delu ne pri ustvarjanju, pač pa so me le bodrili in spodbujali, verjeli vame in zaupali v moje sposobnosti. V zahvalo je moje besedilo za čudovito skladbo Navihanih muzikantov z naslovom Krušna mama. Posvečena je moji zlati in ljubeči mami.

Pesem za krušno mamo

Naj zaključim ta zapis s spominom na dogodek z mojo mamo. Neko jutro okrog pol osmih me je vsa objokana poklicala in s cmokom v grlu povedala, da je slišala mojo pesem na valovih Radia Ognjišče. Si morete sploh misliti, kaj je tisti trenutek to pomenilo zanje, skromno, preprosto, ljubezni in topline polno žensko, ki ji življenje nikdar ni prizanašalo? Zdaj pa na radiu sliši pesem, ki jo posluša več tisoč ljudi, posvečena pa je le njej ... Ne jaz ne vi si ne moremo predstavljati njenih občutkov. Toda le na tak način sem se ji lahko vsaj malo oddolžil za vse. Verjemite, da si ona drugačne hvaležnosti sploh ne bi želela in ji nič ne bi moglo nadomestiti radosti ob poslušanju le njej posvečene pesmi. Vsako leto ji za njen rojstni dan podarim prav to pesem prek valov najinega najljubšega Radia Ognjišče.

Premalo je beseda hvala,
za vse, kar ti storila si za me,
predraga krušna mama.
Da rad imam te, pesem ti pove,
saj povrniti mogel ti ne bom
ljubezen, nežnost in pa topel dom.

Intervju pripravila: Maksimiljana Mali

Fotografije: iz osebnega arhiva Sebastjana Kameni

Občina Gorje

Občina Miklavž na
Dravskem polju

Občina Ig

Občina Šmarje pri
Jelšah

Občina Straža

Občina Lendava

Občina Moravče

Občina Tržič

Občina Trebnje

Občina Slovenj Gradec

Občina Gorenja vas –
Poljane

Občina Koper

**Mestna občina
Maribor**

Občina Ajdovščina

Občina Železniki

**Mestna občina
Murska Sobota**

Občina Sežana

Spoštovani,

0,5 % dohodnine, ki bi vam jih v vsakem primeru odvedla država, lahko namenite Rejniškemu društvu Slovenije. Izpolnite spodnji obrazec, ga izrežite in pošljite na pristojni finančni urad ali na: Rejniško društvo Slovenije, Benica 1a, 9220 Lendava. S tem se strinjate, da vaše podatke pristojnemu finančnemu uradu posredujemo mi.

Najlepše se zahvaljujemo za vaš prispevek dela dohodnine, s katerim bomo preko prostovoljskega dela pomagali ljudem, ki so se znašli v stiski.

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

(davčna številka)

--	--	--	--	--	--	--	--

(pristojni finančni urad)

ZAHTEVA

za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oz. naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca	Odstotek (%)
Rejniško društvo Slovenije	76827089	0,5 %

V/Na _____, dne _____ podpis zavezanca/ke: _____

Letna članarina za društvo znaša 12,00 eur.

Plačate jo lahko na kakšni društveni prireditvi ali jo nakažete na transakcijski račun:

Rejniško društvo Slovenije
Benica 1a, 9220 Lendava
TR:0298 5025 6206 306

Zahvaljujemo se tudi vsem donatorjem in sponzorjem, ki na različne načine podpirajo delovanje našega Društva.

REJNIŠKI GLASNIK

Izdajatelj: Rejniško društvo Slovenije

Naslov: Benica 1 a, Lendava

Številka 59, maj 2025

ISSN 0353-6378

Kontakti: rejniskodrustvoslovenije@gmail.com

Tel.: 031 322 799 (Minka Žiberna)

Urednica: Maksimiljana Mali

Članice uredniškega odbora: Katja Dunaj, Jožica Goričan, Minka Žiberna

Lektorica: Darja Kepec

Oblikovanje naslovnice: Iva Nemec

Naklada: 800 izvodov

Tisk: Dravski tisk d.o.o.

Izhaja: občasno

